RELECTIO
NON MODO TENEBROSI,
SED ET TENEBRICOSI

c. accepta, de restit. spoliat. composita, & pronunciata, anno 1547. coram frequentissimo, eruditissimo, ac longe illustri auditorio, in inclyta Lusitaniæ Conimbricensi Academia,

PER MARTINVM AB AZPILCVETA DOCTOREM Nauarrum tunc eius in sacra canonum facultate primariæ functionis gymnastam, qui ante nouem annos fuerat eiusdem functionis in præclarissima Salmanticensi.

NVNC AVTEM ROMAE RECOGNITA, EMENDATA, & aucta per eundem ante viginti annos rude donatum, siue iubilatum; & in præsentia in Romana Curia S.D.N. Greg. XIII. Sactæq. eius in foro conscientiæ Pœnitentiariæ obsequiis inseruientem.

CONTENTORVM ELENCHVS est proxima pagina.

CVM LICENTIA SVPERIORVM.

ROMAE, IN AEDIBVS POPVLI ROMANI.
M D LXXX.

ELENCHVS CONTENTORVM.

HAEC RELECTIO, TOTA EST IN VERSANDA sæpe, ac multis modis huius c. communi ἀνακεφαλαίωσιν siue summaria conclusione.

I. Loco eam confert ei, quæ Panor. plus placuit.

II. Decem eius, quæ vulgus solida putat, fundamenta, breuiter expendit, & monstrat octo eorum esse inania.

III. Totidem, quibus tantum non corruit, tormenta in eam etiam breuiter torquet.

IIII. Late, sed sine vllo ad ea, quæ huc non pertinent excursu, singula eorum singulatim, & fere omnia noue excipit: & ad iuris adyta & penetralia penetrans multa perplexa resoluit, confusa digerit, illustrat obscura, vtilia, noua & quotidiana, infert.

V. Additur index locuples.

REVERENDISSIMO PRAESVLI CONIMBRICENSI, DOMINO D. IOANNI SOAREZ

Comiti longe illustri Arganilo,

MARTINUS AB AZPILCUETA Doctor Nauarrus. S. P.

ALII alijs de caussis, Præsul amplissime, idemq. Comes longe illustris, suas lucubrationes viris principibus nuncupare solent. Hi quidem, vt eos operis dedicati claritate, aut eloquentiæ suæ splendore, illustriores reddant: illi vero, vt caninos detractorum morsus, et rictus præpotentium auctoritate arceant, simul & inclarescant clarissimorum luce in se veluti reflexa. Mihi vero eloquendi arte ac vsu vacuo, & sarcophagi iam epropinquo me vocantis memoria gloriam caducam satis temnere, & ignominiam præsertim caninam, non nimium timere monito, alia in caussa fuerunt, vt hanc tenuem relectionem tibi Ecclesiæ Conimbricensis nostro spectatissimo principi, dedicarem. Primum quo tester quiddam perrarum, & imita-

tione dignum, quo die illa pronunciata fuit, contigisse. Nempe, quod Præsul Ecclesiæ opuletißimæ, ideq. Comes longe illustris, quem Ecclesiæ suæ Cantor, idemq. primariæ functionis gymnasta auscultauit mane copiose, acriter, ac magno cum fructu de more concionantem, & frequentißimi auditorij animos in cælestia rapientem; idem vicißim eiusdem diei tribus circiter horis pomeridianis continuisq. mira comitate, pariq: intentione animi audiuit suum eundem cantorem, de re magis obscura, quam suaui disputantem. Deinde, quo significarem mei erga te animi obseruantiam, & pietatem amoris, timorisq. sancti plenam ac redundantem; excitatam quidem a principio titulis istis, quibus extrinsecus auctus, populo coruscas & mihi es pater, pastor & dominus. Auctam vero, & supra meam, & multorum opinionem confirmatam istis; cum corporis, & naturæ; tũ animi & gratiæ dotibus, quibus intra ardes, & extra luces, ob quas sapientißimorum iuxta ac Christianißimorum Regum, quibus illæ notiores, quam alijs erant, iudicio, Conimbricæ Mineruæ sedi, non abs re, præter multorum opinionem, merito es præfectus. In quibus veluti emblemata quædam eminent ingenium istud ad omnia versatile, capax, acutum, acre, ac promptum; animus candidus, præsens, & ardens; iudicium exactum fideli memoria comitatum; caritas non ficta, qua diuinam amicitiam nobis animo desideras ardenti, suades solletti, & sollicito procuras. Misericordiam miseriæ primum internæ; deinde externæ ex animo compatiens, & non semel vltra opes opitulans. Clementia, qua proprias iniurias ita condonas, vt earum memoriam ad vltima vsque vestigia de animi candidi tabula omnino radas. Modestia illa in homine ingenuo, eruditione, opulentia & dignitate adeo illustri, rarißima, qua te,

caritate

caritate id exigente, subditis tibi subijcis; quaque non modo per subreptionem statuta, veritatem monitus facile restituis: sed etiam (quod quis iure miretur) quæ sancta, & vtilia proprio iudicio, præcipis, & decernis, æquo animo in sanctiora, & vtiliora, iudicio aliorum; prius tamen tibi probato, transfers: quaq. reputans cum Apostolo: Sæpe minori reuelari, quod maiorem fugiat, gloriæ, non ignominiæ ducis cum Sapiente: filios videre sapientes. Perosa, vana quadam & perniciosa superbia eorũ, qui omnia sua etiam incauta, aut minus vtilia: immo & mala, mordicus defendentes, pertinaciam appellant constantiam, omniaq. sua, & aliena nulla, pulchra putantes, cuncta sibi tribui gaudent, & curant. Postremo, vt etiam atque etiam rogem, & horter, quod ex animo facio, omnes omnium facultatum studiosos, præsertim eos, qui concionandi, prælegendi, orandive muneri animos intendunt: vt te, similesq. tui perraros ecclesiastas, audiamus, amemus, & colamus, quo facile discamus, non solum vitare: sed & horrere vitia. virtuteq. non solum vti: sed etiam gaudere ac lætari. Imitemurq. tuam in dicendo dexteritatem, qua implicita explicas, profusa colligis, longa decurtas. Quod editi quoque a te libri testantur. Suspicientesq. prudentiam, qua omnia suis personis, temporibus, & locis conuenire facis: amplectamur bonitatem, qua nũquam non consulens auditorij vtilitati: immo & honori, qua parte licet, moues, delectas, & rapis, omnes in amorem, & cultum omnium diuorum: magis tamẽ in eorum illius reginæ longe præpotentissimæ παρθενομήτρος Mariæ, cuius te dulcissimo nomini merito addictissimũ, multa non obscure clamant: Maxime vero in Dei Opt. Max. qui te, Præsul amplissime, idemq. Comes longe illustris, beatitudine, cum temporaria, tum æterna donet. Amen.

AD AVDITORES CONIMBRICAE IX. ANNIS SVPERIOribus habitos.

CVM ab hinc quinque annis, feruentiſsimi iidemq. genere illuſtri, clara virtute ac eruditione ornatiſſimi auditores, commentaria in tres de pœnitentia diſtinctiones poſteriores, ederemus; in epiſtola ſcripta ibi ad auditores antiquos, quos primum Tholoſæ, ac Cathurci in Galliis; deinde Salmanticæ in Hiſpaniis habui deuotiſſimos; è quibus non pauci, virtute duce, comite fortuna, eruditione, ac dignitate longe etiamnum me præcellebant, multa excuſaui, cur vſque ad tam multam ætatem ab edendis in ius Pōtificium commentariis ordinariis me abſtinuiſſem: & rurſus non pauca, cur id facere incipiebam. Quorum litteris addito calcare, totus eram in præſtandis ibidem promiſſis: cum quædam, malum, lis, quam fugere rei diuinæ cauſſa non licuit, exercere me cœpit, quantū vidiſtis & indoluiſtis; reuocauitq. ad alia extraordinaria; quæ licet tempore breui, ac paruo: longa tamen, & magna intentione animi, nec citra ſudorem compoſita, viſa ſunt multis perdoctis. Qui etiam e longinquo gratias egerunt ob plurima, & quotidiana, quæ in eis inuenerunt noue deciſa, illuſtrata, reſoluta, praxi, vſuiue applicata, etiam in his, quæ vulgari ſermone minime vulgaria enunciant. Iam præſtaturus ordinaria, quia his ſaturnalibus non potuerunt emendari tota commentaria in tit. de reſtitu. ſpoliat. ante triennium ſcripta: decreui edere ſaltem hanc relectionem, nuncium veluti eorum. Quæ eodem ſtylo, quo pronunciata vobis placuit, editur; non quidem ornato & preſſo: ſed apto, diſtincto, & ob perſpicuitatem deiecto; ſed qua parte licuit

caſto.

casto . Extrariis similibus, historiis, dicteriis, superficiariis, & allegationibus superuacaneis; quorum tædere solet ingeniosos, leuato : texto tamen filo illi Adriadnes simili, quo lector in nouas fontium venas, & nouos fontes;& inde in riuulos extremos quosque: ac rursus ab his in illa tute duci, ac reduci per labirintheos flexus, posit. Accipite igitur eam, quo vobis traditur animo; nempe candido, & beneuolentissimo: simul & precibus vestris, quæ vestra caritas fuerit, iuuate apud Deum Opt. Max. hunc peregrinum vsui vestro iampridem deditissimum, quo vobis ea, quæ in hunc, & Decretorum librum commentus est, emẽdet, & edat in gloriam eius, qui nos ad vnum omnes sua, quæ immensa est, misericordia, tandem in regiam illam cæli empyrei amplissimam inducat ouantes; quos in hanc Conimbricæ satis amplam sæpesæpius introduxit ex animo militantes. Amen.

Bene valete.

GREGORII XIII. PONT. MAX. motu proprio ſancitum eſt, ne quis Typographus imprimere, neu quis bibliopola, vel alius vendere, venaliave habere, donare, aut permutare audeat *Martini ab Azpilcueta Doctoris Nauarri opera omnia, vel illorum partem aliquam* ante ſeptem annos abſq. eiuſdem auctoris conſenſu; ſub pœna ſententia excommunicationis, & aliis in pręfato proprio motu contentis.

PRAEFATIO, ET PROPOSITIO DICENDORVM.

LICEAT mihi, Rector integerrime, Patres Conſcripti,& uiri cuiuſq. ordinis ornatiſſimi, primum gratias agere Præſuli noſtro Reuerendiſſimo, eidemque Comiti longe illuſtri, ac viro muſis, & gratijs, præſertim eccleſiaſtæ Illuſtriſſimo; quod ſua præſentia ampliſſima hanc ſui cantoris relectionem obſcuram alioqui, & humilem illuſtrare dignatur & ſublimare. Liceat item præfari, quod multa me ab actione hac publica retrahebant. Quorum de numero eſt famæ, ac gloriæ [a] periculum, ſine ulla ſpe augmenti earum. Laſſa iam ætas actiones eiuſmodi ægre ferens. Timor æſtuariæ Fortunæ, [b] nequæ mihi in ſexcentis, quæ de me ſpectaculis exhibui, tum in Hiſpanijs, tum in Gallijs tempore, & ætate uarijs, arriſit; nunc iure, ac more ſuo irrideat. Opinio item nonnullorum iudicantium, me debere iam alijs, quod aiunt, lampada tradere. [c] Plura uero eademq. firmiora in contrariam me flexerunt ſententiam; nempe, quod dominus apud Matthæum [d] admonet; ſolum eum coronandum, qui in finem vſque perſeuerauerit, & quod illa Illuſtris Ezechielis [e] animalia pennata minime reuertebantur. & quod Alexander huius nominis

[a] Quæ ſunt magni pretii, vt monſtramus in rapct. c. Inter verba 11. q. 3.

[b] Iuxta illud Fortuna æſtuaria, Fortuna Euripus. chilia. 3. centu. 6.

[c] Chlliad. 1. centu. 2.

[d] Matthæi. 1. &. 24. & c. mirãdũ. de pæn.d.2.

[e] Ezechiel. 1. & c. pennata.& c. non reuertebant̃ de pæn.d.2.

tertius respondisse, traditur [f] episcopo Londoniensi: Curas & labores pastorales deponere ob senectutem percupienti, indecens esse, prius soluere militiæ vinculum, quam cedat victori aduersitas præliorum. Nam & sæcularibus litteris Mandrabuli [g] nomine ridetur is, in quo non respondent vltima primis. Et est peior sepuero senex, [h] nec curat, vt ei tandem cygnea cantio [i] contingat. Sed & auctore philosophorum Peripateticorum principe: [k] Magnanimi est pluris facere virtutem; quam famam & gloriam. Quin & fortiter fugere debemus, ne senes simus [l] exemplum ignauiæ, ac somnolentiæ, qui fauore diuino iuuenes fuimus quale quale strenuitatis, ac vigilantiæ. Nec fungenti munere suo in re longe pulcherrima, academiæ, presertim florentissimæ legib⁹ad id adacto, [m] timenda est Fortuna. quam constanter credimus non esse, vt fabulantur, Deam cæcam: sed tuam [n] istam, sapientissime deus, diuinam prouidentiam, occultis de caussis humana uersantem. Neque minus putamus euentus eius quamlibet uarios, & aduersos etiam hos, quibus fama & gloria, immo & ipsa vita priuamur, nobis profuturos, modo ex animo diligamus te, [o] Opti. Maxi. trinũ & unum. [p] Quem etiam, atque etiam oro, vt propter temetipsum precibus illius longe gloriosæ Virginis Mariæ, ac gloriosorum Apostolorum tuorum Petri, & Pauli, quibus hic dies sacer est, in adiutorium meum intendas, idq. festines domine facere. Amen.

Iterum ergo ex academiæ instituto prælecturus vnum aliquod ex capitulis, quæ superiore anno interpretabamur, elegi hoc non minus vtile, quam difficile; cuius initium est: *Accepta.* de restit. spoliato. Ac primum omnium omnia, quæ dicam non solum Romanæ, quæ una est omnium magistra, ecclesiæ censuræ: sed etiam vestræ, domini & patres grauissimi, emunctissimæ limæ subijcio, nihil aliud ipse probaturus, quam quod uos cum illa probaueritis. Principio igitur diuisa littera, fictoque casu totius repetitionis, & λογόμαχιαι scopum, & σ'τακιφαλαί ωσιν insinuabimus. Deinde adducemus eius confirmationes, infirmas a firmis segregando. Tertio decem difficiles oppositiones singulas singulatim, quo fuerint ordine propositæ dissol-

uemus

[f] c. 1. de renũciatio.
[g] Chiliad. 1. centu. 2.
[h] Glos. c. multi. de pænit. d. 2.
[i] Chiliad. 1. centu. 2.
[k] Aethico. 3. quem sequitur Thom. 2. sec. q. 124 art. 1 in fine & nos tradidim⁹ in repet. c. Inter ver. n. 222.
[l] Quod testatus fuit verbo & facto Eleazarus Machabeorum. c. 6.
[m] Arg. l. rem legatam ff. de adem. le gat.
[n] Iuxta declarationem Thõ. 3. lib. cõtra gẽt. c. 92 & c. 93.
[o] Iuxta illud Apost. ad Ro. 8. Diligentibus Deum o'a cooperãtur in bonum.
[p] c. Firmiter de sũ. Trini.

uemus ad gloriam tuam, præsentissime Deus, qui linguas etiã infantium soles interdum efficere dissertas.

Alludit ad illa, quæ de hoc versu late dixit in Enchrid. De Orat. siue repet. c. qñ. de consecra.d.1.c.19.

DIVISIO ET CASUS.

Capitulum hoc duas partes habet. Prior consulit: posterior ibi: *Mandamus*, respondet. Casus, super quo facta fuit, is erat. Quidam clericus P. nomine conquestus fuit Alexandro huius nominis tertio, se sua ecclesia uiolenter fuisse spoliatum. Ille mandauit quibusdam iudicibus, vt si id eis constaret, illam ei restituerent. Quo cognito, responsum fuit ei ab aduersario, id ei non debere prodesse, eo quod sponte abiurasset eandem coram Eboracensi Archiepiscopo Apostolicæ Sedis Legato. Iudices dubitarunt, audienda ne esset hæc obiectio ante restitutionem? Nec abs re: quoniam pro spoliato scriptum erat; spoliatum ante omnia esse restituendum: contra vero ipsum legebatur cedenti suo iuri, non esse ad id regressum. Quamobrem eundem Alexandrum consuluerunt. qui respondit, audiendam fuisse illam obiectionem, & adeo quidem, vt ea probata conquerenti silentium imponi debuisset. Littera sic habet.

Accepta questione P. clerici, quod violenter fuerat ecclesia spoliatus; vobis dedimus in mandatis, vt si hoc constaret, eam sibi restitui faceretis. Quo cognito, responsum est ab aduersario, id non debere proficere; eoquod spontanea voluntate corã Eboracensi Archiepiscopo. Ap. Se. le. præscriptam ecclesiam abiurasset; & infra. Mandamus, quatenus si vobis constiterit, quod præfatus P. nullo metu, vel vi coactus: sed spontanee prælibatam ecclesiam taliter abiurauerit, ei super hoc perpetuum silentium imponatis.

SUMMARIUM.

1 *REstitutionem petenti obstat spontanea abiuratio.*
2 *Suum cuique pulchrum.*
3 *Oratio clamosior aptiori vbi præstet.*
4 *Exceptio renunciationis etiam spontanea non impedit restitutionem.*

5 *Exceptio peremptoria proponi potest post probationem intentionis actoris, nisi. &c.*
6 *Summa communis præstat Panormitanæ.*
7 *Nouitas multa commendat, non tamen scripta.*

EX hac casus fictione, quæ communis est, colligit Ion. An. quem Bal. Anto. Pet. ab Ancar. Car. & Io.Imol. sequuntur, petenti restitutionem ecclesiæ obstare exceptionem spontaneæ abiurationis. &c. At Pan. quem sequitur Petrus Raue. aliud colligit; scilicet, petentem restitutionem beneficij non audiri, etiã si spoliationem probet, si probatur illud beneficiũ prius resignasse. Et Panor. eo forte, quod iuxta prouerbium: [a] *Suum cuique pulchrum*, laudat hanc suam summam, quod pinguior sit communi. Qui licet non aperiat, qua parte sit pinguior; verum tamen est, quod ait. Primo, quod pinguiore, ac crassiore Minerua composita sit: & quod plurium verborum non adeo eleganti structura luxuriet: quo tamen nomine nulli erudito fuerit laudabilior. Quia, licet auditorio rudi, ac crasso, eo magis interdũ arrideat oratio, quo fusior est & clamosior, etiamsi forte sit, vt Maro ait: *Sine mente sonus*, quod in iudicandis prælectionibus, quæ ad cathedras & gradus aliquos nanciscendos fiunt, frequentissimum videmus: theatro tamen eruditorum, ceteris paribus, eo placidior est, quo aptior, penitior, & salua perspicuitate necessaria est breuior. Quo nomine Sallustius præcipuus Historiographorum habetur multis, in quibus uidetur esse noster Gratianus, qui singulariter id sensit in §.i.41.d. Pinguior est item summa Panor. qua parte comprehendit exceptionem renunciationis non iuratæ: at hac parte non congruit verbis tex. qui tantum agit de abiuratione; & ita de sola exceptione renunciationis iuratæ. Sed neque eius decidendi rationi; immo neque veritati, vt in solutione septimæ oppositionis monstrabimus tam longe ab est, vt debuerit illico a principio, pro scopo quodam, & ἀνακεφαλαίωσιν proponi. Pinguior item videtur, quatenus aperit, hanc exceptionem opponi posse, etiam post probatum spolium. at etiam hoc nomine parum laudis habet: tum, quia id non coligitur efficaciter ex textu; quoniam verba illa: *Quo cognito*, vnde id excerpendum erat, planius referuntur ad commissionis & mandati Papæ notitiam, quam ad spolij probationem, vt palam est: tum, quia hoc lippis, & tonsoribus patet, attento iure communi, secundum quod exceptio peremptoria æque proponi potest post intentionem actoris propositam, & probatam; ac post propositam tantum, iuxta c. de testibus. cum gloss. fin. recepta. de testi. adeo quod gloss. memorabilis Clem. sæpe.§. & quia. verbo. partes de verbor. signifi. diceret, fatuum esse prius exceptionem peremptoriam proponere; quam actor probet suam intentionem. Tum, quia hæc ampliatio Panor. parum

[a] Chiliad. 1. centu. 2.

Margin: 1 2 3 4 5

rum est vtilis hodie; quia non est ei locus vbi, & quando iudex aliqua iusta de caussa terminum ad id præfigit, quod potest, secundum eundem Panor. Felin. Deci. & commun. in .c. pastoralis de exceptio. quidquid Georgius, & alij sentiant in d.§. & quia. Non item, cum intentioni actoris directe est contraria, vt ipsemet Panor. annotauit hic in 3. notab. Nō item secundum iura particularia horum regnorum, vt patet lib. 3. Ordinat. tit. 15.§. *E quando o reo*. & titul. 30. §. i. Nec secundum iura regia Castellę lib. 3. Ordinat. tit. 8. l.i.immo neque secundum vsum & consuetudinem, quæ fere vbique contrarium induxit. Ex quibus infertur primo, communem summam præstare summæ Pan. Secundo licere demirari 6 fortunam eius in nouandis, ac mutandis antiquis. Quoniam, vt plurimum illæ nitidiores, breuiores, & contextui aptiores sunt, quam summæ ipsius: recentioribus tamen interpretibus posthabentur, & a typographis litteris rubeis donantur. Eo inquam magis demirari licet, quod 7 quamuis, iuxta prouerbium: *Pleraque commendet nouitas:* [b] in scriptis tamen antiquitas gratiam; nouitas inuidiam conciliare solet. Quod ægre ferens Flaccus aiebat: *Indignor quidquam reprehendi; non quia crasse compositum, illepidene putetur; sed quia nuper*. Hactenus de procemijs, & prima nostræ actionis perte.

[b] Chiliad, 3. centuria. 9.

SUMMARIUM.

1 *Exceptiones multæ admittuntur cōtra petitorio agentem, quæ non contra possessorio.*
2 *Lex genaralis restringitur quando.*
3 *Electo abiuranti suam electionem obstat abiuratio.*
4 *Argumentum a contrario multis modis solui.*
5 *Cedere cogitur, qui facultatem id faciendi petit.*
6 *Exceptio spontaneæ renunciationis, an obstet?*
7 *Rotæ auctoritas magna, sed non firma.*
8 *Spoliatur nemo, qui non possidet.*
9 *Restitutionē beneficij petens repellitur obiecto defectu notorio propriatatis.*
10 *Abiurare ecclesiam quid.*

CONFIRMATIO DECUPLEX *summæ principalis.*

SECVNDAM expediturus partem, primum prętermitto tria priora notabilia Panor. tum, quia contra eorum primum late cum communi tenuimus in. c. in litteris inf. eod. cuius ibi propria sedes est: tum, quia

quia secundum, & tertium parum ad hoc c. pertinent. Deinde considero multa in multis locis citari pro conclusione communi summaria, quam ipse quoq. Panor. colligit in 4. nota. scilicet: *Petenti restitutionem ecclesiæ obstare exceptionem spontaneæ abiurationis*; quorum tamen pauca sunt satis firma. Et omnium quidem firmissimum est hoc c. quatenus habet, hunc P. petijsse restitutionem ecclesiæ, qua se aiebat spoliatum; & disponit negandam ei fuisse illam, si aduersarius probaret, eum illam sponte abiurasse.

SECVNDO ad hoc alegatur c. super hoc. de renunciatio. quatenus habet, ei, qui beneficium reposcit obstare exceptionem spontaneæ abiurationis. Sed hoc facile dilui posset respondendo, illud c. agere de reposcente beneficium quoad proprietatem, secundum gloss. 3. eiusdem c. nostram ad autem conclusionem de reposcente quoad possessionem, & ideo non inferri efficaciter ex illo; quia multę exceptiones opponi possunt contra agentẽ super proprietate, quæ non admittuntur contra agentẽ super spolio.c.2.& fi.de ordi.cogni.& c in litteris inf.eod.Et licet replicari possit illud c. generaliter agere de reposcente beneficium, quod non minus comprehendit agentem super possessorio; quam super proprietate; & multi, vt ibi aiunt Inno.& Panor.illam decretalem intellexerunt in agente super possessorio: hæc tamen replicatio non est insolubilis; tum, quia frequentissime legem generaliter loquentem restringimus, ne procedat in aliquot speciebus ipsius, in quibus non est eadem ratio, vt latius hoc anno diximus in penult gloss.c.ad nostrã.3.de iureiur.post Cardin.& Panor. ibi declarando glo.illam celebrem.c.vt circa.de electio.lib.6. verbo aliorum: & constat non esse eandem rationem admittendi exceptionem contra agentem possessorio, ac contra agentem petitorio, per prędicta.

TERTIO ad hoc ipsum allegatur c. ad aures. de his, quę vi.quatenus probat,ei,qui etiam ad populi clamorem renunciauit electioni suę, ac iurauit,se non fore Prælatum illius ecclesiæ,ad quam electus erat obstare illam abiurationem, ne illi præficiatur. Sed & hoc dilui potest. primo, si respondeatur,illud quoq. de agente petitorio agere: quoniam qui solũ electus est, non potest agere possessorio; quippe qui neq. habet ius in re, iuxta decis.penul.Rotę in nouis,quę in rubricatis est sexta de electione alias 192. neque potest capere possessionem ante confirmationem, iuxta.c. auaritię.de electio.lib.6.Dilui potest etiam,respondendo,illud c. non dicere hoc in sensu directo; quamuis iuxta glos. fin. eius innuat a contrario, quatenus habet,eum,qui renunciauit electioni suæ,pręfici posse,nisi iuramento,vel fide pręstita eam abiurauerit.Et constat argumentum a contrario sensu multis modis tolli,sicut pridem diximus cum glos.c. significasti de for. compet. quorum vnus est,respondendo contrarium eius,ad quod inducitur, esse in iure expressum. c. a nobis 2. de senten. excommunic.

1 2 3 4

quod

quod in nostro proposito contingit.

QVARTO facit.c.ad audientiam, eiusdem tit.de his,quæ vi met. quod habet, ei, qui grauissimo regis metu iurauit renunciare ecclesiam suam,& renunciauit;non obstare illam abiurationem, quo minus petere posset;eo, quod non iurauit, se non petiturum: sed se renunciaturum.& ita innuit, quod si iurasset, se non repetiturum obstitisset ei. At hoc quoque arg.quod a contrario sensu desumitur,ęque ac proximum pręcedens fundamentum tolli posset.

QVINTO allegatur.c. ex transmissa cum c. in præsentia.de renuncia.quę probant, renunciationem simplicem, etiam non iuratam obstare renuncianti: ergo fortius obstabit iurata. Sed hoc fundamentum facille tollitur;quoniã illa duo capita loquuntur de repellendo eo,qui agebat petitorio; hoc vero de repellendo illo,qui agebat possessorio, contra quem non admittuntur tot exceptiones; quot contra illum, vt prędictum est.

5 SEXTO facit.c.quidam.de renunciatione,qua parte habet,eum,qui petijt,& obtinuit licentiam cedendi, cogendum esse ad cedendum: ergo a fortiori is,qui iam cessit, cogendus est in cessione iam facta perdurare. Sed neq.hoc argumentum quidquam concludit:quoniam is, qui obtinuit licentiam cedendi non cogitur cedere negando restitutionem, si spoliaretur: & ita neq. concludit, eum qui cessit per denegationem restitutionis cogendum esse stare illi cessioni;sed alio modo, quod nemo negat.

6 SEPTIMO facit decisio illius omnium totius orbis Christiani pręt torij celeberrimi Rotę. 216. in antiquis,quę in noue rubricatis est 6. de renũt.quę incipit: *Nota,quod existenti.&c.*& habet agenti de spolio obijci posse renunciationem spontaneam, in quod inducit hoc c.nostrum,& dictum Innoc.in glos.2.c.cũ super.de caussa possess. quod extendit decis. 61. c.quę in noue rubricatis est 2.de rer.premut. per hoc.c & dictũ eiusdem Innoc.in c.super hoc.de renunciat.ad exceptionẽ renunciationis caussa permutationis factę. Quibus addit. 352. quę in noue rubric. est 4. de renunciat. in nou. *Si opponatur.*id procedere etiam in renunciatione solũ in manibus superioris facta, sine alia illius admissione.Cui consentit decisio.2.Gulielmi Cassad. in tit.de renunciatio. & 3. Bernardi Visneti in antiquioribus quod autem neq. firmum esse neq. verum in. 7. oppositione monstrabitur. Ad idem facit decis. 401. in nouis,quę in noue rubricatis est 13. de restitut. spoliatorum quatenus habet, agenti de spolio obstare pactum & iuramentum de non petendo restitutionem, pro quo est glos. sing.in.c. ex insinuatione.de procurato. Quod ampliat decisio. 428. *Nota quod Si spoliatus*, quę in noue rubricatis est 11. in antiquis procedere in eo, qui post spolium renuciauit petitioni restitutionis cum iuramento.

7 At hoc fundamentũ,quod soli auctoritati illius prętorij nititur, facile tollitur, respondendo, eius auctoritatem magnam quidem esse ac maiorem,

quā aliorum doctorum ceteris paribus; non tamen necessariam: secundū Domi in c. duobus de rescript.lib. 6.col. 5. probatum a Felin.in.c.2.de rescript.col.penultima.quod communiter ibi,& vbiq. receptum est.

8 OCTAVO Facit quod is, qui non priuatur possessione non potest agere de spolio, licet priuetur detentatione. l. 1. §. deijcitur. ff.de vi & vi armat. Et traditur per omnes in c. cum uenisset infra eo. at qui post renū ciationem expellitur a beneficio, non spoliatur possessione; licet forte priuetur detentatione. quia per renunciationem beneficij in manibus superioris factam perditur proprietas, & possessio beneficij,secundum Inn. in.c.super hoc. de renunciat.nu. 5. communiter receptum, argumento. l. si quis vi §. differentia. ff. de adquir. poss. Sed & hoc fundamentum diluitur negando, perdi semper possessionem per renunciationem proprietatis etiam in superioris manibus factam,& ab eo admissam, vt in solutione septimę oppositionis noue apparebit.

9 NONO facit,quod defectus notorius proprietatis repellit quē a petitione restitutionis beneficij.c.quoniam, &.c. constitutus de filijs presbyteror. quę communis opinio est recepta, per Rotam in decisi. 14.in nouis quæ in nouę rubrica.est 2.De rest.spoliator. & per alios sæpe: & renunciatio inducit defectum notorium poprietatis, vt Panor. hic & in c. pręcedenti aiebat.sed neq; hoc satis est firmum.quoniam non omnes renunciationes: immo neq.maior pars earū inducunt defectum notorium proprietatis, vt in primæ,& septimę oppositionis solutione monstrabitur.

10 DECIMO ergo & postremo fundo eā illa noua,ac insolubili ratione quod omne iuramentum promissorium,quod sine interitu salutis ęternæ seruari potest,est seruandū iuxta.c.si vero. de iureiur.c.si aliquid.1.&.c. si aliquid.ij.22.q.4.etiam de non petendo,& non contraueniendo actui per se facto.c.cū contingat.de iureiur.&.c. quamuis de pactis lib.6. & iuramē tum de non repetendo ecclesiam, etiam metu renunciatā est huiusmodi: ergo illud est seruandū; at abiurare ecclesiam,nihil aliud est, quā renūciare illā,& iurare se non repetiturū eam,quod non obscure significat hoc c. &.c.cum inter.de renunciatio.vbi Ioan.Imol.id adnotauit in 2.notabil.&. in.c.super hoc.col 3.eodem tit:ergo hæc abiuratio seruanda est;ac per cō secutionem petenti restitutionem ecclesię obstat. Quę est nostra conclusio,& scopus satis confirmatus pręsidio primi & postremi fundamenti, reliquis ob suam infirmitatem dimissis. quod facere promisimus in hac secunda parte. Transeamus igitur ad tertiam.

SUMMARIUM.

1 RENVNCIATIO *beneficij metu facta valet.*
2 *Iura non esse trahenda ad gratiam.*

Renunciatio

3 *Renunciatio beneficij etiam facta in manibus priuati nonnumquam tollit possessionem; licet non tolla proprietatem.*

4 *Renunciationes hodie pauca inducunt notorium defectum proprietatis.*

5 *Renuncians proprietatem beneficij non renunciat semper eius possessionem. Et qua ratione videretur renunciare illam, eadem quoq; videretur renunciare remedium illam recuperandi.*

6 *Interdicta licet sint personales actiones: tamen cum competunt ad beneficia caussam proprietatis quodammodo habent annexam.*

7 *Renuncianti post spolium, & petenti restitutionem non opponitur renunciatio; sed pactum de non petendo restitutionem sic.*

8 *Spoliatus auctoritate superioris, quando non restituitur.*

9 *Exceptio omnis, & sola qua respicit possessionem admittitur contra petentem restitutionem.*

10 *Restitutionem petenti obijcitur pactum de non petendo, & iuramentum de non molestando.*

11 *Exceptio renunciationis etiam iurata non admittitur contra spoliatum, cum maliciose præsumitur proponi, donec restitutio fiat.*

12 *Malitia facilius præsumitur contra excipientem aduersus agentem possessorio, quam petitorio.*

13 *Exceptio renunciationis qua præsumptione iuris, & de iure presumitur coacta, non admittitur, contra spoliatum.*

14 *Præsumitur aliquid præsumptione iuris, & de iure vsq; ad certum tempus, & non post illud.*

15 *Sententiarum trium conformium executio non impeditur per restitutionem in integrum, etiam ecclesiæ, vel minoris.*

OPPOSITIO DECVPLEX
contra principalem summam.

IN hac tertia parte admonebimus decem oppositiones, totidem veluti arietes, & bonbardas muris huius conclusionis, quibus concussa aut cadet, aut certe nutabit. Harum tres priores ex glosſ. 1. huius c. decerpemus: quarum prima fundatur in c. præcedenti, quod quasi ex diametro huic contradicit, quatenus habet, contra petentem restitutionem ecclesię non admitti exceptionem renunciationis, etiam iuratę. Secunda fundatur in. c. cum venissent, de insti. In cuius casu non fuit admissa contra Archidiaconum quendam eius abiuratio, qua dicebatur abiurasse quędam iura, in quorum possessione se defendi petebat, antequam in ea defendi iuberetur. Tertia fundatur in c. post electionem. de concess. pręb. In cuius casu, cuidam agenti interdicto adipiscendæ ad nouam possessionem quę-

rendá fuit obiecta renunciatio, & abiuratio: qui té non obstante illa, neq; admissa illius ꝓbatione, inductus fuit in possessioné nouá : ergo fortiore ratione agens de recuperanda possessione est ad antiquá restituendus;cum interdictum vnde vi maiora priuilegia habeat, quam interdictum adipiscendæ,vt cum gloss. c. 1. supra eodem diximus.

Quarta extra gloss.fundatur in.c.ad aures,de his,quę vi.met.qua parte in sensu directo hét, ei, qui est electus ad aliquam ecclesiam non obstare renunciationem iuris per electioné ei quæsiti,quo minus pręficiatur illi.

Quinta fundatur in eo, quod hęc conclusio innuit, aliud esse dicendú de renunciatione meticulosa,& aliud de spontanea. At eadem omnino ratio militare videtur in vtraq; . quia vtraq; valet ipso iure,& per vtramq. perditur titulus, & vere vacat beneficium, secundum communem opinionem, quam tenet Rota in nouis. 374. quę in nou. rubricatis est 5. de renunciat. Licet contrarium ei tribuat Petrus Rebuffus in libello de pacificis posse. dum more suo plus animum intendit ad cumulandum, & tangendum; quam ad perpendendum,ac digerendum. Quod ipsum ante Rotam tenuit gloss. sing. c. super hoc de renunciatio. quam sequitur Panor. cum communi ibi, & idem Panor. in. c. præcedenti. col. penult. & in fine. c. 2. de his, quæ. Immo. in c. ad aures. eod. tit. vbi eam dixit singularem Rauenas, & ante omnes id affirmauit Inno. in. c. ad audientiam. de his quæ vi. pro quo putatur esse tex. singularis per locum ab speciali in Clemen. 2. §. sane de pœnis. Cum igitur eadem ratio militet in renunciatione metu facta, quæ in sponte; consequens erit, aut exceptionem renunciationis spontaneæ non obstaturam petenti restitutionem; aut obstaturam etiam exceptionem renunciationis metu factæ: cuius contrarium innuit c. hoc, & conclusio eius summaria.

Sexta fundatur in supradicto c.ad aures. de his quę vi,qua parte a contrario sensu probat,ei,qui electus est ad aliquam ecclesiam obstare renunciationem iuris per electionem quæsiti iuratam, etiám si metu sit facta; cuius contrariú innuit hoc c. & conclusio ex eo collecta & confirmatur ea conclusione ab omnibus recepta; nempe, iuramentum quamlibet iusto metu factum ligare, per. c. si vero. & c. verum. de iureiur. qnod late ibi anno præsenti confirmauimus.

Septima, quod exceptio renunciationis etiam iniuratę admittitur contra agentem. c. ex transmissa, & c. in pręsentia. de renunciat. etiam contra agentem super spolio. secundum Rotam. 216. in antiquis, quę est in noue rubric. 6. de renunciation. cuius contrarium nostra conclusio significata contrario sensu, quatenus de iurata loquitur.

Octaua,quod qui consequitur secundum beneficium incompatibile, non solum videtur perdere prius, per.c. de multa.de prębend. sed etiam illi renunciare,per Cle.gratię. de rescr. attamen ei agenti de spolio prioris

etiam

etiam facto post adeptionem secundi, non obstat exceptio huiusmodi renunciationis, per c.licet.2.de prębend. etiam si iurasset retinere secundũ, iuxta mentem omnium, licet nemo id exprimat:at is cum iuramento videtur renunciasse.

Nona, quod contra agentem de spolio nõ admittitur regulariter exceptio defectus proprietatis. l. 1.§.qui via me ff.de vi & vi armat. Facit. l. si de vi.ff.de iudi.l.siquis ad se fundum.C.ad l.Iul.de vi.etiam in materia beneficiaria. c.in litteris.infra eod. etiamsi probatio ex continenti offeratur, vt late diximus super gloss.sing.c.1.supra eod. at exceptio renunciationis nulla ratione alia videtur admitti, quam quia concludit defectũ proprietatis: ergo non poterit illa apponi contra agentem super spolio. Confirmatur hoc ex eo, quod nulla ratio reddi posse videtur, quare defectus proprietatis contingens per renunciationem opponi posset, potius quam defectus proprietatis alia de caussa contingens. Cum igitur defectus proprietatis contingens alia de caussa non possit opponi talem restitutionem petenti;consequens erit,neq; contra contingentem ex renunciatione opponi posse.

Decima,quod si vlla ratio efficax dari potest, quare contra agentem de spolio admittatur exceptio renunciationis; maxime illa esset, quod per eam concluditur defectus proprietatis notorius, vt Panor. hic in. 4. notab.aiebat: at hoc duplici nomine refellitur. Alterum est, quod multæ sunt renunciationes, quę neque sunt notorię; neque talem defectum notorium inducunt, vt postea probabo. Alterum, quod falsum videtur, defectum notorium proprietatis repellere agentem super spolio: tum, quia ius commune, quod est contra ipsum non repellit. c. licet. 2. de prebend.lib. 6.tum,quia in c. porro. de diuor.videtur probari, petenti restitutionem mariti non obstare consanguinitatem, quæ inter eos esset notoria:per quam tamen notorie concludi videtur mulieri deesse ius in proprietate. Hactenus de oppositionum propositione.

OPPOSITIONIS PRIMAE *decem solutiones.*

NVNC TVA, Deus Opti. Max. ope ostendemus hanc nostram conclusionem his.10.oppositionibus,quasi totidem duris machinis concussam, instar cautis Marpesiæ medijs in fluctibus stantis tremere quidem videri posse; non tamen loco moueri. Primam igitur oppositionem, eandemq.cumprimis grandem,quę iustam concordiam inter hoc c. & præcedens petit,noua data tollemus, si primum ostenderimus,nullam; quæ iusta sit, hactenus umquam fuisse datam. quod vt faciamus incipiamus a

mus a prima, quam dedit gloss. 1.huius.c.sub.fin. & gloss.c.ad aures. de his, quæ vi; scilicet, quod.c.præcedens continet dispensationem: hoc vero, & conclusio nostra iusticiam. Quæ tamen responsio communiter reprobatur hic, & per Panor.in,c.precedenti.n.8.& merito: tum quia fugiendi sunt intellectus deducentes iura contra suam naturam ad gratiam, secundum Ioan. Andr.receptum in c.ex parte.sub finem de testib.iuxta glo. quę multis putatur singularis in c.consultationi.de tempor.ordin.quę tamen similem habet in c. ex tua.de fil. presbyt.& c. exhibita.de homi.proquibus tex. in. c.ex multa.de voto: tum quia illud c.ita intellectum supervacaneum esset contra proœmium huius libri: tum quia ex nullo illius contextus verbo colligi potest illud continere gratiam. Secundam ergo concordiam posuit gloss. 2.c præcedentis; scilicet, quod hoc, & nostra conclusio intelligantur de exceptione renunciationis sponte factæ, quæ obstat petenti restitutionem: illud vero de coacte, quę non obstat. Cui tamen solutioni repugnat contextus illius, qui expresse habet, in casu illius obiectam fuisse renunciationem spontaneam, sicut & in huius: ad quam tamen probandam non fuit ibi admissus; hic autem sic.quod palam colligitur ex illis verbis illius capituli: *Testes alterius partis de iuramento, & renunciatione sponte facta, antequam restitutus fuerit, non admittas.*

Tertia concordia etiam ponitur ab ead.gloss.illius.c. scilicet, hoc intelligendum esse de renunciatione facta in manibus superioris; illud vero de facta in manibus alterius. quam concordiam tandem tenet Panor.ibidem. nu. 10. Contra quam tamen facit primo, quod ipsemet eam reprobauit ibidem paulo ante. nu. 8. Secundo, quod nullatenus congruit illi capitulo; cuius nullo verbo directe, aut indirecte significatur, renunciationem, de qua illud loquitur, fuisse factam coram alio, quá coram superiore. Tertio, quod huius c. decisio non fundatur in eo, quod renunciatio esset facta coram superiore, licet narrando casum incidenter de illo meminerit Et ex verbis narratiuis legislatoris non desumitur argumentum secundum gloss. sing.l. 1.C.quando non petent. nisi in eis fundetur decisio legis, secundum Ioan. Imo. in. c. dilecto col. 7. de præben. Quarto, quod si hæc concordia iusta esset, inepta foret vtraque ratio decidendi huius c. reddita per ipsummet Pan. in. 4. notab. Altera enim illarum est, quod ideo hic exceptio renunciationis contra agentem de spolio admittitur, quia per renunciationem perditur possessio. at tam per renunciationem in manibus superioris., quam in manibus alterius factam perditur illa, secundum Inn. in.c. super hoc. & in. c. quod in dubijs. de renunc. receptum cómuniter per Anto. & alios vtrobique, & per Pan.in. d. c. super hoc per Bernar. Bilnetum in deci. 3. eiusdem tit. in antiq. & Gulicl. Cass. in. 2. eiusd. tit. in nouiss. ergo vel illa ratio decidendi est inepta, vel nihil refert quoad, hoc an renunciatio fiat in superioris, vel alterius mani

us manibus, quod late probabimus in 7. oppositionis solutione. Quod autem altera ratio decidendi Panor. esset inepta, si hęc concordia foret iusta ex eo patet, quod secundum illam, ideo petentem restitutionem repellit exceptio renunciationis; quia renunciatio inducit notorium defectum proprietatis: at dari potest renunciatio facta coram superiore; quæ tamen non sit notoria, vt palam est. Quoniam licet teneamus facta in iudicio haberi pro notorijs, iuxta c. fin. de temp. ord. &. c. fin. de cohabi. cleri. &. c. cum olim, cum eis annotatis, de verb. sig. renunciatio
4 tamen potest fieri; immo vt plurimũ fit coram superioribus extraiudicialiter, & diebus nonnumquam feriatis; et rara est, quæ Romæ, vel alibi fiat in iudicio. Quinto facit, quia secundum hanc concordiam ratio in illo capitulo expressa; scilicet quod non est verisimile, quod sponte iuri suo renunciauerit, qui renunciauit spoliatus, non congruit decis. eiusd. Sexto, quod secundũ hanc cõcordiã non referret, an quis renũciasset post, vel ante spolium; sed solum an in manibus superioris, vel alterius; quod tamen contra tenorem illius.c. est. Quartam concordiam etiam ea glos. posuit; scilicet quod ibi tantum possessorio agebatur: hic vero petitorio simul & possessorio. sed hæc responsio preterquam quod diuinat, nimium restringit hoc c. & reddidit inutile. Quoniam notissimum erat per c. super hoc. de renun. & alia multa iura contra agentem petitorio posse opponi exceptionem renunciationis.

Quintam, in quam communis inclinat, posuit etiam eadem glos. scilicet quod hoc c. loquitur de renunciatione facta ante spolium: illud vero de facta post illud; cuius diuersitatis rationem ait, illam esse, quod per factam post spolium sola proprietas perditur; quia illi soli renunciasse videtur renuncians, cum solam illam haberet: per factam vero ante spolium proprietas, & possessio amittitur, quia vtramq; habebat ipse, qui renunciabat. Quæquidem ratio belle confirmatur per illam quotidianam decisionem Lapi, qui in allegat. 24. dixit capitulo præcedenti non esse locum in eo, qui post spoliationem quidem renunciauit; sed ante illam dedit mandatum ad renunciandum. Quoniam is animum videtur habuisse renunciandi tam proprietatem; quam possessionem. Quandoquidem vtrumque habebat tempore, quo dedit mandatum ad renunciandum.
5 Contra tamen hanc rationem diuersitatis facit primo, quod falsum est, renunciantem beneficium eoipso priuari eius possessione, vt in solu. 7. oppositionis monstrabimus. Secundo, quod si quis renunciat proprietatem beneficij, videtur renunciare etiã possessionem, vt ipsi aiunt: eo, quod hæc, sine illa esse nequit, arg. c. si quis obiecerit. 1. q. 3. c. quo iure. 8. dist. l. eum, qui. §. si libertus. ff. de iureiur. fortiore ratione videbitur renunciare remedium recuperandi possessionem; cum nullus debeat restitui ad beneficium, anteaquam monstret titulum saltem coloratum,

tum, ſecundum glo.illam unicam, & communiter receptam Clem.1. de cau. poſſ. & ea, quæ late adduximus in. c. in litteris. infra eod. Neque obſtat id, quod in c. præcedenti dixit Imol.poſt Inn. in. c. ſuper hoc. de 6 renunciat. ſcilicet, interdictum eſſe actionem perſonalem, quamuis in rem ſcriptam. l. 1. §. final. ff. de interdictis. Quoniam quædam ſunt, quæ cauſſam proprietatis habent annexam.l. 2. §. quædam. ff. de interdictis: qualia ſunt aliquo modo ea, quæ pro beneficijs eccleſiaſticis dantur, de quibus loquimur, qui ex titulo beneficij pendent quoad reſtitutionem ſaltem ipſius beneficij: & in eo fundantur adeo, vt per ea, ſine titulis nihil poſſit recuperari, ſecundũ cõmunẽ: ergo ſublato fundamẽto, ipſum quoq; ſubmoueri videtur, arg. c. cum Paulus. 1. q. 1. Quamuis quoad reſtitutionem fructuum, & aliorum damnorum, ſine illo,& eſſe, & dari poſſit.

Secundo facit, quod ſi hæc ratio apta eſſet, illa, quam reddit c. pręcedens impertinens, & inepta foret. Nam ratio, quare tex. ait,renunciationem poſt ſpoliationem factam non eſſe admittendam, eſt, quia non videtur is ſponte renunciare. at ſi renuncians beneficium, quando eſt ſpoliatus non renunciat, niſi proprietatem; & poſſeſſionem adhuc retinet, vt tenet gloſs. cum communi. quid, te rogo, agit, quod illa renunciatio præſumatur coacta, cum licet præſumeretur voluntaria,idem eſſet dicendum? Tertio facit, quod deciſio illa Rotę. 401.quæ in noue rubricat. eſt. 18. in nouis. quam voluit citare Pan. in col.penul.c.præcedentis longe aliud ſentit, dum ait ideo opponi pactum de non petendo reſtitutionem: vel iuramentum, de non moleſtando contra petentem reſtitu-7 tionem poſt ſpolium factum, non autem renuciatio beneficij. quia, licet non ſit veriſimile,aliquid eorum prima fronte ſponte factum eſſe; tamen minus veriſimile eſt de renuciatione; quippe quæ magis eſt præiudicialis, quoniam tollit proprietatem, quæ maioris æſtimatur, quam poſſeſſio. l.1.C. ſi de momenta. poſſeſſio. Diximus poſt ſpolium factum. quia factum ante non valet; quippe quod daretur occaſio delinquendi, vt ſingulariter dixit Panor.in c.præced. nu.16.per l.ſi vnus.§.pacta.ff. de pactis cum ſuis concord.

Sextam concordiam Inno.& Hoſt.hic addiderunt, quod in hoc c.ſpoliatio facta fuit auctoritate publica Ordinarij, in præcedenti vero priuata. pro quibus facit l. iuſte. ff.de adquir. poſſeſſio.& gloſs.illa ſingul.nuſquam non laudata c. pręſentium. 7. q. 1.quam nos quoq; ornauimus in prælectio. c. cum contingat. in.7. cauſſa nullitat.pag. 127 de reſcri. quæ tamen concordia refellitur: tũ quia diuinare videtur: tum, quia nec hoc, 8 neq; illud c.ſe ſuper hoc fundant. tũ quia tunc demũ ſpoliato auctoritate ordinaria non competit interdictum vnde vi, iuxta prædictam gloſs. ſingul. c. præſentium. 7. q. 1. quando Ordinarius id facit cum cauſſæ cognitione,

cognitione,& ordine iuris seruato; non autem cum aliter eijcitur, per c. conquerente, & ea multa, quæ ibi citauimus inf. eod. de quo modo eiecto loquuntur Inno. & Hostiens. quoniam agunt de illa auctoritate, qua in ipso beneficij titulo iubere solet Ordinarius clericis omnibus, & notarijs, vt institutum per eum inducant in possessionem. Agunt enim de illo, cui prouidit Ordinarius accepta renunciatione; & iubet ei dari possessionem, sine alia renunciantis citatione.

Septimam tetigit Anton. in pricip. c. præcedentis. scilicet quod ibi opponebatur exceptio non verisimilis contra petentem restitutionem; puta, quod spoliatus renunciasset sponte. sed & hæc facile refellitur: tum quia etiam in hoc c. allegabatur exceptio spontanea renunciationis beneficij, quæ non est verisimilis. c. super hoc. de renunc. & tamen admissa fuit: tum quia sequeretur, quod contra agentem possessorio nulla exceptio esset admittenda ante restitutionem, quę non esset verisimilis. quod tamen vt nullo iure probatur: ita videtur reprobari omni fere iure, quo permittitur aliqua exceptio opponi contra petentem illam, qualis est excommunicatio c. ex insinuatione. de proc. qualis hæresis. c. quo iure. 8. d. qualia alia multa

Octauam superaddidit Io. Imol. in c. præcedenti. scil. quod tex. hic loquitur, quando contra exceptionem renunciationis spontaneæ non replicatur, eam fuisse factam post spolium: illud vero quando id replicabatur. Contra tamen hanc responsionem facit, quod contra agentem in-

9 terdicto vnde vi, & petentem restitutionem, omnis illa & sola exceptio, quę respicit possessionē admittitur, vt post Bal. & Pan. tradidimus in c. 1. supra eo, at replicatio nō efficit, quo minus exceptio respiciat, vel nō respiciat possessionē: ergo si exceptio renūciationis est admittenda, quādo nō replicatur de spolio interiori; quia respicit possessionem: admittenda quoque erit, quando replicatur de illo. Secundo contra Imol. facit, quod ea-

10 dem ratione sequeretur, quod non posset opponi etiam pactum de non petendo restitutionem; nec iuramentum de non molestando spoliātem post spolium factum, quod est contra illa, quæ in fine. 7. confirmationis adduximus.

22 Nonam vltra omnes addimus nos. scil. quod c. præcedens loquitur, quando exceptio renunciationis etiam iuratæ opponitur maliciose caussa differendi restitutionem, quod prę̄sumitur eo ipso, quod renunciatio facta post spolium, obijcitur. quę solutio vera quidē est in se; quoniam quā do est aliqua coniectura, quod renunciatio maliciose proponitur ad impediendum restitutionem, non est admittenda, anteaquam illa fiat, per c. post electionem de concess. prçben. quod in solutione tertiæ oppositionis latius attingemus. Contra tamen hanc concordiam facit primo, quod etiam contra agentem petitorio non debet admitti exceptio, quę

iure

iure præsumitur opponi malitiose, per gloss. singul. & dictum Innocen. celeberrimum in illo c. post electionem. dilatatum per nos, post Deci. in c. licet. de probat. Et aliquid speciale videtur introducere c. præcedens in materia spolij; quod tamen non videretur facere, secundum hunc intelligendi modum. Secundo facit, quod parum conuenit illa rationi decidendi illius cap. scilicet quod spoliatus non videtur sponte renunciare; quæ non videtur fundari in malitia excipientis; sed in metu præsumpto 12 renunciantis. Ad horum prius responderi potest ex his, quæ in fine. 3. oppositionis scribimus, scilicet quod in materia spolij est speciale, vt ex minore coniectura præsumatur malitia, quam in materia petitorij. Ad secundum responderi potest, quod ex illo metu præsumpto nascitur præsumptio malitię illius, quæ est caussa immediata repellendi exceptionem eius modi, licet metus, tamquam huius malitię pręsumendæ mater, sit caussa mediata illius repulsionis: & secundum hunc intelligendi modum est hic text. singul. ad id, quod magis explicabitur sub finem prędictæ. 3. oppositionis.

Decimo loco etiam vltra omnes noue, ac vere respondeo, hoc c. & nostram conclusionem intelligenda esse de exceptione renunciationis spontaneæ talis, de qua nulla est præsumptio iuris & de iure, quod sit metu 13 facta: illud vero capitulum de illa, de qua est pręsumptio iuris, & de iure, saltem quoad restitutio fiat, quod est metu facta; qualis est renunciatio facta post spolium, quod singulariter in c. pręcedenti probatur. Pro quo facit, primo, quod c. præcedens clare sentit differentiam inter renunciationem factam ante spolium, & factam post; nec potest dari alia commodior, quam hæc. Secundo facit, quod non est tanta ratio, quare tali præsumptione iuris & de iure, contra quam non admittitur probatio, renun 14 ciatio facta ante spolium præsumatur in dubio sponte facta, quanta est quare præsumatur facta post spolium: Quia in hac duæ præsumptiones iuris cócurrunt, ne videatur spontanea; altera quia nemo præsumitur sponte renunciare beneficio, quo sustentatur, quodque multis sumptibus, & laboribus forte quæsiuit, vt habet c. super hoc. de renunciat. Altera, quod videtur ex desperatione recuperandi ius suum id facere, arbitrans se non fore potentem ad recuperandum, quod non potuit seruare; cum facilius sit seruare, quam amissum recuperare. arg. c. quemadmodum de iureiur. Nam duo vincula fortiora sunt vno. c. 1. de treg. & pace. authen. defuncto C. ad S. C. Terti L. & authen. Itaque C. coia de suscess. Et ne mireris aliquid præsumi pręsumptióne iuris & de iure ad aliquod vsque tempus, & non post illud, perpende Clem. 1. de re iudi. quatenus 15 præsumit, præsumptione iuris & de iure pro valore trium sententiarum conformium donec executioni mandentur, & non post. Perpende item decisi. illam quotidianam Rotæ, quam prodidit Gulielmus Cassador in

decisio. 1. de restitut. in integ. scilicet neque minori, neque ecclesię concedendam restitutionem in integrum contra tres sententias conformes, donec executioni dentur. Erit a præsumitur præsumptione iuris, & de iure pro illis, donec executio fiat; & non post eam factam. Illa vero, quæ contra solutionem hanc replicari possent de rationis unitate, quoad hoc, inter renunciationem spontaneam & coactam, quatenus vtraque valet, soluentur in. 5. opposit. & quatenus vtraque iurata est, vt hic, in. 6.

SUMMARIUM.

1 *Abiuratio aque admittenda aduersus agentem interdicto vnde vi, & agentem retinendæ.*

2 *Sententia super possessione qua ratione quandoque interlocutoria, quandoq. dicitur definitiua.*

3 *Exceptionis vim habens remedium non repellit agentem, cum proponitur per viam actionis.*

4 *Renunciatio per viam actionis proposita non repellit agentem super spolio.*

5 *Agenti per viam attentatorum, licet opponatur defectus notorius proprietatis: non tamen defectus coloris tituli, neque abiuratio spontanea.*

7 *Abiuratio ante possessionem adeptã facta non potest opponi agenti super ea.*

8 *Qui dat aliquid vt quidpiam eo maius sibi debitum recipiat, timens ne alioqui totum perdat repetere potest.*

9 *Agenti super restitutione iurium beneficij non obstaret eius renunciatio: quod tamen quando sit verum in 7. opposit. tractatur.*

10 *Petenti restitutionem beneficij non obstat renunciatio, qua non obstante, renuncians insistit beneficio renunciato.*

OPPOSITIONIS SECUNDAE. *nouem solutiones.*

INtendamus nunc animos in. 2. oppositionem, quæ iustam petit concordiam inter c. hoc & c. cum venissent. de institutio. quatenus in illius casu non fuit admissa contra quendam Archidiaconum abiuratio ei opposita; qua dicebatur abiurasse iura quædam, in quorum possessione se defendi petebat, donec defendi iuberetur. Hanc difficultatem conata fuit soluere gloss. nostra. primo, quod ibi agebatur possessorio; sed hæc solutio refellitur, eo quod hic quoque possessorio agebatur, vt in prima oppositione, dum 4. cõcordiam refellebamus, probabamus: attamen obstitit exce. agenti. Secundo respondet, quod ibi renunciatio fuit personalis: id est præiudicans soli personæ renunciantis, & non eius dignitati; quæ

etiam inepta est: tum quia hic quoque personalis erat: tum, quia nihil refert quoad hoc, an personalis sit, an realis. cum in vtraque, quoad hoc eadem inueniatur ratio. Quoniam cæteris paribus æque per vtranq; amittitur possessio, vel per neutram, vt infra dicetur. Et amissio, vel non amissio possessionis oriens ex renunciatione est potissima caussa, & ratio quare illius exceptio obstat, vel non obstat agenti possessorio, vt postea mostrabitur.

Tertio respondet gloss. in d.c.cum venissent. in uerbo abiurasse, quod ibi agebatur interdicto retinendæ, & ad tuendam possessionem habitã, aduersus quem non admittitur exceptio abiurationis. quę solutio inepta est duplici nomine. Primo, quia, vt esset apta oportebat concedere eam admitti contra agentem interdicto vnde vi, & de recuperanda possessione perdita; quod tamen negat ipsa eadem gloss. statim subijciens, eiusmodi exceptionem non obstare etiam agenti interdicto vnde vi, per c. sollicite, immediate hoc pręcedens. Secundo, quia vtrumque est falsum. Nam contra agentem interdicto vnde vi, admittitur abiuratio spontanea, vt est indubitatum per hoc c.& omnino eadem ratione admittenda est contra agẽtem interdicto retinendæ, vt colligi potest per ea, quę infra in solutione. 6. oppositionis dicetur. Hanc oppositionẽ nescio, quare noster auriga doctissimus ille, ac reuerendissimus Archiepiscopus Pan. noluit tractare, nisi forte, vt hanc quoque, sicut plerasque alias huius c. difficultates dissimularet, mittendo lectorem ad ea, quę in c. præcedenti dixerat, sed minus sufficientia. Quare. 4. respondemus sequuti mentem Car. in illo c. cum venissent. de insti. opp. 11. & Imolã. col. 6. quæ vt hic, ita ibi fuit admissa exceptio abiurationis, contra Archid. & quod non prius fuit super tuendo in possessione Archidiaconum definitiue pronunciatum; quam probatio illius exceptionis admitteretur. l. prius Papa ibi fuisset interlocutus, ne lite pendente, donec super exceptione probationes fierent, quidquam contra possessionem, quam pretendebat Archid. nouaretur. Hæc tamen solutio, quæ iam bis in cursu prælectionis placuit altius nunc perpensa displicet. Quia eam confundit versicul. *Nos igitur*, illius c. Primo quatenus probat, fuisse pronunciatum, Archidiaconum esse tuendum in plena possessione libertatum archidiaconatus, Sic enim habet littera: *Nos igitur interlocuti fuimus, Archidiaconũ in plena libertatum eiusdem archidiaconatus possessione tuendum esse*. Quam pronunciationem constat esse definitiuam possessorij. Neque iuuat Cardinalem verbum: *Interlocuti fuimus*, per quod significari videtur, sententiam illam non fuisse definitiuam super possessione, sed aliam interlocutoriam: tum, quia verbum: *Plena possessione* in ea positum repugnat huic intellectui: tum quia constat, sententiam super possessorio vno respectu dici interlocutoriam; eo scilicet quod post eam alia plenior speratur, nimirum super proprietate;

licet

licet alio respectu dicatur definitiua; eo scilicet quod totum negotium possessorij definiat, ob quod a glos. sing. c. consultationibus. de off. deleg. appellatur, quasi definitiua, & magistraliter, vt aiebat Domi. in. §. definitiua. 2. q. 6. Secundo prædictus versicul: *Nos igitur*, confundit hanc solutionem, quatenus probat, illam sententiam fuisse latam, anteaquam Archiepiscopus aduersarius Archidiaconi admitteretur ad probandã abiurationem illarum libertatum Archidiacono oppositam. Quatenus item probat non fuisse prius admissum Archiepiscopum ad probandam illam abiurationem, quam ad probandum quiddam aliud; cuius probatio non debuit admitti, anteaquam ferretur sententia super possessione; nempe quod concessio illorum iurium ab Archiepiscopis facta Archidiaconis fuit personalis. Habet enim litera. Archidiaconum tuendum esse donec probatum fuerit legitime ex aduerso, libertates ipsas Archidiaconis ab Episcopis personaliter fuisse concessas, vel donec legitime probatum fuerit easdem libertates Archidiaconum abiurasse. Tertio confundit prædictam solutionem prædictus versic. *Nos igitur*, quatenus probat, quod sententia, quæ post illam interlocutoriam tuitiuam possessionis sperabatur, futura erat super sola proprietate, & non super possessione. Habet enim paulo post littera: *Si ergo alterutrum ipsorum fuerit legitime probatum Archidiacono super libertatibus ipsius; si neutrũ, Archiepiscopo, silentium imponatur.* Cum tamen secundum intellectum Cardinal. & Ion. Imol. post illam interlocutoriam, speranda erat sententia super possessorio; & ante illius probationem poterat Archiepiscopus probare abiurationem.

Quinta igitur vera, & noua concordia sit, hoc capit. agere de abiuratione opposita per viam exceptionis; illud autem per viam actionis. Nam ex ipsius c. contextu clare colligitur, quod Archiepiscopus, qui abiurationem allegabat erat actor, & petebat quædam iura, quibus vtebatur Archidiaconus, dicens illa ad se pertinere, ac fuisse renunciata, & abiurata, per Archidiaconum; & ita is erat reus, & negabat intentionem Archiepiscopi. Nec obstat, quod ex illa sententia, quam interlocutoriam Papa appellat, clare colligitur, Archidiaconum petijsse defendi se in possessione illorum, ne lite pendente super proprietate turbaretur in sua possessione, & ne quidquã contra ipsum innouaretur. Quoniam ex nulla parte illius c. colligitur, quod contra illã petitionem vlla renunciatio, vel abiuratio fuisset obiecta per viam exceptionis: & constat, remedium per viam actionis in iudicium deductum, etiam si habeat vim repulsionis, non sufficere ad repellendum, si etiam per viam exceptionis non opponatur, arg. c. fin. de ordi. cogni. quatenus probat, spolium per viam actionis deductum non repellere agentem de spolio; quem tamen repel-

leret per viam exceptionis propositum. Non etiam obstat, quod videmur diuinare, eo quod contextus illius c. non habet, non fuisset oppositam abiurationem per viam exceptionis; quia sufficit, quod non habeat fuisse oppositam: cum quod non probatur factum, pręsumatur non esse factum c. cum in iure peritus. de offic. de legat.& l. 1. C. de mandat.

4 princi. Ex hac concordia colligitur limitatio memorabilis huius c. scilicet vt non procedat quando abiuratio per viam actionis opponeretur.

Sexta eadémque noua concordia sit, quod illud c. cum venissent.agit de abiuratione opposita agenti remedio attentatorum,seu officio iudicis descendente ex edicto, vt lite pendente nihil innouetur: hoc vero c. de abiuratione opposita agenti interdicto vnde vi. Quæ confirmatur primo ex eo, quod contra agentem interdicto vnde vi multa possent obijci, quę contra agentem remedio attentatorum non possunt, præsertim in materia beneficiorum, vt manifeste colligitur ex Inno.in.c. dilecte. de maiori. & obedi, & c. bonæ. de appe. & c. cum teneamur. de prębend. vt late declarat Rota in decis. 14. in nouis. quæ in noue rubric. est 2. de restit. spoliat. & latius Panor. & alij, vbi latissime Perus. in.d. c. bonę. Nam vt

5 cetera prætermittam, quoad propositum nostrum, est illud singul. quod contra agentem via attentatorum, non potest obijci defectus tituli colorati; qui tamen potest contra agentem vnde vi, vel alio remedio possessorio, secundum plerosque omnes. Secundo confirmatur hęc concordia; quod licet etiam agentem remedio attentatorum reppellat defectus notorius proprietatis, quamuis non defectus colorati tituli, vt tradit Rota. in illa decis. 14. siue 2. in nou. rubr. de rest.spol.tamen in casu illius c. cum venissent. non erat talis defectus notorius proprietatis, vt palam est. Tertio facit, quod licet ibi non ageretur remedio attentatorum, per quod nouata lite, vel appellatione pendente reuocaretur in pristinum statum; agebatur tamen, ne quid lite,vel appellatione pendente nouaretur; quod fauorabilius videtur: cum proptius iura tueantur quem in possessione iam habita, quam restituant ad habendam, argumento princ. c. quemadmodum. de iureiur. & eorum, quæ habentur in.l. si vnus.§. pactus ne peteret.ff. de pactis, & .l. patre furioso.ff.de his, qui sunt sui, vel alie. iur. Quarto facit, quod quemadmodum supra in 10. concordia primæ oppositionis diximus, ideo contra agentem de spolio non posse obijci renunciationem iuratam post illud factam, quia pręsumitur malitiose id fieri, donec restitutio fiat: ita posset dici malitiose videri eum opponere obiectionem, qui ob eam vult innouare,lite pendente, vel innouata, ne reuocentur defendere.Secundum quam concordiam est ibi tex. singul.

6 a nemine perpensus, probans, contra agentem remedio attentatorum non esse ad mittendam abiurationem spontaneam, præsertim cum ageretur, ne aliquid innouaretur. Quę est æquissima conclusio & nouissimapul-

ma pulchre limitans huius c. decisionem.

Septima concordia eademque noua, & singularis sit, quod ille tex. loquitur de abiuratione, quam dicebatur fecisse Archidiaconus, antequam adipisceretur possessionem archidiaconatus timore impedimenti adipiscendi eam, ut clare constat ex uersicul: *Inter alia*, & ita perinde præsumitur pręsumptione iuris, & de iure coacta quoad iuberetur defendi: sicut abiuratio, quę allegatur facta post spolium, de qua in decima concordia primę difficultatis dictum est. Ita, quod eodem modo possit conciliari hoc c. cum c. cum venisent. sicut cum c. pręcedenti, & ita ibi sit tex.

7 sing. a nemine vmquam perpensus. Quod sicut abiuratio, quæ allegatur facta post spolium non obstat petenti restitutionem: ita neque abiuratio facta ante adeptam possessionem ob timorem ipsius impediendę. quę

8 noua, & singularis est; confirmarique posset ex eo, quod dans aliquod, ut aliud maius sibi debitum adipiscatur repetere potest. l. si & l. 2. ff. de condictio. ob turp. caus. Immo & remittens partem debiti malo debitori, vt reliquum soluat repetere potest illud per prædictam condictionem secundum Alex. & Ias. in. d. l. fi. allegantes in hoc Iacobum de Aren. qui in meo libro super illa. l. non scripsit, & promittens operas, dum manumittitur, ei, qui eum tenebatur manumittere metu promittere videtur, secundum Bal. per illum tex. in. l. 2. nu. 2. C. de oper. liber. Neque abs re. quoniam qui aliquid mali eligit, quo maius vitet, iusto timore id elegisse uidetur, iuxta. l. metum. 1. ff. de eo, quod met. caus. & latius per nos anno pręsenti tradita in c. si uero. de iureiur. cum definitionem iusti metus declararemus.

9 Octaua concordia noua item sit, quod illud c. non agit de renunciatione beneficij; sed aliorum iurium, & libertatum pertinentium ad beneficium: hoc uero ad renunciatione beneficij, quę longe differunt, cum per hanc perdatur, secundum comu. titulus, & color tituli; quo carenti non sit restitutio beneficij, iuxta. d. glos. singul. Clem. 1. de caus. poses. non autem per renunciationem aliorum iurium pertinentium ad beneficium, cuius tituli ratione possidentur. Quod verum arbitror in renunciatione saltem non iurata; cum contrarium nusquã probetur, & ita limitatur hoc c. ne procedat in renunciatione saltem non iurata iurium pertinentium ad beneficia ecclesiastica. quę memorabilis consideratio est.

10 Nona item & noua concordia sit, quod illud c. agit. de renunciatione, propter quam non destitit insistere rei renunciatæ renuncians: hic autem de renunciatione propter quam destitit insistere rei renunciatæ, inter quas est maxima differentia. Quia tunc demum obstat exceptio renunciationis agenti possessorio, cum per eam perditur possessio, & illa occupatur ab alio, antequam renuncians eam iterum accipiat, vt in 7. oppositione clare ostendemus: at licet quis renunciet proprietatem alicuius

cuius rei, non uidetur propterea renunciare possessionem, iuxta gloss. sing. in.l si quis vi .§. differentia.ff. de adquir. poss. quando saltem non desistit propterea insistere ipsi rei renunciatę, vt Alex. post Imol. cum communi ibi resoluit, & pro eis esset casus singul.in.d.c. cum venissent, iuxta hunc intelligendi modum, saltem in se verissimum, quo singulariter limitatur hoc cap.

SUMMARIUM.

1 *Exceptio tractata ante sententiam coram vno iudice, non potest coram eodem post illam iterum tractari.*
2 *Exceptio renunciationis vnius tituli non repellit agentem super spolio ratione duorum titulorum.*
3 *Titulis pluribus eiusdem beneficij niti quis potest, non solum defendendo; sed etiam agendo.*
4 *Tituli saltem colorati defectum obijcere potest agenti adipiscendæ quilibet clericus ecclesiæ, cuius est illud.*
5 *Sententia, qua iudicatur, vt titulus agentis suum sortiatur effectum videtur lata super interdicto adipscendæ, non recuperandæ.*
6 *Abiuratio, quæ obstat agenti adipiscendæ, obstabit agenti recuperaudæ.*
7 *Abiuratio non admittitur etiam contra agentem adipiscendæ, cum conijcitur malitiose opponi.*
8 *Malitia opponentis in c. Post electionem. de concess. præbend. vnde conijciebatur noue.*
9 *Malitia leuius præsumitur contra opponentem abiurationem aduersus agentem possessorio, quam petitorio.*
10 *Multa noue collecta ex c. Post electionem, de concess. præb.*

OPPOSITIONIS TERTIAE. *septem solutiones.*

EN Patres grauissimi, secundũ arietem exceptum: uertat ergo suas nostra λογομαχία vires in 3. oppositionem, quæ petit concordiam inter hoc c. & c. post electionem de concess. præbend. quatenus habet, cuidam agenti interdicto ad cuiusdam beneficij possessionem quærendam fuisse obiectam renunciationem & abiurationem; quę tamen non obstitit, quo minus in possessionem petitam induceretur. Quam difficultatem repellere conata gloss. hic, & ibi in verb. resignationem, & in gloss. final. respondit, illud agere de abiuratione obiecta, sed non probata; hoc vero de obiecta, & probata; & ideo hic obstitisse, non autem ibi. Quæ

solutio

solutio vera quidem est in se. Quoniam paria sunt, non allegare, ac allegare, & non probare, iuxta glos. c. 2. de consuet. lib. 6. arg. l. duo sunt Titij. ff. de testam. tut. & c. si sacerdos. de offic. ordinar. At hæc concordia non congruit, immo repugnat illius c. contextui, qui sic habet in versicul. final. *Exinde. l. adepta possessione, si super renunciatione, vel abiuratione, vel aliquo præmissorum aliquis valeat, & velit aduersus te quidquā proponere, ordine poterit iudiciario experiri*. Ex quo clare colligitur post illam sententiam pro illa potuisse tractari de renunciatione, vel abiuratione illa; & per consecutionem non fuisse admissam ante illam, neque terminum ad eam probandam præfixum. Alioqui enim post sententiam nō fuisset ad illud discutiendum admissus. arg. c. cum inter. de re iudi. & l. sub specie. C. de re iudi. Neque iuuat hanc concordiam responsio. Ion. Imol. ibi col. 6. quę & si forte in sese uera sit; certe tamen apta non est.

1 Secundam concordiam ponit prędicta gloss. in verbo: *Resignationem*; scilicet quod ibi petens possessionem duabus confirmationibus siue titulis nitebatur, & sola vnius, scilicet prioris confirmationis renunciatio obijciebatur: hic autem petens possessionem nitebatur soli vni titulo, cuius renunciatio opponebatur. Quę tamen solutio non est litterę conformis. Quoniam ille, cui fuit obiecta renunciatio ibi, & cuius obiectione non obstante obtinuit in possessorio non nitebatur nisi vni titulo: sed alter, qui renunciationem obijciebat, & sucubuit, nitebatur duobus, vt palam ex contextu illius c. colligitur. Quod demiror, non fuisse animaduersum a Ion. Imol. diligentissimo alioqui glossarum interprete. Hęc autem solutio, quamuis non sit conformis contextui; vera tamen in se videtur. Et

2 ex ea colligitur singul. declaratio huius textus, scilicet tunc demum a repetenda possessione per viam spolij repelli spoliatum obiectu renunciationis, cum soli vni titulo, cuius renunciatio allegatur, nititur, secus cum duobus titulis, & vnius tantum renunciatio opponitur. quæ est longe

3 memorabilis conclusio. Colligitur item alia sing. scilicet quod potest quis obtinere varios titulos super eodem beneficio, & defendere se ratione illorum, in quod dixit Panor. illum tex. singul. est tamen ei similis in c. constitutus 1. de testibus, & illud tenet Lapus alleg. final. Cald consil. 7. de elect. Decius in regul. nemo ex his. §. quoties. ff. de regul. iur. & in c. bonę. de appel. col. 2. ubi olim tenuimus, hanc conclusionem extendendam esse etiam ad agentem; vt scilicet quis possit agere super beneficio, & petere illud ratione multorum titulorum. Quod satis arridet Lapo in d. alleg. dum sentit c. vt quis duas. de electio. lib. 6. non procedere in eo, cui est ius quęsitum; sed tantum in eo, cui est ius quęrendum: & clarius hoc placuit Cald. in d. consil. 7. Et quamuis Fel. de hoc dubitet in c. inter dilectos. de fid. instru. id tamé affirmat in c. in nostra. col. 2. de rescript.

Tertiam concordiam ponit gloss. illius c. in illo verbo Resignationem ibi

ibi: *Immo & c.* gloſs. final. ibi: *Vel ideo*, & c. ſcilicet quod ibi obiecta fuit exceptio renunciationis ab eo, cuius non intererat eam opponere: quoniam ſua inſtitutio non erat canonica; quippe quę de beneficio uiuentis eſset ei facta: hic autem fuit obiecta ab eo, cuius intererat. quam ſolutionem ſatis eſſe amicam litterę ait Panor. ibidem, & eam Ion. Imol. probat. Quæ tamen profecto frigida nobis uidetur: tum, quia dubium erat, quando oppoſuit ille renunciationem, an ſua inſtitutio de beneficio viuētis vel vacante facta eſſet. ipſe enim de vacante ſibi factam eam contendebat, duos in hoc producens titulos, & ita pretendebat, ſuum eſse beneficium, ac ſua plurimum intereſſe, ne alter poſſeſſionem adipiſceretur.

4 Tum, quia non ſolum is, qui allegat beneficium eſſe ſuum; ſed etiam quilibet clericus eccleſiæ, cuius eſt beneficium poteſt obijcere defectum tituli ei, qui poſseſſionem eius tentat adipiſci, ne beneficia tradantur nō habentibus veram, vel ſaltem apparentem inſtitutionem canonicam, vt eſt caſus ſingul. in.c. ex parte. de conceſs. præb. adiuncto dicto Innoc. probato per Imol. ibidem nu. 8. Facit.c. accedens. de accuſa.c. 1. de eo qui mitti. in poſs. cauſ. rei ſeruand. & c. 1. de regul. iur. lib. 6. cum annotatis in eis. Et proprius ea, quæ habentur per Inno. gloſs. & omnes in c. cū olim. de teſtibus, & in c. cum eccleſiaſticæ. de exceptio, & c. ſiquis preſbyterorum. de rebus eccleſiæ.

Quartam concordiam ſenſit gloſs. final. illius c. quatenus probat, actum fuiſse ibi interdicto poſseſsorio, & intelligit recuperandę; quia pro ſuo dicto allegauit c. ſollicite. præcedens hoc: quem intellectum reprobat quidem Panor. ibidem, quatenus non conuenit litterę; ſed ſentit in ſe verum eſse, & Imol. ſuper gloſs. in verbo reſignationem. nu. 14. expreſse ait, verum eſse in ſe; licet dicat non conuenire litterę. At nobis videtur primum falſus eſſe in ſe. quoniam ex illo ſequitur, agentem interdicto vnde ui, ſeu de recuperanda poſſeſſione beneficij eccleſiaſtici non poſse repelli abiurationis exceptione; quod palam eſt contra hunc tex. & communem omnium opinionem. Neque obſtat c. 2. ſupra. eod. cui nititur illa gloſs. nam illi in prima oppoſitione late reſpondimus. deinde ineptum eſſe hunc intellectum conſtat: tum, quia necunde apparet, vt ibi ait Innocen. in fine, eum, contra quem opponebatur renunciatio habuiſse umquam antea poſseſſionem: tum, quia conſtat, eum non fuiſſe ad eam ad-

5 miſsum; eo, quia Papa ibi ſolum pronunciauit, vt inſtitutio illi agenti facta ſortiretur effectum; ideſt, vt virtute illius apprehenderetur poſſeſſio. Et ſi actum fuiſset recuperandę, pronunciaſset, vt ei poſseſſio reſtitueretur, arg. c. licet. de ſim. & c. qualiter & quando 2. de accuſationibus.

Quinta concordia, quam Panor. & Ion. Imol. ibi probant eſt, ſilicet, quod ibi agebatur poſseſsorio adipiſcendę, quod habet priuilegium ne exceptio requirens altiorem indaginem ei obſtet. Contra quem facit,

quod

6 quod interdictum recuperandæ maiora priuilegia habet; quam interdictum adipiscendæ,per gloss. c. 1. & alia quę ibi diximus supra eodem: & contra agentem interdicto recuperandę in beneficialibus admittitur abiuratio spontanea per hoc c. secundum omnes: ergo etiam contra agentem interdicto adipiscendæ. Facit item, quod contra interdictum adipiscendę admittitur exceptio nullitatis tituli c. cum olim. de caus. possess. ergo a fortiori defectus eiusdem, qui concluditur ex renunciatione.

Sexta igitur, quæ Innocentii est, quamq; aliqua ex parte sensit gloss. 7 final. ibi per illa verba: *Et ideo &c.* sit, quod illud c. agit de abiuratione calumniose, ac malitiose; hoc est caussa differendi possessionis adeptioné obiecta: hoc autem de ea, quę sine malitia obijciebatur. Contra quam tamen concordiam facit primo, quod ex nulla parte illius c. colligi potest, allegationem illam fuisse malitiosam: & in dubio non est presumenda malitia,neque dolus l. merito. ff. pro soci.c. estote misericordes.de reg. iur. secundo,quod ille tex. aliquid speciale continere videtur contra opponenté aliquid agenti super possess. At etiam opponens aliquid malitiose contra agentem petitorio repellitur, ut etiam Innoc. ipse singularissime ibi dixit probatus per omnes ibidem, & multos alios. quod post & vltra Decium retulimus in c. licet de probat. Tertio quod sicunde oriretur præsumptio malitię maxime, vt ait ibidem Innoc. quem sequitur Imol. col. 4. ex eo, quod non est verisimile, quem sponte renunciare suo beneficio c. super hoc. de renun. Sed hoc uidetur falsum: tum quia hoc consequeretur, malitiosam quoque pręsumendam esse omnem allegationem pacti de non petendo remissionis & donationis; quoniam etiam in dubio nemo pręsumitur donare, nec iactare bona sua l. cum de indebito. ff. de probat. Neque dicas aliud esse, cum agitur plenarie super proprietate, aliud cum sumarie super possessione: tum, quia in hoc nostro c. super possessorio agebatur; & tamen renunciationis obiectio non fuit reiecta, tamquam malitiosa: tum quia pactum de non agendo interdicto vnde vi non pręsumitur malitiose opponi contra eum, qui eo agit. l. si vnus. §. pacta quę turpem ff. de pactis, & Rota in decis. 401. in nouis quæ in noue rub. est 18. de restitut. spoliat.

Defendendo tamen hanc solutionem,quę nobis uidetur omnium uerissima, 8 sima,simul & utilissima, respondeo ad horum primum, quod illa malitiæ allegationis pręsumptio nascebatur ex multis coniecturis simul coniunctis. prima, quod allegabatur renunciatio beneficij. secundo, quod allegabatur ab eo, qui nitebatur titulo longe posteriori, & habito a non potente illum conferre iure communi. tertio quod per consecutionem allegabatur ab eo qui secundum ius commune præsumebatur intrusus. quarto, quod hoc faciebat contra eum qui nitebatur titulo ordinarij. quinto, quod allegabat contra agentem interdicto adipiscendæ possessio-

nis. sexto, quod allegabatur renunciatio, lite pendente, facta.

Ad secundum concedimus, neque dolum, neque malitiam indubio præsumi: at negamus esse dubiam, cum tales coniecturæ sufficientes concurrunt, quales ibi concurrisse in solutione proximi argumenti præcedentis iam dicebamus.

9 Ad Tertium concedimus, aliquid peculiare, & speciale significari ibi circa exceptionem abiurationis oppositam agenti possessorio: sed negamus id consistere in eo, quod malitiose obiecta non admittatur contra illum; quoniam non esset admittenda, etiam contra agentem petitorio, si præsumeretur taliter opposita: sed in eo, quod minor præsumptio malitię sufficit ad repellendam oppositionem obiectam agenti possessorio; quam obiectam agenti petitorio. In hoc enim casu sufficit leuis; in illo necessaria est vehemens, vt singularissime dixit ibidem Innoc. Pro cuius nos dicto allegamus tex. singularem in c. præcedenti intellecto iuxta nonam, & nouam concordiam in prima oppositione traditam inter hoc c. & c præcedens adiuncto c. super hoc. de renunciat. Nam contra agentem possessorio recuperandæ nō potest opponi exceptio renunciationis post spolium facta: quia vehemens pręsumptio est, eam malitiose opponi, vt habet c. pręcedens: contra vero agentem petitorio sic, vt satis probat c. illud super hoc. quia leuis est illa, quæ ibi præsumi potest malitia. Ad quartum concedo, considerationem illam Innoc. probatam per Imol. non esse verā, vt argumentum conuincit: sed nihil ex eo contra nos colligitur, vt palam est.

10 Ex hoc intellectu postremo, eodemque vero, & apto colliguntur sequētia. Primo, in illo c. post electionem. H. qui obtinuit egisse possessorio, Secundo, illud possessorium non fuisse recuperandæ. Tertio, male dicere gloss. ibidem verbo, *confirmari*, illum. H. egisse etiam petitorio, quod Panor. quoque & Imol. ibidem damnarunt, licet eam Car. probasset ibidem, & Cald. consil. 7. de electio. Quarto, obiectionem, quæ vehementer præsumitur malitiose opponi, non esse admittendam etiam contra agentem petitorio. Quinto, minorem pręsumptionem malitiæ sufficere ad repellendam obiectionem oppositam agenti possessorio, quam agenti petitorio. Sexto, renunciationis obiectionem non esse admittendam contra agentem possessorio, quando præsumitur malitiose opponi. Septimo non ex eo solo pręsumi malitiam, quod allegetur renunciatio beneficij etiam contra agentem possessorio. Octauo multas fuisse ibi coniecturas, vnde illa præsumptio nascebatur. Nono facilius pręsumi malitiam contra eum, qui opponit agenti possessorio, quam contra eum, qui opponit agenti petitorio.

SUMMARIUM.

1 *Renunciatio spontanea, & meticulosa non sunt paris effectus.*

OPPOSITIONIS QUARTÆ solutio.

IAm ter hoste fugato, Patres amplissimi, oratio animosior effecta trophæis, facili negotio tollet quartam oppositionem, quæ iustam petit concordiam inter hoc c. & c. ad aures de his, quæ vi. qua parte habet, renunciationem iuris, per electionem quæsiti non obstare electo. Nam respondere possum, illud c. agere de renunciatione ad terrorem populi, & ita metu facta, quod palam colligitur ex illo c. ibi: *Ad terrorem laicorum renunciauit.* & paulo post: *Renunciatio ad terrorem laicorum facta.*

1 Nostra vero conclusio de renunciatione sponte facta, quod palam colligitur ex illis verbis: *Si vobis constiterit, quod præfatus. P. nullo metu, vel ui coactus; sed sponte prælibatam ecclesiam taliter abiurauit.* Pro qua solutione facit c. præcedens., qua parte definit, renunciationem post spoliū factam, non esse admittendam contra agentem interdicto unde ui ad possessionem beneficij recuperandam; quia præsumitur metu facta: a fortiori ergo non oberit, si constet metu esse factam. qua ratione autem defendi possit hæc differentia mostrabit quintæ, quæ sequitur, oppositionis solutio.

SUMMARIUM.

1 *RENUNCIATIONEM metu factam non valere, quæ ratio potissimum olim persuasit auctori, & quæ capitula.*

2 *Renunciationem metu factam valere, vel non valere plurimum refert, contra Decium.*

3 *Fortunius laudatus.*

4 *Electio metu facta ipso iure nulla.*

5 *Electio solum dat ius ad rem.*

6 *Matrimonium tam spirituale, quam carnale metu contractum nihil valere.*

7 *Verbum decernimus ius nouum significare.*

8 *Intellectus Clem. ij. §. Sane. de pœnis.*

9 *Peccant magis, ceteris paribus, qui bis peccant; quam qui semel.*

10 *Intellectus verborum c. super hoc, & c. Ad audientiam, de his, quæ vi, & Clem. ij. de pœnis in terse collatorum.*

11 Iuramentum meticulosum valet, nisi cum interponitur super actu alioqui nullo, secundum communem; quæ an sit vera, alibi disputatur.
12 Renunciatio coacta quare non impedit restitutionem, etiam in casu, quo spontanea impediret.
13 Renuncianti metu beneficium non restituitur illud, ante recisionem renunciationis saltem tacitam.
14 Intellectus c. Ad aures de his, quæ vi. fortificans intellectum nouum huius c. & c. præcedentis.
15 Iudicem, qui iubet restitui beneficium ei, qui renunciauit illud, eo quod metu renunciasset, tacite rescindere renunciationem.
16 Dolor peccatorum prius natura, licet non tempore sit contritio, quam remittat peccata.
17 Restitutionem beneficij metu renunciati petens tacite videtur petere renunciationis recissionem.
18 Restitutionem beneficij petere posse quem aliquando, licet confiteatur nullum se titulum, cum petit habere.
19 Renunciatio non omnis tollit possessionem.
20 Renuncians etiam metu beneficium non potest vti eius fructibus, donec expresse, vel tacite restituatur.
Et ideo nec tenetur dicere prçces horarias. nu. 21.
Neque ordine sacro insigniri ob titulum illius beneficij. nu. 22.
23 Electionem metu factam nullam esse, cur non concludit renunciationem quoque nullam esse.

OPPOSITIONIS QVINTæ solutio.

Renunciationem metu factam tenere.

AD quintam ergo oppositionem transeamus, quę uno, & eodem impetu fertur in tex. nostrum, & solutionem primę & quartę oppositionis, quatenus prçsupponunt differentiam inter renunciationem beneficij coactam, & voluntariam. Fertur inquam, eo iaculo validissimo, quod eadem ratio omnino militare uidetur in renunciatione metu facta, quę in spontanea. Quoniam vtraque tenet, & per vtramque perditur beneficium ipso iure, & consequenter per utramque perditur titulus, & color eius, per ea, quæ in propositione huius quintę oppositionis, & aliorum una cum prima citauimus: ergo renunciatio, quę est, vel præsumitur metu facta obest petenti restitutionem; cum constet, sponte factam obesse.

1 obesse. quod est contra hunc tex. & prædictas duas solutiones. Hæc oppositio adeo nobis visa est grandis in hunc diem ab eo, quo primum eam Salmanticæ mouimus, vt ad eam soluendam necessarium putauerimus negare communẽ illam, de ualore renunciationis meticulosæ, opinionem receptã ab his, quos in huius 5. oppositionis propositione retulimus: & tenere contrariam, scilicet renunciationem metu factam non esse validam, & per eam non vacare ipso iure beneficium. ad quam tenendam mouebamur, primo necessitate soluendi hanc oppositionem, cui aliter satisfieri non posse videbatur: deinde, quod licet nemo hac ratione utatur; multi tamen sunt in prædicta opinione; scilicet Rota in antiquis. 203. dicens, renunciationem metu factam non valere ipso iure, neque per illam perdi beneficium; licet renuncians possit agere, vt rescindatur illa renunciatio. Et in decis. 403. in nouis aiens, renunciationem factam in manibus Episcopi ordinarij ad liberandum fratrem de carcere, in quo alioqui mortuus fuisset, non valere. Idem tenuit Anton. in c. ad aures. de his quæ ui. q. 6. nu. 2. In quod etiam inclinauit Innoc. ibidem, & in c. super hoc de renunciatione, & Hostiens. in summa. tit. de renunciatione. §. qualiter, ubi expræsse dicit, renunciationem beneficij uoluntariam & liberam esse debere, alias non valere. Decius etiam satis inclinat in hanc opinionem in c. 2. de rescri. nu. 4. & consil. 209. col. 2. dum ait, nullam esse huiusmodi renunciationem, aut reuocandam.
2 Quamuis non satis caute loqui uideri possit in d. consil. dum ait, parum referre, an sit nulla, an reuocanda; cum plurimum referat. Quod non obscure demonstrant tot dicisiones Rotę super ea re factę, ac aliquot corollaria infra deducenda. In ead.
3 etiam opinione est Fortunius totius Cantabriæ, ac omnium, qui linguã suximus Vasconicam clarissimum decus, qui moribus ambiguum maior an ingenio fuerit in lib. de vltimo fin. illat. 1. nu. 290. & consequentibus: at eius opinio parum nobis commodat. quia secundum eum, etiã alia omnia metu facta sunt ipso iure nulla, canonica ęquitate attenta. Omissis tamen doctorum sententijs, quæ negari possunt, quęque frequenter plus turbant, quam illustrant veritatem; & frequenter ingenia, præsertim acutiora, tum discientium, tum docentium, confundunt; singulariter & irrefragabiliter mihi uidebatur tertio loco facere hoc capitulum, quatenus a contrario sensu probat, tantam differentiam inter coactam, & spontaneam renunciationem, vt per coactam non impediatur restitutio, per spontaneam autem sic. Quæ tamen diferentia stare non posset, si metu facta valeret. quoniam etiam per eam impediretur restitutio; quia per eã quoque non minus perderetur titulus, & omnis color eius & possessio, quam per spontaneam. Et carenti titulo vero vel colorato non est restituendum beneficium ecclesiasticum, secundum gloss. illam vnicam & a toto mundo receptam. Clem. 1. dę caus. poss. Quarto facit.

c. prece-

c. præcedens, quod in sensu satis directo non solum habet id, quod hoc c. scilicet renunciationem, quam constat metu factam, non impedire restitutionem; sed neque illam, quæ præsumeretur metu facta. Ratio enim, quare ibi renunciatio non impediuit restituentem expressa in textu, illa est, scilicet quia non est verisimile, quod sponte ius suum renunciauerit, qui renunciauit spoliatus: ergo renunciatio, quæ præsumitur metu facta

4 non impedit restitutionem. Horum duorum capitulorum inductionibus hanc opinionem non solum persuasimus auditorio nostro Salmanticæ abhinc circiter tredecim annis, cum in hoc tit. interpretando concurreremus illi magno, doctissimo, nec minus pio viro, cognomento Montemaior cathedram primariæ functionis magna cum laude tunc regenti; sed etiam auditorio ipsius. Neque fuit ullus, quem sciam, qui in illa, vel alia academia huic inductioni satisfaceret. Quare idem tenuimus etiam anno superiori, cum hoc idem c. ordinarie in hac florentissima prælegeremus. Quinto pro ead. facit c. ad aures, de his quę vi. quatenus probat, renuncianti metu ius sibi per electionem quæsitum, non obstare illam renunciationem, quo minus illi ecclesiæ preficiatur. Sexto c. ad audientiã eod. titul. de his, quæ vi. quatenus loquens de renunciatione beneficij metu facta ait, eam robore firmitatis carere debere. Septimo facit Clem. 2. de pœnis, quatenus habet, renunciationem factam a coniecto in carcerẽ, donec id faciat, nullius esse momenti: & ead. ratio videtur de omni alia,

5 quę iusto metu extorquetur. Octauo facit, quod electio metu facta, est ipso iure nulla, iuxta illum tex. pulcherrimum c. vbi periculum. §. ceterum. de electio lib. 6. & gloss. memorabilem, quæ 4. est c. bonæ 1. de elect. non nullis putatam singularem, & iuxta c. in nomine domini 23. dist. & c. 1. & c. si quis pecunia 79. dist. & iuxta ea, quæ tradit Inno. in c. quod sicut de electi. ergo etiam renunciatio. tum quia contrariorum eadem est disciplina, iuxta late tradita per Aretinum & nouiores in rubrica. ff. de

6 adquir. possess. Tum, quia in electione agitur de iure quęrendo, & in renunciatione de quęsito perdendo, quod difficilius fit, arg. l. patre furioso.

7 de his qui sunt sui vel ali. & c. dilectus de spons. Nono, quod matrimonium carnale metu contractum ipso iure est nullum c. cum locum. & c. veniens de spons. & etiam spirituale. Nam ingressus religionis factus per metum non tenet c. 1. de his que vi: ergo & diuortium & dissolutio tam carnalis, quam spiritualis metu facta nulla erit. Quoniam ea, quæ requiruntur ad actus compositionem videntur requiri, etiam ad eius depositionem arg. l. si ut proponis C. de nupt. & c. degradatio de pœn. lib. 6.

His tamen non obstantibus re altius excogitata contrariam, quæ communis est, opinionem amplectimur, & tenemus renunciationem beneficij metu factam ipso iure valere. Primum, quia communis est, & eam affirmauerunt Domini Rotæ; & alij quam multi, quos retulimus in huius quintę

ius quintę difficultatis propositione nu. 7. Deinde quod in c. Abbas, & c. ad audientiam de his que vi. agitur de renunciatione beneficij metu grauissimo facta; in qua tamen nihil speciale inducunt, neque declarant: immo ex regula generali omnium aliorum metu factorum respondetur, esse in irritum reuocanda, vt habet c. Abbas. vel quod robore firmitatis debent carere, vt habet c. ad audientiam & ita præsuponunt idem de illa, ac alijs metu factis regulariter esse iudicandum. cum ergo metu facta regulariter teneant, licet rescindi possint, secundum communem sententiam, de qua hoc anno nō nihil dixi in c. si vero de iureiur. & latius in d. c. Abbas. abhinc. 27. annis in illa clarissima Tholosatum academia, consequi videtur secundum eandem dicendum, renunciationem quoque beneficij metu factam validam quidem licet rescindendam. Hoc eodem ferę modo induci potest d. c. si vero, attento principio, quod de omni refutante ius suum metu loquitur & perpenso fine, qui de renunciatione beneficij agit. Tertio facit Clem. ij. de pœnis. in. §. sane. quatenus innuit, aliquid noui per eum induci super renunciatione beneficij facta metu ab ecclesiastico detento per laicos, donec eam faceret: tum, quia habet verbum: *Decernimus*, quod suapte natura iuris noui inductionem significat, iuxta sex gloss. quarum prima est in c. eos. de sententia excommuni. lib. 6. Secunda in Clem. fi. de æt. & qualit. Tertia in Clem. i. de caussa pos. Quarta in Clem. ij. de app. Quinta in Clem. per litteras. de præb. Sexta in Clem. ij. de reb. ecclesiasticæ non alien. tum, quia exprimi, illam nullius esse omnino momenti, non obscure innuens secundum iura quidem antiqua esse alicuius, licet rescindi possit; secundum autem illud nullius omnino.

9 Neque obstat replicatio Fortunij in d. libro de ultimo fin. illat. 21. nu. 290. & consequentibus, scilicet eundem casum esse illius Clem. & illorum duorum capitulorum Abbas. & ad audientiam, & eandem rationem, & eadem uerba in effectu. Quæ res mouit ipsum ad dicendum, doctores ab errare a ueritate, & falsos esse in hoc antiquos. Non, inquam, hæc obstant. quoniam primo non est idem casus. Nam illa Clem. non loquitur, vt ille putauit, de omni renunciatione metu potestatis sæcularis facta, sicut illa duo alia cap. prædicta satis loqui videntur: sed solum de facta per detentionem potestatis sæcularis quoad eam faciat, quod differt a superiori, tanquam species a genere. siquidem omnis renunciatio, per detentionem violentam potestatis sęcularis, quoad ea fieret facta, est renunciatio facta metu potestatis sæcularis: non tamen contra omnis rennnciatio facta metu potestatis sęcularis, est renunciatio facta per detentionem potestatis sæcularis, quoad illa fieret. Secundo non est eadem ratio specialitatis: quoniam ratio specialitatis illius Clem. assignata per Panor. in c. Abbas. de his quæ vi. col. fi. non est ea, quam tribuit ei Fortunius, scilicet quod metu potestatis sæcularis est facta: sed quia per detentionem pote-

statis

status sæcularis, quoad resignaret, est facta. Quam non esse eandem ex proxime dictis constat. Et quia maior quædam audacia, & libertatis ecclesiasticæ offensio est, detinere clericum quoad renunciet, quod idem est, ac ipsum in carcerem priuatum, vel publicum conijcere, quam alio genere metus ad id faciendum cogere: quia eo casu bis peccatur, scilicet detinendo, siue in carcerem conijciendo, & in cogendo metu ad renunciandum: in alio vero semel, scilicet metu cogendo: & ceteris paribus, quo maior est numerus delictorum maior est offensio c. 1. de pœnit. d. 5. vbi latius scripsimus, & facit c. 1. de treug. & pac. & authenti. defuncto. C. ad Senatusconsul. Tertulli. Tertio non sunt eadem verba. Quoniam in d. §. Sane. ponuntur illa verba: *Nullius omnino decernimus esse firmitatis*, quę palam significant actus nullitatem: in c. autem Abbas. illa: *Metu facta debere in irritum reuocari*, quę potius sonant actum valere, quam non valere. cum id, quod non est nequeat reuocari, vel irritari l. nam & si. ff. de iniust. rup. & irri. & c. ad dissoluendum. de spons. impuber. In c. autem ad audientiam ponunt illa verba: *metu facta carere debere robore firmitatis*. quæ longe minus significant, quam illa: *Nullius sint firmitatis*. Quoniam verba illa: *Debere carere robore*, etiam secundũ significationem propriam congruere possunt carentiæ & priuationi faciendæ, per sententiam: cum tamen illa verba, nullius esse firmitatis, soli actus nullitati conuenire queant, secundum saltem propriam significationem arg. c. ad aures cum ei annotatis de rescr. Cum ergo verba c. super hoc. proprie actui valido congruant: verba vero illius Clementinę proprie inualido, & verba c. ad audientiam. Vtrique consequitur, non esse eadem verba etiam illorum trium capitulorum.

12 Quarto principaliter facit, quod licet regulariter iuramentum metu cogente factum sit validum secundum commu. per c. verum de iureiu. Fallit tamen quando interponitur super actu nullo, & a iure reprobato, per c. cum contingat de iureiur. & c. quamuis pactum dę pactis lib. 6. & c. licet de iureiur. eod. lib. & authen. sacramenta pub. C. si aduers. vend. secundum Vincentium relatum, & valde laudatum per Pan. in c. cum contingat. col. 2. de iureiur. communiter receptum, vt ait Perus. in d. c. quamuis col. 4. & Feli. in c. 2. & c. si vero de iureiur. at iuramentum interpositum super renunciatione beneficij metu facta, valet. dicto c. si vero: ergo illa non est nulla. Quæ argumentatio neruosissima est, nisi negetur illa Vincentij opinio, quam tractauimus hoc anno in c. si vero. de iureiur. Quinto facit, quod iuramentum de non repetendo beneficium metu renunciatum valet d. c. si uero: at si renunciatio non valeret tale iuramentum illicitum esset. quoniam in effectu esset iuramentum de non inseruiendo beneficio suo. quod est contra iura, scilicet c. relatum & c. conquerente de cleri. non residen. & per consequutionem non valeret.

Regul.

Regul. Non est obligatorium de reg. iur. in 6. Sexto facit, quod si renunciatio non valeret, consequeretur, eum, qui metu renunciasset teneri ad pronunciandas preces horarias; etiam si numquam illud recuperaret; quoniam vere habet beneficium ecclesiasticum: & omnis qui illud habet tenetur ad id faciendum c. fin. 92. dist. iuxta latius tradita per nos in Enchirid. De Orat. siue rep. c. Quando. not. 7. nu. 2. & consequentibus, de consecr. distin. 1. quod tamen videtur absurdum. Septimo facit etiã, quod sequeretur eum, qui metu renunciauit beneficio suo, posse absque alio patrimonio, & beneficio ordine sacro insigniri, quod non videtur concedendum.

Non obstant illa nouem, ob quæ multo tempore contrariç adhæsimus opinioni. Ad quorum primum respondemus negando; quod eadem ratio militet in renunciatione coacta, quæ in spontanea ad impediendam restitutionem, dato & concesso, quod renunciatio coacta sit valida per ea, quæ in solutione tertiæ & 4. mox dicemus. Ad secundum, quod doctorum auctoritati nititur, respondeo. Primum, eam non esse necessariam c. ego solis. 9. d. Deinde, quod multo plures sunt in contraria, & communi, quam sustentamus opinione. Ad tertiũ, & quartum quç fundantur in hoc c. & prçcedenti, quorum hactenus solutio idonea mihi nusquam occurrerat, respondeo, concedendo per hæc duo capitula significari illam grandem differentiam inter renunciationem spontaneam, & coactam, scilicet quod spontanea quandoque saltem impediat restitutionem possessionis beneficij, quod quando contingat dicemus in opp. 7. non autem coacta etiam his casibus, quibus impediret spontanea: negando tamen huius differentiæ rationem, & caussam esse, quod altera sit ualida, & altera inualida & nulla: sed secundum aliam longe diuersam, scilicet quod spontanea rescindi nequeat, coacta vero sic. Et consequenter concedendo, renuncianti metu beneficium non esse restituendum illud, ante rescissionem talis renunciationis metu factç. At negando, quod in casibus horum duorum capitulorum restitutio debuerit fieri, aut facta fuerit immediate ante rescissionem renunciationis tacitam, vel expressã. Nam in hoc c. solum indirecte, & a contrario sensu probatur, renuncianti metu non esse negandam restitutionem. An autem illa immediate ante renunciationis metu factæ rescissionem, an post debeat fieri, non exprimit: & ita per alia infra potest intelligi, eam esse faciendam post renunciationis rescissionem. In c. præcedenti etiam solum probatur, contra eũ, qui spoliatus renunciauit, non esse admittendos testes ad probandam renunciationem fuisse spontaneam, antequam restituatur: quia præsumptione iuris, & de iure præsumebatur coacte facta quoad restitutio fieret. An autem hçc fieri debeat ante rescissionem, an postea nihil aperit: & ęque apte potest intelligi de facienda post rescissionem renunciationis, ac

de facienda ante: ergo vt alijs iuribus concordet intelligendum erit, de facienda post eam rescissam. quæ est singularis vera, & noua declaratio.

15 Quæ quidem responsio pulchre confirmatur per c. ad aures de his quæ vi. quatenus habet, eum, qui metu renunciauit electioni de se factæ, posse præfici illi ecclesiæ, non obstante illa renunciatione, etiam ex iure antiquo, secundũ Abbatem, & Panor. cõmuniter probatos. At intelligendum est illud secundum eosdem, facta restitutione aduersus illam renunciationem, quæ plane expositio est quam simillimam nostræ. Ex quibus infertur primo, solutio quinti contrarij fundati in d. c. ad aures, scilicet quod ibi non dicitur renunciationem electionis non tenere: sed simpliciter, eam non obstare, quominus is, qui metu renunciauit præfici possit ecclesiæ, ad cuius regimen fuerat electus. quod duobus modis intelligi potest. Primo quidem secundum Inno. ex nouo iure, scilicet electione noua quærendo. Secundo, & aptius etiam ex antiquo: sed, vt prædictum est, secundum Abb. quem sequitur Panor. ibi. nu. 2. prius facta restitutione aduersus illam renunciationem metu exortam: quæ posterior solutio germanior est contextui eius. Neque obstat, quod Fortunius noster in d. lib. de vltimo fin. illat. 21. nu. 391. damnauerit hanc solutionem, dicens, prædictam subauditionem non fieri ex mente illius c. tum, quia id negari potest: tum, quia satis est, quod non fiat contra mentem eius, & fiat secundum aliorum iurium mentem, arg. c. cum expediat. de electio. lib. 6. l. 1. ff. de inoffi. donat.

Secundo infertur, iudicem, coram quo est obiecta renunciatio petenti restitutionem beneficij, postquam probatum fuerit, eam metu factam, prius debere illam recindere; quam restitutionem faciat, vel fieri iubeat.

16 Tertio infertur, iudicem, qui beneficium restituit metu renuncianti non obstante renunciatione, quia metu facta erat, videri illam tacite, ac prius saltem natura rescindere: & renuncianti, ius quod renunciauit, reddere, quasi quoddam necessarium præambulum, & antecedens ad restitutionem faciendam. Nam in his duobus cc. presuponitur, recte iudicare iudicem, qui spoliato iubet restitui beneficium, non obstante renunciatione metu facta, at id per superius dicta non esset recte factum nisi tacite per quandam consecutionem rescindere videretur illam, tamquam quoddam præambulum ad restitutionem necessarium. eo, quod volens aliquid videtur velle id, sine quo illud consistere nequit l. 2. ff. de iuris. omni. iudi. c. præterea de offic. delegat. Sic & Deus condonaturus peccatum mortale, propter dolorem peccatoris, prius natura, licet non tempore facit eum contritum, secundum glos. 1. & ea, quæ latius ibi diximus in c. dixi. & c. conuertimini. de penit. dist. 1. Et is cui debetur hereditas ex testamento, & ab intestato, acceptando eam, tamquam legi-

timam, & delatam ab inteſtato prius natura, licet non tempore videtur renunciare illam, tamquam delatam ex teſtamento. quia acceptatio legitimæ preſupponit delationem ab inteſtato; cui non eſt locus, donec fuerit delationi ex teſtamento, vt pulchre probat. l. illud. ff. de adquir. heredi. Et iudex condemnans aliquem ad reſtituendam rem alicui eam petenti, tamquam ſuam tacite, ac prius natura videtur declarare, illam eſſe eius, ſecundum Bartol. in l. ex diuerſo. nu. 2. ff. de rei vendi. quod communiter receptum eſſe, teſtatur Iaſon in. §. omnium. Inſtit de. actio. nu. 140.

17 Quarto infertur, eum, qui petit a iudice reſtitutionem beneficij non obſtante renunciatione metu facta, videri petere tacite, ac prius natura reciſſionem illius renunciationis. Quoniam ſententia iudicis conformis eſſe debet libello, ac petitioni partis, ſaltem tacite. c. licet Heli. de ſimo. c. qualiter, & quando. 2. de accuſat. Immo fatuus eſt iudex, quod ſuper non petitis pronunciat. l. ſi C. de fideicomiſſ. libertat. at iudex, a quo petitur reſtitutio beneficij non obſtante renunciatione meticuloſa, poteſt prius illam reſcindere; immo videtur id facere tacite, ſi iubeat illud ei reſtituere, per dicta in proximo corollario: ergo qui talem reſtitutionem petit, videtur quoq; petere talis renunciationis reſciſsionem; nec mirum. nam qui agens petitione hereditatis, vel rei vendicatione petit reſtitutionem rei, videtur petere, vt iudex pronunciet ipſum heredem, vel dominum: quoniam hoc eſt antecedens neceſſarium, ſecundum Bart. in d. l. ex diuerſo ff. de rei vendi. nu. 2. & gloſ. ſing. & poſtremam c. conſtitutus de relig. domi. in princi. quam ibi ad id commendat Anton. nu. 25. quatenus ſentit, eum, qui petit iura ſponſalia videri tacite petere reſciſſionem contractus, qui eorum petitionem impedire poteſt, quaſi præambulum, & antecedens neceſſarium: ergo & is, qui petit reſtitui ſibi beneficium, non obſtante renunciatione meticuloſa, merito videbitur petere illius reſciſſionem, tamquam preambulum, & antecedens quoddam neceſſarium.

18 Quinto infertur, poſſe quem petere nonnumquam reſtitutionem beneficij, licet careat titulo, & id confiteatur, modo ſperet ſibi competiturum per reſtitutionem iuris præteriti, tempore quo reſtitutio facienda erit ſibi. In præſenti enim caſu, qui ſpoliatus poſt renunciationem metu factam petit reſtitutionem non habet titulum. Quoniam illum perdidit per illam renunciationem; immo & tacite fatetur ſe carere illo. Attamen reſtitutionem petere poteſt, eo quod ipſo facto reſciſſa renunciatione reſtituetur ei titulus ille priſtinus, ſine alia noua collatione, per c. Abbas. de his quæ vi. in verb. *reſtituas vniuerſa*. vbi hoc expreſſe colligit Panor. not. 2. quod ipſum facit in c. ex parte. ibſi. eod. col. 6. & in c. ſi vero de iureiur. vltimo notabili, quem ibi ſequitur Felin. Quod confirmatur alia

 ſingulari

singulari decisione Domi. de sancto Geminia in c. fin. 61. distin. scilicet eum, cum quo dispensatur super beneficio, absque canonico titulo per eũ obtento, posse suã collationem antiquã, sine alia noue facta continuare.

19 Sexto infertur, non perdi possessionem beneficij per omnem renunciationem, per quam perditur eius proprietas. Capitulum enim hoc præsupponit, posse quem spoliari post renunciationem metu factum, & ob id petere restitutionem, super quo multa vtilia, & numquam satis exerta & aperta prodemus in 7. oppositionis absolutione.

20 Septimo infertur, eum, qui beneficium metu renunciauit, non posse iuste, ac cum bona conscientia tenere illud, & eius fructibus vti. nisi tacite, vel expresse id ei conferatur, aut restituatur; etiam si a possessione ipsius aliter non discessisset, neque deiectus esset. quoniam nullum titulum habet, quippe qui per renunciationem perdidit omnem illum, quem habebat, iuxta hanc communem a nobis sustentatam sententiam: & beneficium sine titulo canonico non potest licite teneri c. 1. de reg. iur. lib. 6. Arbitraremur autem foro conscientię satisfactum iri, si iudex competens, etiam parte non citata rescinderet renunciationem, si & quatenus metu facta esset; & renunciantem ad ius pristinum restitueret, per ea, quæ diximus in 5. corol.

21 Octauo infertur, eum, qui metu renunciauit beneficium, non teneri ad pronunciandas preces horarias, siue horas canonicas, si sola ratione illius beneficij renunciati ad id tenebatur. quia iam non habet beneficiũ, nec sufficit ei esse debitum: alioqui enim præsentatus ante institutionem, & electus ante confirmationem teneretur ad eas, quod nemo concedit.

22 Nono infertur, eiusmodi renunciantem non posse ordine sacro insigniri ad titulum illius beneficij: quia nullum talem habet. Nec obstat, quod qui actionem habet, rem videtur habere, regul. qui actionem ff. de reg. iur. Quia illud est impropriè, vt sonat verbum, videtur & latius ibi declarat Deci.

Ad sextum & septimum satis abundans responsio colligitur ex solutione replicationis factæ supra contra tertium nostræ conclusionis fundamentum. Ad octauum respondeo negando, similitudinem quoad hoc inter

23 electionem, & renunciationem: tum quia electio quandam libertatem hoc vel illud optandi prę se fert; cui longe plus repugnat metus, quam renunciationi: cui, vt valeat, sufficit regulariter consensus renunciantis: tum quia coactio ad eligendum proximius repugnat vtilitati publicę, quã coactio ad renunciandum: tum ob alias dissimilitudines, quæ facile reddi possunt.

Ad nonum respondemus negando consequutionem a contractu matrimonij, & ingressu religionis ad renunciationem beneficij: tum quia etiam non infertur ex eis etiam ad eorundem renunciationem; nam illa

consensu

consensu partium contrahuntur, quo tamen non dissoluuntur: tum quia in illis contrahendis non solum libertas simpliciter, sed plena exigitur, propter maximam, quam contrahens subit captiuitatem; quę non exigitur in renunciatione beneficij, probante illam superiore; per quam plerumque excutitur seruitus, & libertas quęritur, iuxta ea, quę habentur in c. 1. & c. nisi. de renunciatio.

Tenentes igitur communem opinionem, quæ habet, renunciationem coactam valere, respondemus directo ad quintam oppositionem id, quod ex solutione primi, tertij, & quarti fundamenti pro nostra antiqua opinione adductorum, facile colligi potest; nempe, falsum esse, quod eadem ratione impedire debeat restitutionē renunciatio coacta, qua spontanea; dato, quod vtraque valeat. Quoniam coacta licet valeat, est tamen rescindibilis, & cum rescissa fuerit, nihil impedit: spontanea vero valet, & nequit rescindi. Quod si forte vrgeas: ergo saltem donec coacta, rescindatur perinde impedit ac spontanea, lubenter concedemus: intelligendo tamen sufficere rescissionem illam tacitam; de qua in solutione tertij, & quarti fundamenti est dictum. Hactenus de oppositione. 5.

SUMMARIUM.

1 *Iuramentum aque obstat agenti possessorio; ac agenti petitorio: & agenti super iure quærendo; sicut agenti super iure quæsito. nu. 3.*
2 *Electo ius ad rem tantum quæritur.*
4 *Iurans metu renunciare aliquid, potest id renunciatum repetere.*
5 *Iuramentum confirmans renunciationem beneficij videtur factum post perditam possessionem tenendo cum comu. eam perdi, per renunciationem solam.*
6 *Renunciatio beneficij metu iurata obstat: & non obstat agenti possessorio, obstatante absolutione, non obstat post eam.*
7 *Renunciatio metu facta, & metu iurata duplici nomine obstat, etiam agenti possessorio; & ita duo sunt facienda, quo minus obstet.*
8 *Restitutionem petens non obstante renunciatione meticulosa, tacite petit rescisionem illius: qui autem idem petit, non obstante iuramento meticuloso, non videtur tacite eius absolutionem petere.*
9 *Intellectus c. si vero. de iureiur.*
10 *Iuramentum de non petenda absolutione illicitum, sed non in vniuersum.*

OPPOSI-

OPPOSITIONIS SEXtæ solutiones.

AD sextam ergo transeamus oppositionem, quæ petit concordiam inter hoc c. & conclusionem prædictam summariam ex vna parte, quatenus probant, beneficij renunciationem meticulosam, etiam iuratã non obstare petenti restitutionem: & ex altera inter c. ad aures. de his, quæ ui. quatenus probat, beneficij renunciationem meticulosam, quę iurata est obstare reposcenti illud; & confirmationem eius, quæ habet iuramentum; etiam metu factum, si licite seruari potest, esse seruandum c. si uero. de iureiu. Quod speciatim probat, abiurationem beneficij meticulosam obstare reposcenti illud.

Hanc oppositionem soluimus primo ex mente gloss. illius c. ad aures. scilicet illud de agente petitorio loqui: nostrum autem c. cui concordat. pręcedens de agente possessorio. Et constat multa opponi posse contra agentem petitorio; quæ contra agentem possessorio non possunt c. 2. & fi. de ordi. cogni: At hæc solutio refellitur, primo quod iuramentum de non agendo super spolio iam facto ita obstat agenti possessorio, sicut iuramentum de non agendo super petitorio agenti petitorio, iuxta glos. c. ex insinuatione. de proc. & Innoc. in c. super hoc. de renunciatione. Specula. de peti. & poss. §. fin. vers. 15. decis. Rotę. 401. quæ in noue rubricatus est 18. De restit. spol. recepta per Panor. in c. præcedenti nu. 16. & cõmuniter alibi ab alijs. Secundo refellitur, quod eadẽ omnino ratio est, cur repelli debeat agens possessorio, ac agens petitorio. quia neutri licet contrauenire iuramento licito, etiam si sit metu præstitum c. si vero & c. verum. de iure iurando.

Secundo, respondebat quidam ex auditoribus nostris perdoctus, quod in c. præcedenti iudex ex offitio procedebat, vt ipse dixi ponderando illa verba: *Solicite perquirere cures*: & ita iuramentum partis non poterat opponi iudici, qui non iurauit: in c. vero ad aures. procedebat ad instantiam partis, cui suum iuramentum merito opponitur. sed hæc responsio non est satis firma. Quia primo licet secundum eos, quos sequebamur ibi verum sit in casu. c. præcedentis, iudicem processisse ex officio quo ad inquisitionem temporis, in quo renunciauit; an scilicet renunciasset ante vel post spoliationem, qui fuit vnus articulus incidens: nemo tamẽ negare non fuisse processum ad instantiam, & petitionem partis in principali, scilicet restitutionis petitione, quod facile coligitur ex illis verbis: *Sed testes. H. quibus intendit.* & c. Et ideo cum petendo, suo iuramento contraueniret, merito debuit a petitione principali, & per consecutionem

ab omni

ab omni alio incidenti repelli, arg. regulę accessorium. de reg. iuris. lib. 6. secundo contra hanc solutionem facit, quod decisio illius c. non fundatur in eo, quod iudex ex officio suo procedebat: sed quia non videtur renunciasse sponte, qui spoliatus renunciauit, vt expressius illius contextus habet. Tertio contra eandem facit, quod hoc nostrum c. idem in hoc significat, quod præcedens: at palam est in hoc actum fuisse ad partis instantiam & petionem.

Tertio respondebamus, quod in d.c. ad aures. agitur de eo, qui renun-
2 ciauit electionem, & ita solum ius ad rem. iuxta decisionem pen. Rotę in nouis quę est 6. in noue rubric. De elect. alias 492. communiter receptam, quidquid gloss sing. dicat in c. quanto 63. dist. & ita ius quęrendum: hic vero de illo, qui renunciauit ius in re iam quæsitum; quod difficilius tollitur, arg. l. seruus. C. de pactis. coniuncta l. fi. C. de adquis. poss. l. 3. C. de here. instit. cum his, quæ ait gloss. & congerit Decius ind. l. seruus. nu. 8. sed etiam hæc solutio refellitur: tum, quia siue de iure quærendo agatur; siue de quæsito nemo debet contra suum iuramentum admitti. c. si vero. de iureiur. & c. debitores. eo. titul.

4 Quarto respondebat alius auditor noster, quod in c. precedenti, qui renunciauit, non iurauerat seruare renunciationoem; & ita non repetere, sed renunciare, quod postea fecit, vt contigit in c. ad audientiam. de his quę ui. Pro quo ponderabat, quod in d. c. 2. prius de iureiur, quam de renunciatione meminit; neque ait renunciationem iuramento firmatam fuisse: cum tamen in d. c. ad aures. de renunciatione iuramento firmata agatur. sed neque hoc placet: tum quia illa verba illius c. *Testes alterius partis de iuramento, & renunciatione facta non admittas*, satis aperte significant, textum agere de renunciatione iurata: tum quia c. hoc nostrum de iurata renunciatione agit. attamen hoc idem, quod pręcedens significat.

Quinto respondebant Pan. & Io. Imol in illo. c. ad aures, quod ibi iurauit antequam spoliaretur: & ita iuramentum extendebatur etiam ad possessionem, quam iurans habebat: in. c. vero præcedenti renunciauit & iurauit spoliatus, & ita non videbatur comprehendi possessio, quam tunc non habebat, quę tamen solutio tollitur. Primo per ea, quæ supra in prima oppositione contra quintam concordiam inter c. pręcedens & hoc nostrum adduximus: deinde, quod illud c. habet locum etiam in electo nondum confirmato, vt etiam ipsi sentiunt in gloss. 1. illius. c. & ita
5 in eo, qui nõ possidebat. Postremo, quod iuramentum de non repetendo beneficium renunciatum post rènunciationẽ fit etiam si paulo post. & ita post possessionis amissionẽ tenendo cũ cõmuni perdi eam per ipsam solã renunciationem: licet nos aliter dicamus in opp. sequenti. at hæc tria cc. de iuramento non repetendi beneficium renunciatum agunt: ergo intelligenda

ligenda veniunt de iuramento non repetendi facto post possessionis amissionem.

6 Sexto ergo respondemus id, quod in c. ad aures significatur, scil. obstare renunciationem etiam metu factam, si iurata sit repetenti beneficium, intelligendum esse ante habitam a iuramento absolutionem: id autem quod hic significatur .scil. talem renunciationem iuratam non obstare, si metu est facta, intelligendum esse post habitam absolutionem. Quæ interpretatio simul iuuat, & iuuatur per aliam ei simillimam, quæ supra in quintæ oppositionis solutione defendendo cum communi, renunciationem beneficij metu factam tenere diximus: id quod habent hoc c. & precedens, scil. talem renunciationem factam non obstare petenti restitutionem, intelligendum esse obtenta prius tacita, vel expressa restitutione; quoniam ante illam nec expresse, neque tacite obtentam obstabit. Ex

7 qua duplici interpretatione colligitur noua, & singularis conclusio. scil. duo esse necessaria, quo non obstet renunciatio meticulosa iurata petenti restitutionem beneficij: quibus casibus obstaret spontanea, scil. absolutio a iuramento, ne iuramentum obstet; & recissio renunciationis, ne renunciatio obstet: sed vnum tantum esse necessarium; cum sola renunciatio meticulosa, sine iuramento interuenit. scil. renunciationis rescisionem Vnum item tantum cum solum iuramentum meticulosum de non repe-

8 tendo interuenit. scil. absolutionem ab eo. Arbitramur autem, quod licet petens restitutionem, non obstante renunciatione metu facta, recte petat; immo tacite videatur petere rescissionem illius renunciationis, & iudex iubens restitutionem fieri non obstante renunciatione metu facta, tacite videatur illam rescindere, per latius dicta in quintæ oppositionis absolutione. nu. 15. & sequent. eum tamen qui petit restitutionem beneficij, quam iurauit non petere, siue addat non obstante, quod id metu iurasset, siue non, peccare, nec videri tacite petere absolutioem: immo potius videri transgredi iuramentum illud metu factum. Quoniam ante habitam absolutionem contrauenit suo iuramento; quod non licet, iuxta cc. prædicta verum. & si vero. de iureiur. cuius verũ intellectum hinc colligas, quatenus magna cum trepidatione respondetur ibi ad quæsitũ.

9 Perinde enim est, quod ibi dicitur, ac si diceret: beneficium non potest petere, qui abiurauit illud metu ante absolutionem. quia id esset contrauenire iuramento. Potest autem petere absolutionem: quia id prꝑter iuramentum est. Addo tamen, einsmodi renunciantem posse petere absolutionem, etiam si iurasset id non facere; quia tale iuramentum illicitum est, secundum Fel. in c. constitutus. de rescr. nu. 9. & in c. 1. nu 4. de iureiur. & in c. præterea. 1. nu. 19. de spons. arg. illius dicti sing. Ricardi in 4. & dist. 38. arg. 9. q. 3. scil. votum, de dispensatione voti non petenda minime valere. Quod tamen, vt restringitur per ipsum; ita & dictum Feli. restingen-

restringendum est quod in d.c.1.latius dicebam. Posset & septimo dicere quis hoc c. non agere de renunciatione iurata; sed de abiuratione. quod verbum videtur significare, etiam aliud, quam renunciationem cum iuramento, vt apud Plinium in prologo, *abiuratus*, significat, valde coniunctus. Et apud Maronē. *Abiurataq; rapinæ* appellantur contra ius ereptæ. Et apud Plautum, *abiurare* est, creditum cum iuramento negare. Et ita non mirum, quod hic significet simpliciter renunciare. Hæc tamen concordia non placet: tum, quia. c. præcedens de renunciatione iurata loquitur; & tantæ difficultatis est conciliare solum illud. c cum c. ad aures. sicut hoc & illud: tum, quia vltra ea, quæ in 6. oppositionis propositione adduximus ad probandum, iuris canonici peritis, abiurationem, significare renunciationem iuratam in materia renunciationis, est casus optimus id irrefragabiliter probans in d.c.si vero. de iureiu.

SUMMARIUM.

1 *Renunciatio spontanea beneficij obstat agenti super proprietate tantū; vel super petitorio, & possessorio simul, secundum omnes.*
Et etiam agenti super possessorio tantum, secundum Comu. nu. **2.**
Quæ tamen non est tenenda. nu. 3.

4 *Restitutionem petentem repellit pactum, de non petendo illam, factum post spolium.*

5 *Per solam renunciationem non inducitur defectus notorius proprietatis ob duas caussas.*

6 *Renunciatio beneficij qua ratione videatur respicere possessionem eius.*

7 *Renunciauit, qui beneficium in fauorē vnius, si spolietur a tertio restituitur.*

8 *Possidere possumus iuste quoad vnum, & iniuste quoad alium. Sed non possumus posidere quoad vnum, quim etiam quoad alium possideamus iuste, vel iniuste.*

9 *Renuncians beneficium, & nihilominus insistens ei possidere videtur illud; & si spolietur agit de spolio, maxime, si diu incubuit nu.* 13.

10 *Renuncians dominium an, & quando renunciat possessionem: & quod hodie pauci renunciantes beneficia per hoc solum eorum possessiones perdunt. nu.* 11.

12 *Renuncians beneficium, etiam animo perdendi possessionem, & antequam ea occupetur ab alio rediens ad eam possidere videtur, cum ampliatione vtili.*

14 *Cassador, siue Cassodorus secum pugnantia vbi videatur dicere.*

15 *Occasionem delinquendi non esse dandam.*

16 *Possessio æque continuari, aut noue aprehendi potest virtute tituli renunciati, ac alterius ipso iure ob aliquam caussam perditi.*

17 Possessio beneficij, sine titulo quæri non potest.
18 Possessio beneficij quæritur, & continuatur virtute tituli perditi ipso iure.
19 Possessio rei non transfertur in alium per clausulã constitui ab eo, qui eam non possidet: sed possessio beneficij sic abeo, qui ei post renunciationem insistit.
20 Restitutionem beneficij petenti non obstat plus, ceteris paribus, renunciationem, quam aliam perditionem tituli.
21 Renunciatio (etiam quibus casibus obstat restitutionem petenti aliam) alia ratione obstat.
22 Renunciatio non omnis admissa a superiore tollit possessionem. Et e contrario aliqua in manibus eius, qui non est superior tollit eam. nu. 23.
24 Rota decis. 352. defenditur in vno articulo, & refellitur in tribus.
25 Renuncians beneficium extra manus superioris an egeat nouo titulo? Non.
26 Collatori datum tempus ad conferendum, quando currat a die renunciationis facta extra manus superioris.
27 Beneficium collatum a Papa eodem die duobus, in quorum fauorem fuit renunciatum coram notario Cancellariæ, debetur ei, cui cum clausula gratificationis fuit collarum; licet posterius in eius fauorẽ fuisset renũciatũ.
28 Renunciatio beneficiarij non facit ipsum perdi ecclesia, donec illi superior consentiat.
29 Renuncians beneficium etiam in manibus superioris, sine nouo titulo, redit ad illud antequam admittatur, vel reprobetur.
30 Renunciationis admissio frequenter pertinet ad alium, quã beneficij collatio.
31 Renunciationis admissio a Prælato facta longe aliud est, quam dimissio a iurisdictione.
32 Renunciatio facta in manibus priuati, & approbata post sex menses præsumitur, vel fingitur fuisse approbata ab initio.
33 Renuncianti beneficium in manibus eius, qui eam admittere nequit, licet non perdat illud, sæpe perdit possessionem: & ob id repelli a petitione restitutionis ipsius. nu. 34.
35 Intellectus c. Quod in dubijs. de renunciati. nouus Petri Rebuffi reiectus.
36 Denuo verbum, quid significet, & verificari in actu verbali contra Petrum Rebuffum.
37 Renunciationis realis, & verbalis differentia noua.
38 Beneficium dimittens, iuxta c. si beneficia de prabend. lib. 6. nec proprietatem, nec possessionem perdit.
39 Possessionem sub conditione relictam, vel traditam nec perdi, nec quæri ante illam impletam.
40 Conditionem exprimi posse in spiritualibus quomodo?
41 Acceptatio beneficij indebiti non tollit ius iterum acceptandi debitum, quia tacite conditionalis est.

42 *Gometius reiectus.*
43 *Possessio ciuilis dat ius libere redeundi etiam vi ad rem possessam nu. 48.*
44 *Libere quid fieri potest.*
45 *Intellectus c. si beneficia, quoad vnum, & quoad alium. nu. 46. & quoad aliud. nu. 47. & qualis reditus consulendus sic dimittenti. nu. 49.*
50 *Beneficium dimittens iuxta c. si beneficia. de praebend. lib. 6. quomodo gaudet regula de triennali possesso.*
51 *Tempus regula de trienal. continuum esse oportet.*
52 *Possessio ciuilis non interrumpitur, cum ex continenti quaeritur naturalis.*
53 *Beneficium dimittere facto tantum, aut verbis, & facto in casu c. si beneficia paria esse, noue.*
54 *Regula de triennali quoad. d. c. si beneficia, ratio, declaratio, & defensio. noua.*
56 *Possessionem beneficij non perdi, per sententiam priuatiuam.*
57 *Ioann. Barthac. nonnumquam pro luce tenebras obducit.*

OPPOSITIONIS SEPTIMAE *solutio tractans.*

AN, ET QVATENVS RENVNCIATIO obstet petenti restitutionem cum multis contra, & praeter communem.

AD septimam oppositionem, quae fundatur in c. ex transmissa, & in c. in praesentia. de renunciatio. quatenus probant, exceptionem renunciationis spontaneae, etiam non iuratę admitti contra agentem super 1 beneficio, cuius contrarium videtur innuerę hoc c. dicimus primo, indubitatum esse id, quod opponitur quando agitur super proprietate, ac possessorio simul, vt ibi palam probatur. Neque immerito: quoniam renuncianti iura sua non est dandus ad ea regressus c. quam periculosum. 7. q. 1. l. quaeritur. §. si venditor. ff. de ędil. edict. Sed hoc nihil obstat nostro capit. quod loquitur de agente tantum possessorio recuperandę: contra quem non admittuntur ea omnia, quae solent contra agentem petito- 2 rio c. 2. & c. fin. de ordin. cogni. Dico secundo, verum esse id, secundum communem, etiam quando agitur super possessorio tantum, etiam recuperandae. Quod tenet decis. Rotae. 67. Nota, quod resignationis. & 216. Nota, quod existente. in antiquis; & decis. 23. Fuit dubitatum. & 62. Permutanti, & 352. si opponatur. in nouis. & decis. 4. in nouiss. quas collegit Guliel. Cassador. nu. 4. de restit. & decis. Capell. Tholo. q.

 492. An

492. An agenti. & ibi eius additio, & idem Innocen. communiter receptus in c. super hoc. de renun. nu. 1. & 2. & clarius in c. precedenti supra eo. & clarius in hoc c. receptus per Ion. Andr. Panor. & Imol. Et Gometius in regula. de triennali.q. 4.pag.2.& alibi sæpe.

3 Contra quod tamen videtur tenendum primo, quod renunciatio tituli defectum eius, & ita proprietatis, inducit arg. c. quam periculosum.7.q.1.& sic repellit petentem illam, & non petentem possessionem; quæ nihil habet commune cum ea l. naturaliter.§. nihil commune.ff. de adquir.possess. Secundo, quod conclusio prædicta nullius textus verbis probari videtur. Nam præcipua iura, quę ad id fundandum citantur sunt hoc c. & præcedens, vt videre est in prædictis decis. at uerba horum capitulorum hoc non probant. quia non agunt de renunciatione sola simplici, sed de iurata. Neque responderi potest, eandem videri rationem de utraque. quoniam constat longe aliam esse. Nam solum iuramentum absque renunciatione sufficeret ad impediendam restitutionem, iuxta gloss. singul. & receptam in c. ex insinuatione. de procurat.quę habet,

4 etiam pactum de non petendo ad id sufficere. Quod etiam tenet decis. Rotæ 401. in nouis, quæ in noue rubricat. est 18. de rest. spoliator. vt supra in sextę oppositionis solutione dictum est. Tertio facit, quod nulla ratione efficaci uidetur fundari posse. solæ enim tres redduntur, quarum tamen nulla est efficax. Non prima, scilicet quod per eam, perditur ipso facto beneficium. Quoniam ob alia multa crimina, actiones & negligentias, perditur beneficium ipso facto c. licet canon. c. commissa. de electio lib. 6. c. eum, qui. de præb. eod. lib. Quæ tamen spoliato petenti restitutionem objici nequeunt, iuxta c. item cum quis. infra eod. & ea quæ latius

5 ibi diximus. Non etiam satisfacit ratio secunda, scilicet quod per renunciationē perditur notorie titulus & color eius: tum quia licet renunciatio esset notoria, non ideo esset defectus proprietatis notorius; quia potuit post renunciationem alium quæsijsse titulum, vel causari renunciationē esse nullam, ob simoniam, vel aliquam aliam caussam: tum quia in prima oppositionis solutione probauimus, multas, immo fere omnes renunciationes fieri occultas, aut certe non notorie: & per consecutionem nō posse inducere uacationem beneficij notoriam. Quas tamen objici posse restitutionem petenti tenet communis, nullum ponens discrimen inter renunciationem notoriam, & aliam, modo sit spontanea. Non satisfacit etiam tertia frequentius recepta, scilicet quod omnis exceptio respiciens possessionem potest opponi contra petentem restitutionem, vt copiosius diximus in c. in litteris, infra eod. & per renunciationem non solum perditur proprietas, sed etiam possessio beneficij: & ideo exceptio renunciationis respicere videtur possessionem & spolium; adeo, vt qui eam opponit spoliato repetenti beneficium, tacite negare uidetur, illum fuisse

spoliatum; quia tacite, siue virtualiter ait, quod non possidebat illud; sed solum detinebat, quando ab eius possessione fuit expulsus. Hæc autem ratio, licet colorata sit, & ei nitatur Inno. hic & in præallegatis locis, cum quasi omnibus supra citatis. Et licet nemo aliquid ei opponat, destruitur tamen. Primum eo quod hoc consequeretur, non competere remedium restitutorium ei, qui renunciauit beneficium in fauorem alicuius; & spo-
7 liatur a tertio. quod durum esset, & cuius contrarium ait Gulielmus Cassador in 4. decis. de restit. spoli. definitum fuisse in illo celebri prętorio Rotę, & sanctissime quidem: quod tamen ita definiri non potuisset, si per renunciationem perderetur possessio. Quoniam illud non datur nō possidenti.l. 1. §. deijcitur.ff. de vi. & vi armat. c. consultationibus. de offic. deleg. Neque obstat id, quod nos alias respondebamus, scilicet, decisionem illam procedere in renunciatione admissa Romę in fauorē certæ personæ, cum illa clausula consueta apponi in curia, scilicet: *In fauorem talis personæ; & non aliter, nec alias*. Per quam constat renuncianti non fuisse animum relinquendi, nec beneficium, nec possessionem eius, nisi quatenus essent adquirenda illi, in cuius fauorem renunciauit: & propterea, tertium non posse obijcere illi spoliato renunciationem, quæ quoad illum non fuit facta. Non inquam hoc obest: quoniam replicari poterit, ex hoc consequi, posse quem possidere beneficium, quoad vnum,
8 non possidendo illud quoad alium; quod absurdum videtur. Nam quāuis inueniamus quem possidere iuste quoad unum, & iniuste quoad aliū, adeo, vt spoliatus ab vno possit agere de spolio; & spoliatus ab alio non. Qualis est violentus possessor, qui iniuste possidet quoad spoliatum, contra quem non restituitur, si ex continenti spolietur ab eod. iuxta.l. 3. §. cum igitur.ff.de vi. & vi armat. & c. fin. de ordin. cogni: Quoad tamen alios iuste possidet, & spoliatus ab eis, potest agere prędicto interdicto. l. 1. §. qui uia me.ff. de ui, & ui arma. Quamuis, inquam, hoc inueniamus: non tamen inuenimus, posse quem possidere quoad vnum, qui nō possideat quoad alium iuste, aut iniuste. Quarto contra prędictam com-
9 munem conclusionem, simul & contra prædictam rationem facit, quod, renuncians beneficium sponte, si postea incubuerit illi, vsque adeo dicetur illud possidere; vt spoliatus ab aliquo recte possit de spolio agere, non obstante renunciatione, secundum Innoc. in c. super hoc nu. 5. post principium, & clarius paulo post versiculo: Item post. de renunciat; quod ipsum tenet Calde. in cons. 4. de renunciat. & expressius Anton. in fin. huius c. & præcedentis: ergo renunciatio etiam præcedens spoliationē, non concludit, spoliatum non possedisse tempore, quo fuit spoliatus.
10 Quinto etiam tam contra conclusionem, quam contra prædictam. 3. rationem, facit, quod renuncians dominium alicuius rei, non renunciat possessionem, nisi eam quoque velit renunciare l. si quis vi. §. differentia.ff.

tia.ff.de adqui. poss. Neque eo ipso, quod quis vult perdere dominium, vult etiam perdere possessionem, secundum gloss. sing. illiusmet §. vbi, licet multa super hoc inuoluant Bart. Pau. Imol. Alex. & Aret. sua conuersus in uiscera dextra: illa tamen videtur uerior resolutio, quam Alex. post Imol. posuit ibidem. Nempe, quod uolens perdere dominium, & possessionem rei, vtrumque perdit: volens autem perdere possessionem tantum illam, & non dominium: volens autem perdere dominium tan tum, neutrum eorum: & in dubio, eum, qui vult perdere dominium, velle quoque perdere possessionem; nisi quando non obstante voluntate perdendi dominium, insistit ipsi rei. nam tunc videtur nolle perdere pos
11 sessionem, neque perdit illam. Cum igitur plerique omnes hodie renuncient beneficia sua per procuratores, & ipsi insistant eorum possessioni, per se, vel alios. donec Bullæ, vel tituli eorum, quibus voluerunt illa cõ ferri, sibi intimentur: consequens est, eos non perdere possessiones suas, per renunciationes illas. Et quod quando possessio perditur propter renunciationem, ideo dicatur perdi: quia renuncians videtur habere animum perdendi exprese. vt dixit Old. consil 227. De toto. & Ion. And. in addi. Spec. §. fi. & additio. 4. Rot. indecis. 16. in nouis quæ in noue rubr. est 3. de rest. spol. si ergo vel per protestationem expressam, vel insistentiam rei, vel aliam coniecturam constet de animo contrario retinendi eã, non perdetur, arg. c. cum cessante. de appella. & ne dicas, quod secundum hanc resolutionem communem, renuncians beneficium, & nolens perdere possessionem, non perderet dominium eius; cuius tamen contrarium nos presuponimus: considera quoad hoc, aliud esse in beneficijs ecclesiasticis: aliud in alijs rebus prophanis. Beneficiorum enim dominium renunciari non potest etiam simul cum possessione: etiam ab eo, qui id maxime vellet, sine superioris auctoritate c. admonet, & c. quod in dubijs. de renunciatio. in prophanis autem conta l. 2. ff. pro derelicto. Et ita non est mirum, quod cum superioris auctoritate perdere possit dominium beneficij etiam si possessionem perdere nolit; sicut & prophanorum dominium auctoritate principis ad id accedente perditur, non perdita possessione: vt cum quidpiam donatur, aut venditur ecclesię. l. fi. C. de sacrosanctis eccles. & notatur in c. 2. de consuet. & late per recentiores in l. quoties. C. de rei vendi. & alibi sępe.

Sexto etiam contra conclusionem, & rationem facit, id quod exprese
12 tenet Innoc. in d. c. super hoc nu. 5. versic. Item post; scilicet, eum, qui per renunciationem perdit possessionem beneficij, si antequam occupetur ab alio redeat ad ipsum, incipere iterum possidere: adeo, vt si spoliaretur, agere posset de spolio. Quam singularẽ doctrinam sequuti domini Rotę, tria singularia dixerunt in decis. 158. in nouis quę in noue rub. est. l. de renunciat. scilicet, possessorem beneficij, qui in princ. vel in medio litis

renunciat

renunciat liti, & caussę, ac beneficio, de quo agitur, condemnandum esse in fructibus per eum perceptis; nisi constet dimisisse ipsum realiter possessionem: & si tali possessione spoliaretur restitui debere; neque actorem posse apprehendere, sine executoris auctoritate possessionem illam ab eo detentam. Neque obstat quod in prędicta decisione habetur, taliter renunciantem perdere possessionem iuris, licet incumbat possessioni facti realiter. Quoniam eorum propositi non fuit dicere, eum solum detinere beneficium sic renunciatum, & non possidere. quia continenter subijciunt, eum restituendum esse, si spoliaretur, quod palam falsum esset, si solum detineret. quia nudo detentatori deiecto non datur interdictum vnde vi, secundum communem per l. 1. §. deijcitur. ff. de ui. & ui armat. Illud etiam dictum Innoc. secutus Panor. dixit in c. pręcedenti. nu. 7.
13 eum, qui renunciauit beneficium, si postea diu detinuit illud, & spolietur, restitui debere, non obstante renunciatione. Neque obstat, quod ipsemet Panor. ait ibidem, petenti restitutionem beneficij, obstare renunciationem iudicialem, vel aliam notoriam; quia, vt ipsemet ait, ea ratione tunc obstat: quia inducit defectum notorium proprietatis: & non ea quod concludat, eum non possidere post renunciationem, per quam vir doctissimus satis significat, tertiam rationem supradictam parum firmã esse. Neque aliud sentit Antoni. in c in litteris. nu. 27. coniunctis eis, quę
14 dixit nu. 26. infra eod. Neque obstat, quod Cassador in 4. decis. de restit. spoliat. nu. 4. affirmare videtur, dictum prefatum Innocen. non habere locum in beneficialibus; sed in prophanis tantum: tum, quia Innocẽ. expresse de renunciatione, ac possessione beneficiorum agit ibidem, vt palam est: tum, quia Cassador in illa decisione rei difficultate superatus nõ semel videbitur secum pugnare illi, qui attente, ac defixis in eius dicta oculis, illam decisionem perlegerit.

Octauo facit, quod conclusio, quã impugnamus, nẽpe spoliatum oẽm repelli a restitutione per renunciationem spontaneam præcedentem; si
15 vera esset occasionem daret spoliandi plurimos, qui sua beneficia renunciant Romæ, vel alibi longe a loco vbi ea sita sunt: non deserentes tamen propterea eorum possessiones. Nam conscij illarum renutiationum possent eas possessiones uacantes occupare, vel notas facere alijs, quorum interesset eas capere per litteras authenticas, quibus constaret, eos renunciasse illa, quibusq; per consequutionem agentes de spolio repelli possent. quę occasio nullatenus, danda est arg. l. conuenire. ff. de pactis. dotal. c. ex parte de consuet. ergo neq; illa conclusio tenenda.

16 Nono facit, quod nulla ratione, neque textu probari potest; non posse quem continuare antiquam, vel quærere nouam possessionem beneficij iuste, vel iniuste virtute tituli perditi per renunciationem, ac virtute perditi ipso iure ob aliquam aliam caussam; puta crimen, negligentiam,

vel

17 vel actionem aliam. Quia si aliqua, maxime illa, quod sine titulo colorato non potest quęri possessio, iuxta gl. sing. Cle. 1. de causs. possess. & ea, quæ copiose tradidimus contra Pan. in c. in litteris, infra eod. at illa ratione non probatur hoc. Quoniam ceteris paribus, titulus coloratus canonicus per renunciationem perditus tam coloratus est; quam titulus coloratus, & forte non canonicus perditus ipso iure per adeptionem alterius incompatibilis, iuxta. c. de multa.de præbend.vel negligentiam assumendi presbyterium, iuxta. c. licet canon.& c. commissa.de electio. lib. 6. & c. item cum quis. infra eod.ergo sicut perditio tituli ipso iure contingens alia de caussa, quam renunciationis non facit quem inhabilem, & incapacem possessionis nouę vel antiquæ; ita neq; perditio per renuncia-

18 tionem: at titulus coloratus canonicus ipso iure perditus per adeptionem alterius incompatibilis, vel aliam similem caussam, satis habet coloris ad continuandam antiquam possessionem, & quęrendam nouam, arg.c.licet. 2. de præb. lib.6.& tradit Rota in decis. 5. de restit.spoliat. in antiquiorib. quam late sequitur Felin.in c. cum olim.col. 8. de re iudi. & est tex. singul. in c. litteras de concess. prębend. quem cum d.c.licet. paulo amplius aperiemus in. 10. oppositionis solutione. Facit, quod renuci-

19 ans suum beneficium, & remanens in eius possessione, potest constituere se nomine alterius possidere: ac ita transferre in alium possessionem, secundum gl. singularem Regulę Cancell. 34. & probatur in c. cum venisset inf. eod.secundum unum intellectum: at qui non possidet,non potest per clausulam cōstituti transferre in alium possessionem, per l.quamuis. §. 1. vbi Angel.& Alex.ff. de adquir.possessio.& tradit Deci. in regul. contractus. ff. de reg. iur. ergo qui renunciauit beneficium animo retinendi possessionem, possidet illud. ergo etiam titulus coloratus, & canonicus renunciatus satis coloris ad id habebit.

Concludamus ergo contra communem opinionem, exceptionem renunciationis beneficij etiam spontaneæ, ac præcedentis spolium, non obstare petenti restitutionem, nisi quando facta fuit animo vero; vel prę sumpto perdendi quoq; possessionem, vel induceret notorium defectum iuris. Quam plane conclusionem saltem tacite tenuit etiam ipsa commmunis,quatenus probat,duo illa dicta Innoc. pro hac citata in 4.& 6. fundamento, ex quibus hæc necessario fluit: & eam affirmat Pan.quo multum lætor in decision. Titius col. 9.

20. Ex qua conclusione & fundamentis eius infertur, exceptionē renunciationis, ceteris paribus,primo non plus obstare petenti restitutionem beneficij, quam aliam perditionis tituli ipso iure contingentis. quoniam eadem ratio militat in omnibus. Nam omnis actus, per quem ipso iure perditur titulus beneficij, factus animo vero vel præsumpto perdendi quoq; possessionem, facit eam perdi: sicut actus renunciationis. Et sicut

alij

alij actus, quibus perditur titulus ipso iure non tollunt possessionem, si fiant, sine tali animo vero, vel pręsumpto perdendi possessionem: ita neque renunciatio, vt ex prædictis plane infertur: quamuis negari non possit illa differentia, quod actus renunciationum frequentius fiunt animo perdendi quoq; possessionem; quàm alij actus, per quos ipso iure perduntur tituli beneficiarij.

21 Secundo infertur, non vna & eadem ratione, omnem exceptionem renunciationis impedire restitutionis petitionem; sed aliam alia. Nam illa, quam comitatur iuramentum de non petenda illa, vt contingit in casu nostri textus, ideo impedit, quia iuramentum licitum seruandum est. c. si vero de iureiur. Illa uero, quæ est notoria, ideo quia inducit defectũ notoriũ proprietatis eam petentis, quem constat in his spiritualibus impedire restitutionem, iuxta c. quoniam & c. constitutus de fil. presbyt. illa autem, quæ inducit possessionis amissionem. ideo quia non censetur spoliati, vt restitutionem petere possit. per l. 1. §. deijcitur. ff. de vi & vi armat. & per ea, quę in rubrica supra eod. latius diximus. illa vero quę iurata est, quęque inducit possessionis amissionem duplici ratione. quia scilicet iuramentum est seruandum; & quia non censetur spoliatus. Illa demum, quæ iurata est, quęq; inducit amissionem possessionis, & notorium defectum, triplici ratione; duabus scil. præcedentibus, & propter notorium iuris defectum. Quæ resolutio vti noua, ita illustrat materiam hactenus confusam; & non solum tenebrosam, sed etiam tenebricosam: & per eam soluitur etiam nona oppositio, & vna pars decimę, vt ibi dicemus.

22 Tertio infertur, aliquam renunciationem in manibus superioris factã, non obstare restitutionem petenti; illam scilicet quæ extra iudicium occulte, vel saltem non notorie ita fieret, in manibus superioris, vt non induceret defectum proprietatis notorium, iuxta ea, quę Pan. in c. præcedenti sensit. nu 7. & Anton. in c. In litteris. nu. 27. neque amissionem possessionis, iuxta citata supra. nu. 10. neque vallata iuramento non petẽdi restitutionem. Et quoniam vt plurimum ita fiunt hodie renunciationes, consequitur, hodie vt plurimum non perdi possessionem, per renunciationem etiam admisam a superiore.

23 Quarto infertur, dari posse renunciationem beneficij non admissam a superiore maioris effectus, quoad hoc, quam aliam admissam. Quoniam dari potest renunciatio a superiore admissa, quæ non impediat restitutionem, vt in corollario præcedenti probatum est. Et dari potest alia nõ admissa, quę impediat eam; puta, quæ fieret in manibus notarij, vel alterius non habentis admittendi potestatem animo discedendi a possessione, & perdendi eam. Par talem enim renunciationem, licet non perderetur ipso iure titulus, & proprietas illius, per ea, quæ leguntur, & notantur in c. quod in dubijs, & c. admonet. de renunc. perderetur tamen

possessio, per resolutionem verior. Imol. & Alex. in.d.l.si quis vi.§. differentia.ff.de adquir.possess.supra in 4.fundamento pro nostra conclusione formato relatam.

24 Quinto infertur, defendi posse aliquo casu decisionem Rotæ 352. Si opponatur,in nouis, quę in noue rubricatis est 4. de renunciat. quatenus habet, petentem restitutionem beneficij, repelli posse per renunciationẽ in manibus superioris: quoniam, per talem aliquando perditur possessio renunciantis.& ideo,si antequam eam noue apprehendat,illa occupetur ab alio, non competit ei remedium restitutorium. Quamuis videatur nobis non posse illam defendi, quatenus habet per talem renunciationẽ non admissam non solum possessionem semper perdi: sed etiam proprietatem ea ratione, quod admissio Prælati non sit, nisi quædam absolutio, siue dimissio a sua iurisdictione. & quod per eam non confertur,nec aufertur ius, siue titulus in beneficio. & quod renuncianti opus est noua collatione ad regrediẽdum in illud. Pro qua decisione & illius rationibus allego ipse gloss. a nemine in hoc citatam,& mihi singul. quam hoc nomine donauit ibi Petrus Rauennas, & Pan. dixit, se illam nescire alibi. Gloss. inquam quæ secunda est.c.quod Dei timorem.de statu monacho-

25 rum. quæ habet, eum, qui renunciat beneficium extra manus superioris adeo perdere illud quoad se,vt redire nequeat ad administrationem eius, absque superioris consensu. Allego item decis. Rotæ.i.de electio. in an-

26 tiquioribus, quatenus habet semestre datum ad conferendum Prælatis, per c. 2. de concess. præb. currere a die cessionis beneficij factæ in manibus priuati, si ea post illud tempus probetur a superiore; & illam decisionem etiam Cassador probare videtur in 4.decis.Rotæ.tit.de renunciatio. Quæ quamuis pro illa decis.325. faciant; tamen non videtur defendi posse. Nam primo decisio Rotæ Bernardi Bisneti, quæ quarta est in titu. de renunciat. in antiquioribus, clare determinare videtur per resignationem beneficij, quam non est consecuta admissio petita a renunciante illud non perdi. Secundo quod eadem ratio est de renunciatione facta in manibus priuati; & de facta in manibus superioris, antequam ab eo admittatur. Quia vt vtraque valet in præiudicium renunciantis: ita neutra in præiudicium superioris, iuxta c. quod in dubiis, & c.admonet.de renunci. & eis annotata: at,secundum nullum, perditur proprietas beneficij per renunciationem factam in manibus priuati: ergo neque per factã

27 in superioris ab eo non admissam. Tertio, quod auctore prædicto Cassador in d.decis.2.de renunciatio. nuper iudicauit Rota, quendam canonicatum fuisse illius, in cuius fauorem posterius renunciatus fuerat a quodam Cardinali coram notario Cancellariæ de more, per schedulam manu propria subscriptam.Et collatus fuit ei a Papa cum clausula gratificationis eodem die, quo alteri; in cuius fauorem prius idem Cardinalis

per

per similem schedulam renunciauerat illum ipsum coram eodem notario; eo, quod per neutram illarum renunciationum Cardinalis, desierat esse canonicus, donec fuit admissa a Papa. Et quia vtraque eodem die fuit admissa, & vtrique eodem die collatus canonicatus, merito anteponēdus fuerat is, cui gratificatio facta fuit: cui tamen non fuisset locus, si per priorem renunciationem nondum admissam vacasset canonicatus, vt palam est.

28 Quarto facit, quod nullo iure probatur, non posse renunciantem post renunciationem beneficij in manibus superioris factam, antequam admissio fiat redire ad illud, & administrare in eo sine nouo titulo; cum, vt Gofredus receptus ab omnibus in titul. de renunciat. col. 2. dixit, non perdat beneficiarius ecclesiam per renunciationem eius, nisi auctoritas superioris ad id accedat; quod omnes sentiunt in d.c. admonet, & c. quod in dubiis. de renunciat.

Quinto facit, quod alioqui consequeretur, posse quem per renunciationem perdere suum titulum, non solum quo ad se; sed etiam quoad beneficium, volente, nolente superiore. Quia nolente, volente illo potest subditus præsentare schedulam continentem renunciationem, antequam ille satis aduertat id in ea contineri. Potest item dicere ei illa verba: *In manibus tuis beneficium tale renuncio*, antequam ille satis intelligat, quid velit dicere.

29 Sexto facit, quod is, qui taliter renunciauit sana conscientia, posset redire ad illud beneficium, si superior reprobaret illam, secundum mentem omnium. neque domini Rotæ, qui in illam decis. concurrerunt id negassent. At reprobatio, qua superior non vult admittere renunciationem, nō

30 est noui tituli concessio; quoniam frequentissime alius est is, ad quem pertinet admissio, vel reprobatio renunciationis: & alius is, ad quem collatio, arg. glossæ receptę, per Card. Imol. & omnes, quæ penult. est. Cle. 1. de rerum permut. & glossę in verbo manibus. Clem. 1. de renunc. & eorum, quæ ait Innocent. in d. c. quod in dubiis. receptus per Pan. & Fel. in c. cum ex iniuncto. de hæret. & alios alibi. Ergo etiam ante reprobationem renunciationis durat titulus; & per consecutionem vacatio beneficij, quæ est effectus renunciationis ab admissione, vel ratificatione superioris nascitur, & non a sola renunciatione renunciantis in manibus eius.

31 Postremo, quia palam falsum est id, quod assumit Rota pro fundamē to; nempe, admissionem Prælati non esse aliud, quam absolutionē quādam, & dimissionem beneficiarij a iurisdictione sua: tum quia palam est per eam admissionem, clericum non eximi a dimittentis iurisdictione, quamuis onere illi inseruiendi liberaretur: tum quia per admissionem, & exemptionem illius a sua iurisdictione non perderetur beneficiū: alio-

qui familiares Papæ, & alij exempti a iurisdictione ordinariorum perderent beneficia, quę in eorum territorijs haberent; quo nihil absurdius.

Non obstant ea, quæ nos citauimus pro Rota. Non primo glossa sin 31 gularis illius. c. quod Dei timorem, quæ, vt nullo iure suum probat dictam: ita iure reprobatur ibidem a Pan. Non item illa decis. Rotæ. 1. dę electione in antiquioribus: tum quia dubia est, & facile negari potest: tum quia loquitur de renũciatione facta in manibus priuati: & ita vel nõ probat, quod per renunciationem factam in manibus superioris, nõdum ab eo admissam, vacet beneficium: vel probat etiam vacare per factam in manibus priuati; quod æque est contra aduersarium, ac contra nos: tum, quia dici potest in casu illius decisionis, non ideo a tempore renunciationis computari cursum temporis conferendi; quia per solam illam vacet ab eo tempore: sed quia propter ratificationem factam post semestre lapsum pręsumitur, aut fingitur superior, quoad præiudicium tantum suum a principio ratam habuisse clam saltem, & in fraudem superioris sui tacuisse; vel quod in pœnam superioris, qui tanto tempore neglexit probare, vel reprobare renũciationem, quam post semestre postea probauit, perinde iudicetur de illa renunciatione, ac si a tempore renunciationis vacasset ad effectum deuoluendi collationem ad superiorem ipsius superioris, qui eam tandiu probare neglexit. Quæ clarior responsio est, quam illa Cassadori in decis. 1. de renun. num. 6. Ex quibus duabus solutionibus duæ singulares conclusiones colligi possunt. Altera est, quod 32 licet regulariter facta non præsumantur, nisi probentur. l. in bello. §. factę. ff. de capti. & c. cum in iure. de offi. deleg. fallit tamen in approbatione renunciationis factæ in manibus priuati, quoad superioris præiudicium. Quoniam illa pręsumitur facta a tempore renunciationis, si eam approbauit post tempus concessum ad conferendum. Altera est, quod licet regulariter beneficium non censeatur vacare, per renunciationem factam in manibus priuati: fallit tamen quando illa approbatur post sex meses a superiore. Quia tunc censetur vacare a tempore cessionis in præiudicium, saltem ipsius approbantis: licet subtilius dici possit, non vacarę tunc beneficium ob renunciationem factam in manibus priuati: sed potius ob approbationem superioris pręsumptam, vel a lege in pęnam ipsius fictam.

33 Sexto principaliter infertur, dari posse aliquam renunciationem factã in manibus non superioris; cuius exceptio obstet petenti restitutionem. Quia licet non possit dari aliqua talis, quæ inducat defectum notorium proprietatis: immo neque non notorium; quia illa nequit relinqui, sine superioris auctoritate c. quod in dubiis. & c. admonet. de renuncia. & late proximo corollario probatum fuit: potest tamen dari aliqua, per quam perdatur possessio; illa scilicet, quæ fieret animo perdendi proprietatem, & pos-

& possessionem simul, vel possessionem tantum, iuxta citata supra in hac ead. opposit. nu. 10. Potest item dari vallata iuramento de non petendo il lius restitutionem: ergo propositum, per citata in 6. opposit. nume. 6. & 7.

Non obstat decis. illa singul. Bernardi Bisneti. decis. 3. & 4. de renuncia.
34 affirmantis, eum, qui sic cedit posse agere, & beneficium repetere ab intruso. Nec etiam illa singularis Felin. in c. in nostra, col. 34. de rescrip. scilicet, necesse esse facere mentionem de beneficio taliter renunciato in impetratione alterius. Neque illa singularissima Guliel. Cassador. in decis. 1. de renunciat. scilicet non obstare, cessionem fuisse factam, nisi admissa fuerit per habentem potestatem; etiam si fiat coram notario Cancellariæ, aut Cameræ Apostolicæ deputato ad recipiendos consensus cessionum, & resignationum: quia licet habeant potestatem recipiendi eas; non tamē admittendi. non, inquam, hæc obstant. Quoniam solum probant, non perdi proprietatem beneficij, per talem renunciationem: ex quo nō infertur, non perdi possessionem, cuius solius perditio præcedens prætensum spolium, sufficit ad impediendam restitutionem, per supra dicta in hac ipsa oppositione nu. 6.

35 Septimo infertur, non esse nimium e republica illum intellectum. c. quod in dubiis. de renunciat. quem Petrus Rebuffus in tracta. de pacif. poss. num. 149. ait ad se vsque iacuisse sepultum, secundum quem probat resignationem beneficij in manu laici, verbo simul, & re factam valere: factam vero verbis tantum minime: tum quia neutra valet, si non probetur a superiore; & vtraque valet, si ab ipso probetur: tum quia ex nullo verbo illius c. hoc colligas: tum quia omnem resignationem in manu laici factam illius contextus ait esse nullam, per illa verba: *Licet resignatio talium facta laico nullam obtineat firmitatem:* tum quia verbum, denuo, quod ipse ponderat ad significandum priorem partem illius. c. agere, de renunciatione re, ac verbis facta, nihil facit, Quoniam optime verificatur, in eo, qui solis verbis renunciat in manu laici, & ab eo iterum verbo acci-
36 pit. Quid enim aliud sonat, denuo, quam rursus, & de nouo? l. cū prior. ff. de distract. pignor. & l. 1. C. de error. calcul. ex qua facile colligas, denuo fieri etiam quod solis verbis tractatur: tum denique quia intellectus recepti non sunt mutandi, nisi ratio aliqua vel vrgens tex. nos ad id moueat. l. minime. ff. de legib. cum vulgatis; quod certe hic non cōtingit.

Octauo infertur, alterum aptius discrimen quam prædictum Petri
37 Rebuf. inter dimissionem verbalem simul & realem beneficij; & verbalem tantum in manibus laici factā, scilicet quod per hāc non videatur perdi possessio vt plurimum; per illam vero sic. Quoniam ex supradictis, colligitur, per solam renunciationem verbalem, etiam in manibus superioris factam, in dubio non perdi possessionem, donec resignans desi-

nat

nat incumbere illi: per renunciationem vero verbalem, & realem etiam in manibus laici factam sic. Cum enim per illam desinat illi insistere, videtur velle perdere illam, & ita perdit. quia constat posse hoc facere, sine auctoritate superioris.

38 Nonò videri potest cuipiam inferri quiddam mirabile scil. eum, qui dimittit prius beneficum ob posterius, quod probabiliter putat sibi esse quæsitum, non perdere proprietatem, neq; possessionem prioris dimissi, nisi sit ei quæsitum illud alterum, quod clare dixit Rota in decis. 101. in antiquis, quę in noue rubricatis est 7. de restitut. spoliator. tum quia actus agentium non operantur vltra eorum animum.l. non omnis. ff. de

39 reb.credi.l.in agris.ff.de adquir.rerum domi. tum quia dominium, vel possessio sub conditione relicta vel tradita nec perditur, nec quæritur, nisi conditione impleta. l. si me in vacuam. l. quamuis. §. 1.ff. de adquir. possess.c. olim 1.de restit. spol.quod ibi cum gl.latius probauimus, quidquid ibi Innoc.quem Pan.sequitur,dixisset contra sententiam in prędictis legibus probatam & receptam; & contra se in c. inter cetera. de præb. probatum ibi quantum ad hoc per alios; & talis dimissio tacite saltem

40 est conditionalis. tum quia nihil videretur perdere, si expresse sub ea conditione relinqueret; quod fieri posset, eo quod etiam in spiritualib. conditio, quæ tacite inest, exprimi potest, eo saltem omni modo, quo inest iuxta gl. memorabilem c.significasti.de electio &. c. ad audientiam. 2. de rescrip.& alias citatas per nos in c. olim primo inf. eod. communi-

41 terq; receptas: tum quia acceptatio beneficij indebiti expectati non tollit ius iterum acceptandi sibi debitum, iuxta doctrinam communiter receptam in c.cum in multis de rescr. lib. 6. Quia tacite intelligitur fieri sub conditione, si beneficium erat ei debitum. nec refert an illa conditio exprimatur, & protestatio fiat nec ne, secundum communem ibidem. Quod etiam tenet Cassadoin decis. nona.nu.4. de concess. præben. et id omnes apostolici expectantes cum clausula acceptandi, quod volent in-

42 tra mentem passim seruant. Quod non ignorans Gomezius, nescio an rei difficultate, an Felini auctoritate superatus in d.c.cum in multis.nu. 102. concludit cum Domi. in. c. 2. col.3.de electio.lib 6.& Fel.in c. cum contingat. col. pen. de rescrip. acceptationem sub conditione factã minime valere, a quo duplici nomine fugiendum est. Et quod praxis probata Romæ vbiq; contrarium seruat: & quod conditio tacite inhærens,etiã in spiritualibus exprimi potest eo modo penitus,quo inest.Sicut ergo acceptatio beneficij expectati videtur facta sub conditione, si & quatenus acceptanti debitum est: & non refert an exprimatur, vel non exprimatur cã; & neutro casu quidquam præiudicatur acceptanti, si conditio non sit vera: ita videtur quod dimissio vnius beneficij facta ob aliud acceptum, iuxta. d. c. si beneficia.tacite fit sub condititone, si ei est quæsitum secundum.

dum. Nec refert an tacite, vel expresse fiat; & per consequutionem neutro casu quidquam illi prejudicatur, si conditio non sit vera; cui consequens est nostra illatio. scilicet quod nec possessionem, saltem ciuilem, nec proprietatem perdit. Quę. 4. fundamenta licet vrgeant; non tamen concludunt illationem: tum quia is, qui habet animum querendi possessionem simpliciter secundi, ob quod dimittit prius, qualem habet is, de quo loquimur, vt in coroll. 14. dicemus, videtur etiam habere animum relinquendi possessionem prioris: licet non proprietatem etiam si exprimeret conditionem tacite inhęrentem, eo modo, quo inest, per quod soluuntur primum & tertium. Secundum autem tollitur concedendo, defectum quidem conditionis, quæ tacite non inest impedire allequutionem, vel amissionem possessionis; non autem defectum eius, quę tacite inest, vt in d. corol. 14. dicemus.

Ad 4. autem respondeo concedendo quidem illa, quæ assumuntur in eo de acceptante; procedere quoad proprietatem; non autem quoad possessionem, vt in d. corol. 14. apparebit.

Quare dicimus hanc. 9. illationem non inferri efficaciter ex supradictis; sed esse veram ea ratione quod Ro. Pontif. magna equitate motus induxit per illud c. si beneficia fictionem, qua dimissor prioris, de quo ibi, videatur semper possedisse; ac numquam recessisse a priori, saltem ad effectum, deinde ad illud redeundi, ac si numquam discessisset. quod ibi senserunt Archid. Ion. And. & Anchar. & Rot. in ead. decis. 101. in antiq. quę in noue rubricatis est 7. de rest. expoliat. & Collectarius in c. Relatum nu. 6. de cler. non resi. & per consequutionem fingitur, non reliquisse possessionem: sicut vere non reliquit proprietatem; & consequenter alter, qui illud accepit fingitur, numquam quęsijsse possessionem ad effectum saltem prohibendi liberum reditum illi dimissori: sicut vere numquam quæsiuit proprietatem. tum quia illud cap. si beneficia. habet, huiusmodi dimittentē libere posse redire ad prius beneficium non obstante collatione alteri facta, vt habet versic. *Statuimus*. Immo & non obstante assignatione alteri facta, vt ex priore parte colligitur, quod verbum ad possessionem refert finis. c. pro illorum de præb. at non posset libere redire, nisi retineret, aut fingeretur retinere possessionem suam, saltem ciuilem: ratione cuius posset, si opus esset pellere etiam vi eius occupatorem, & possessorem naturalem, iuxta notata in l. clam possidere. §. qui ad nundinas. & l. sequenti ff. de adquir. poss. Cum his dicatur libere aliquid posse, quod potest non obstante reclamatione, ac contradictione alterius, per Extrauag. 1. in hoc mihi sing. de empt. & glos. putatam singul. in verbo *libere*. Cle. Dudum. de sepul. tum quia illud c. si beneficia. presupponit, illum reditum libere fieri posse etiam post hebdomadam, mensem, annum, & tantum tempus, cuius parua pars esset plus satis

(Marginal numbers: 43, 44, 45)

noue prouiso ad capiendam possessionem. Quoniam ait, posse redire postea quam certior fuerit effectus, nihil iuris sibi quæsitum fuisse in secũdo, quod nec facile, nec cito contingere solet. Et noue prouisi, quam cito possunt, etiam vtentes diplomate, curare solent, apprehendere possessionem beneficiorum sibi collatorum. Ergo luce clarius præsupponit, redire posse ipsum libere ad suũ prius, etiãsi ab alio eius possessio sit occupata; quod tamen facere non posset, nisi ciuilem saltem retineret possessioné.

Postremo, quod absurdum, & iniquum esset, vt qui tam pie, ac æque relinqueret alteri secũdum, certior factus id non esse suum, oporteret per longam litem recuperare possessionem prioris tam pie relicti: ergo non est affirmandum. l. nam quod absurdum. ff. de bonis libertor. c. dudum. de præb. lib. 6. An autem c. illud si beneficia: extendatur ad dimittentem caussa permutationis, non disputamus in præsentia. Quia super ipsomet. c. bis olim. & postea in d. cap. inter cetera. de præb. disputauimus.

46 Decimo infertur ratio clara, quare huiusmodi dimissor propria auctoritate potest redire ad illud suum beneficium prius, vt dicit Archid. ibidem, scilicet quia possidet ciuiliter, saltem donec volens redire repellatur, iuxta l. sed & si nolit, cum fine legis præcedentis. ff. de adquir. poss. Quod procedit non solum si a nemine esset occupatum, vt omnes ibi affirmant, sed etiam, quando esset, vt videtur sensisse Archid. probatus a Ioan. Andr. & Petro ab Anch. ibidem: tum quia nihil in hoc distinguit: tum quia ea ratione ad id mouetur, quod videtur non diuertisse, nec recessisse ab eo. Quamuis Domi. & Perus. ita distinxerint secuti Collectorem decis. Rotæ 101. in antiquis, quæ in noue rubric. est 7. de rest. spoliator. non satis, vt puto assecutum prædicta, quæ altius eis doctissimus ille Arch. & Rot. ipsa tota, excepto Collectore, perpenderat.

Vndecimo infertur neruosa ratio eius, quod singulariter, sed fragili
47 ter fundatum dixit Probus in d. c. si beneficia. col. fin. scilicet, eiusmodi reuertentem ad suum beneficium non incidere in pœnam. c. eum qui. de præb. lib. 6. licet auctoritate propria recipiat illud ab alio occupatum, etiã vi adhibita. Ratio enim concludens illa est, quod possidens aliquid ciuiliter, cum primum sciuerit, id teneri, vel possideri naturaliter ab alio, im-
48 pune potest alium vi depellere, si sponte nolit credere. Non enim incurreret pœnam. l. si quis in tantam. C. vnde vi, qui peregre profectus perderet possessionem naturalem suæ domus, quam alius eo abeunte occupasset, & postea rediens eam sibi, sine alia iudicis auctoritate vi reciperet: per ea, quæ leguntur, & annotantur in tex. & glos. d. §. qui ad nundinas. & pulchre annotauit Ioan. Imol. in c. olim. nu. 6. infra eodem.

49 Duodecimo infertur, ei, qui ita dimiserit beneficium longe vtilius esse clam, aut etiam vi auctoritate propria, aut iudicis, sine cognitione procedentis, possessionem eius capere, aut continuare; non solum, si adhuc

vcata,

vacat, sed etiam si sit iam occupatum ab alio, qui nolit eam sibi sponte dimittere; modo id commode facere possit, quam expectare, vt iudex, occupatore vocato, cum causæ cognitione eam sibi restituat: tum quia tardissime restitutiones hę fiunt hodie: tum quia non est cur timeat pœnam c. eum, qui. de preb. lib. 6. vt prędictum est: tum quia contra illum occupatorem, si petat restitutionem, potest excipere se non spoliasse eū: sed potius causisse, ne spoliaretur ab eo sua possessione, saltem ciuili; quā veram, licet per fictionem quæsitam habet, quod facile faciet, probato coram iudice non esse sibi ius quęsitum in secundo: & ob id illud omisisse, ac ad suum prius rediisse. quæ longe quotidiana sunt.

Decimotertio infertur ratio efficax illius decis. singularis Petri Rebuffi

50 in tit. de pacif. poss. nu. 143. scilicet, eum, qui triennio possedisset beneficium pacifice coniuncto tempore, quo illud possedit, antequam ob aliud dimitteret, cum tempore, quo possedit postea quam rediit ad illud, iuxta d. c. si beneficia. gaudere regula de triennali possessore. Quoniam per prædicta fingitur non amisisse possessionem, saltem ciuilem. Pro illatione facit illud Collectarij in c. relatum. de cleri. non resid. nu. 6. scilicet volenti redire ita in suum prius beneficium, nō posse referri quęstionem vllam defectus iuris, etiam quia, vt ille ait, fingitur non mutatus. Facit, quod talis acceptio secundi per ignorantiam probabilem facta, & reditus ad prius nihil ei pręiudicat, vt illud ipsum c. habet.

51 Non obstat primo, quod triennium illud debet esse continuum, vt late tradit Gomet. super regul. de triennal. poss. q. 16. & q. 20. & 46. Quo-

52 niam per prædicta apparet, esse continuum saltem ficte; & quia ciuilis possessio eius, qui ex continenti postquam sciuit alium occupasse naturalem, recuperat illam, non censetur interrupta, vt diximus in c. olim infra eod. post Ioan. Imol. nu. 6. At is, qui recuperat naturalem, aut vi, aut sponte ab occupatore beneficij a se dimissi, cum primum nouit sibi non esse quęsitum secundum, ex continenti videtur eam recuperare, quia tunc primum nouit: sed per fictionem veram ciuilem possessionem habere, per prędicta in coroll. 9.

Non obstat secundo, quod prędictus Petrus Rebuff. ait vbi supra stricto iure veriorem esse contrariam sententiam: tum quia hanc nostram appellat æquiorem: tum quia eius fundamenta tolluntur per considerationem possessionis ficte continuatæ: tum quia etiam ipse eadem. nu. 148. sensit hanc nostram opinionem seruandā in eo, qui dimisisset prius

53 re tantum, & non verbis. & æque facile est idem defendere in dimittente verbis & facto, atq; in dimittente tantum facto. Quia vtroque casu per dimissionem prioris vero perditur possessio eius: & per dimissionē posterioris fingitur non perdita per supradicta: tum quia equitas illa illius c. si beneficia, nullum videtur recipere rigorem aduersus tam sancte di-

 mittentem.

mittentem. Primo prius, ne duo beneficia habeat: deinde posterius, ne alienum occupet, arg. versicul. ne talis, & versic. statuimus illius c.

34 Decimoquarto infertur mirabilis differentia inter dimissionem, & acceptionem beneficij quoad possessionem: & inter dimissionem, & acceptionem quoad proprietatem. Quoniam per eas sub conditione tacite actui inhęrente factas quæritur, & perditur possessio; siue illa exprimatur, siue taceatur: & siue verificetur, siue non; vt vtiliter iuxta ac singulariter colligitur ex decis. Rotæ. 578. Quidam. in antiquis, quæ in noue rubricat. est 19. de restit. expoliat, quæ determinat, eum, qui accepit possessionem alicuius beneficij sub conditione expressa, si ei deberetur, & saluo iure alterius, & non aliter; & post eam acceptam spoliatum, restituẽdum esse, antequam aduersarius admittatur ad probandum, illud beneficium non fuisse ipsi debitum: & ita non fuisse adimpletam conditioñe, sub qua inductus, & admissus fuit in possessionem. Proprietas vero non perditur, nec quęritur per tales dimissiones, vel acceptiones conditionales, nisi purificentur per ea, quæ dicta sunt in illatione nona.

Decimoquinto infertur, non esse verum, quod ait Bald. in l. quoties. C. de rei vendi. nu. 5. quem sequitur Ioan. Bartha. in verb. possessio. nu. 28. scilicet perdi possessionem beneficij ecclesiastici per sententiam priuatiuã

35 contra possessorem latam. Neque id ait Inno. quem ipsi citant in c. cum nostris de concess. præb. Sed neque ipse Bald. id ait in l. 1. sub finem. C. communia vtriusque iudi. & in l. traditionibus sub finem. C. de pactis. Neque Angel. in l. ex hoc iure. sub finem. ff. de Iustit. & iur. licet id eis in illis locis tribuat prędictus Ioan. Barthachi. vbi supra; immo nec, vt arbitror, ipsemet Bald in d. l. quoties. voluit dicere, quod dixit, sed id quod ait Inn. in d. c. cum nostris. col. 3. scilicet in iuribus incorporalibus, vbi nihil cor-

36 porale attingitur; quales sunt electiones, & iurisdictiones per sententiã priuatiuam, saltem illam, per quam imponitur silentium, adimi possessionem victo, & quæri vincenti: tum quia pro suo dicto Bal. allegat Inno. in illo c. tum quia Bald. in aliis duobus prędictis locis, & Ang. in d. l. ex hoc iure. in hoc casu loquuntur: tum, quia Innoc. in d. c. cum nostris expresse contrarium ait in possessione beneficij in hęc verba: *Si autem talia, sunt incorporalia, vbi aliquid corporale attingitur; vt in prabenda possessor condemnatus non prohibetur per aduersarium exercere, vt prius, &c.* Et non est verisimile Bald. qui in aliis locis recte intellexit Inno. in eo loco perperam intellexisse: sed potius excidisse illi verbum beneficij, pro

37 verbo iuris incorporalis nihil corporale attingentis. Ob quę obiter admonemus lectorem, Ioan. Barthac. virum alioqui perdoctum, & laboriosissimum, & qui suo illo indice plurimum lucis attulit iurisperitis, non nihil tenebrarum frequenter obducere; dum sicut in hoc loco auctorum sententias parum fideliter colligit, & negligentius expédit. Quo

vitio,

vitio, vt plurimum laborare video nostros, qui allegationum copia, & auctorum nomenclatura potius, quam iudicio,& perpendiculo,gloriam sibi comparant.

SUMMARIUM.

1 Ἀντιλογία siue oppositio difficilis.
2 Possessionem prioris beneficij non perdit quis eo ipso quod eius dominium perdat, per adeptionem alterius, vel alio modo,& nu.19.
3 Renunciatio, vel alia beneficij amissio, sine animo perdendi possessionem præsumitur fieri quoties post eam factam insistitur illi.
4 Renunciare non videtur prius,qui adipiscitur posterius: sed priuatur illo.
5 Clericus contrahens cum corrupta,vel diu se enormibus miscens, an renunciet priuilegio clericali: & qui delinquit,vel contrahit in alieno territorio an proroget.
6 Titulus coloratus quoad vnum effectum,& non quoad alium.
7 Intellectus Clem. Gratiæ. de rescript.
8 Argumentum a iure quærendo ad quæsitum non valere.
9 Beneficio ipso iure perdito per non promotionem incumbens per triennium, gaudet regula de triennali possessore & etiam quilibet alius,quo quomodo id perdens.nu.10.
11 Disputatio quæstionis nouæ super breuibus ad capiendam possessionem de more solitis concedi episcopis.
12 Clausulæ resolutiuæ breuibus de more inseri solitæ tenor.
13 Extrauag. Iniunctæ tenor, & caussa finalis expressa,& nu.14.& tacita: nu.39.& 40.
16 Papa dum quid vult esse infectum irritat consequentia illud.
17 Renunciatio intra tempus legitimum non publicata quando nulla.
18 Possessori non audito sua possessio non tollenda, etiamsi dominium perdiderit ante declarationem,nu. 20.
21 Dubius de iurisdictione sua non iudicat.
22 Exorbitantia non extendi ad similes casus quando, &c.
23 Litteræ Apostolicæ quæ,& constitutionem præstituentem terminū ad eas expediendas restringendam esse.
24 Felini lapsus insignis.
25 Gometij indiligentia,& lapsus communis illius, & Felini.
26 Possessio cum sola supplicatione signata prehensa restituenda.
27 Supplicatio signata sufficit ad absoluendum reum,& probat quoad quid. nu,28.non autem quoad quid. 29.
30 Dispensationes signatas, etiam litteris non expeditis prodesse in totum in conscientiæ foro; in exteriori vero tantum quoad quid.

31 *Administrare possunt etiam hodie sine litteris aliqui Prælati & Prælatæ.*
32 *Extrauagantis, Iniunctæ, pœnam exigere præsumptionem, & malam fidẽ præsumentem. Quæ lex punit, non punit simpliciter transgredientem nume. 33.*
34 *Ordinatus inordinatè ipso iure hodie suspensus est, & si ante suspensionis sublationem celebrat irregularis cum quotidiana & noua limitatione. nume. 35.*
36 *Gometij lapsus circa extrauag. Iniunctæ.*
37 *Vacationem inductam per breuia Prælatis concedi solita ad possessionem capiendam, nouam esse.*
38 *Possessio an capiatur nomine prouisi, vel nomine Cameræ Apostolicæ plurimum referre in materia extrauag. Iniunctæ.*
39 *Litterarum expeditio quando includit earum ostensionem.*
40 *Clausula habens rem pro infecta quanto maioris virtutis, quam quæ cassat.*
41 *Prælati gestu intra sex menses brebis valere, licet numquam expediat litteras.*
42 *Regulæ Cancellariæ 18. & 34. pulchra & noua declaratio. Et quod neutra illarum habet clausulam, quæ rem pro infecta habeat contra Gometium. nu. 45.*

OPPOSITIONIS OCTAVAE SOLVTIO.

OCTAVAE oppositionis dilutio etiam ex prædictis infertur. Si quidem illa fundabatur in c. licet 2. de præb. lib. 6. quatenus secundum intellectum receptum habet, eum, qui per adeptionem beneficij posterioris eiusdemque incompatibilis perdit prius ipso iure, iuxta c. de multa. de prębend. illud renunciare videri, iuxta Clem. Gratiæ. de rescriptis: non tamen ob id perdere possessionem eius, neque debere ab ea pelli, antequam audiatur, & iudicetur esse pellendus; immo posse agere de spolio, & restituendum esse, si aliter spoliaretur. Cuius contrarium innuit hoc c. Primo quatenus probare videtur, per renunciationem spontaneam perdi possessionem; & ideo eius restitutionem petentem repelli posse per eam. Secundo quatenus suadere videtur, per amissionem tituli beneficij iure ipso incursam perdi possessionem, eo quod illa in beneficio sine titulo, saltem colorato haberi nequit, arg. gloss. singul. Clem. 1. de caus. possess: & per talem amissionem tituli perditur color eius, secundum Panor. receptum in c. cum nostris. de concess. præbend. Hæc 1 ἀντιλογία siue contradictio, & oppositio gemina licet non semel a nobis

fuerit

fuerit in hac, & Salmanticensi Academia in consessu eruditionis præclare virorum publice obiecta, numquam tamen satis soluta fuit. Quæ tamen per dicta in præcedenti oppositione facile tolletur. Posterior quidem pars negando, perdi possessionem beneficij per amissionem tituli eius, etiam iure ipso incursam: immo neque perdi colorem eius quoad effectum saltem continuandi possessionem, vel eam noue quærendi, per ea, quæ diximus in præcedenti oppositio. nu. 10. & ea quæ singulariter Archid. prius, & postea glo. non relato eo, dixerunt in dicto c. licet 2. verb. *Te*
2 *non vocato*, eum, qui perdidit ipso iure beneficium prius per acceptionem posterioris, non perdere eius possessionem; & dici titulo possidentem, licet iniusto. Quibus glo. illa singulariter in fine de suo addidit, dispositionem illius decretalis; & prædicta omnia dicta de eo, qui perdit ipso iure prius beneficium per adeptionem posterioris, procedere etiam in omni alio, qui ipso iure perdit beneficium; prior autem pars huius oppositionis tollitur respõdẽdo, dominiũ beneficij sæpissime perdi posse, & perdi ipso iure non perdita possessione, non solũ per negligentiã, delictũ, acceptionẽ alterius incõpatibilis, & alias actiones: sed etiã per ex-
3 pressam renunciationẽ, modo ea fiat sine animo amittendi poessionẽ. Vt præsumitur fieri, quoties beneficiarius non obstante illa negligentia, acceptatione, delicto, vel renunciatione per se, vel per alium insistit illius beneficij possessioni, ob ea quæ dicta fuerunt in oppositione præcedẽte. nu. 9. & alijs. 4. sequentibus. Et ita quamuis, sine præiuditio veritatis concederemus per adeptionem posterioris incompatibilis videri quem renunciare prius: tamen quia id facit, sine animo amittendi possessionem; cum non desistat per se vel alium insistere priori, non amittit eius possessionem, ad hunc saltem effectum possessionem satis colorandi. Diximus sine veri-
4 tatis præiuditio. quoniam nobis verius videtur, eum, qui tale posterius beneficium acceptat non renunciare prius: sed perdere potius, & priuari a iure, & pati pœnam illam a lege inflictam. Tum quia c. de multa & extrauagans, execrabilis expresse habent, talem ipso iure priuari: & non habent, videri renunciare. Tum quia non renunciat expresse, sed neque tacite saltem frequenter; cum non habeat, nisi perraro animum id faciendi tacitum; immo retinendi vtrumque, vt per eadem iura patet. Tum, quia si non relinquatur prius, perdit etiam posterius, vel per sententiam, secundum tempus c. de multa de præb. iuxta glo. memorablem. Extrau. execrabilis Ioã. xxij. Qui vero. verb. *ipso iure priuari*, vel *ipso iure*, secundum tempus hodiernum extrauag. execrabilis. At si videretur renunciare, non incurreret illam pœnam. Quoniam per renunciationem liberatur ab illa, vt prædicta Extrauagans habet, etiam verbalem secundum tempus c. de multa. vt glo. illius. 2. docet. Quamuis non hodie secundum. §.
5 qui vero. prædictæ Extrauag. Tum, quia verius est, clericum, qui contrahit cum

hic cum corrupta non renunciare priuilegio clericali: quia non potest. c. si diligenti. de foro compet. sed priuari eo, per c. 1. de bigam. li. 6. Tum, quia sicut alias dicebamus in c. perpendimus. de sent. excommunicat. clericus, qui diu se ingessit enormibus, dimisso habitu, & tonsura clericali, perdit quidem ipso iure priuilegium clericale, sine alia monitione, secundum Ioan. Andr. & communem ibi: vel saltem post trinam monitionem, secundum Pan. ibidem: non tamen eo perdit, quod videatur illi renunciare, quod frequenter nec vult facere; neque si maxime vellet, posset: sed perdit per pœnam legis, quam merito, volens nolens incurrit. Tum quia, vt in c. dilecti. de foro competenten. declarando ea, quæ Panor. scribit ibi notabili. 4. dicebamus, clericum, qui contrahit, vel delinquit in territorio episcopi alieni, eius iurisdictioni subijci quoad ea: sed non per prorogationẽ expressam, quã nec facit, neq; facere potest, sine consensu sui episcopi c. significasti. illo tit. Neq; fortiori ratione per tacitam, quam non intendit, saltem frequenter facare, neq; si maxime intenderet, posset: cum nequeant illa esse maioris potentiæ, quam expressa, argu. notatorum in c. qui tacet. & c. is qui tacet. & c. scienti. de regul. iur. lib. 6. sed per dispositionem legis: quę cum volentem nolentem ob factum suum subijcit alieno episcopo.

6 Ex quibus infertur primo intellectus Cle. Gratiæ. de rescrip. quatenus habet, renunciare videri suæ gratiæ, qui expectat vnum beneficium, eum, qui alterum illi repugnans accipit. sicut enim illam Cle. in prælect. c. si quando. pagin. 11. vtiliter ampliauimus ad multa, & in his nouissime ad accessus, & regressus quotidianos: ita hunc subtiliter illam, & omnia per nos ibi supradicta declaramus, intelligenda esse non de vera renunciatione expressa, neque tacita: sed de perditione iuris illius ad rem, quę vim renunciationis habet, quoad illum effectum amittendi, de quo loquitur. Quod auctor illius constitutionis satis intellexisse creditur; eo quod nõ dixit: *Renuncias*, sed: *Renunciare* videris, quod improprietatẽ designat, iuxta l. 1. §. deiecisse, adiuncta gloss. verb. videor. ff. de vi & vi armat.

7 Secundo infertur eneruatio argumenti primo aspectu neruosi cuiusdã aduocati Melchioris relati per Gomez. in regula de triennali possess. q. 10. quatenus ex d. Cle. Gratię sumebat argumentum ad probandum, renunciare prius beneficium curatum, qui accipit alterum illi simile. Quæ tamen argumentatio duobus modis eneruatur: tum, quia, vt prędictum est, negari potest illam Cle. agere de renunciatione: sed de priuatione iuris; quę quo ad effectum perdendi illi ęquatur: tum quia non sequitur renunciat expectatiuæ & iuri ad rem: ergo & prouisioni, ac iuri in re. Quoniam hoc non potest renunciari, nisi in manibus superioris; illud autem sic, vt in d. pag. 15. d. c. si quando. dicebamus.

Tertio

8 Tertio infertur destructio illius illationis, quam illemet Melchior faciebat, scilicet is, qui accipit posterius videtur renunciare prius: ergo perdit eius possessionem ciuilem & naturalem: quoniam ex suo antecedenti concesso, non sequitur sua conclusio; quandoquidem non per omnē renunciationem perditur possessio, per dicta proxime in hac, & precedē ti oppositione.

9 Quarto infertur facilis defensio illius conclusionis quotidianę, ac aureę, quam Gometius vir varia lectionę, & rara eruditione clarissimus ait in d. q. 10. post multa placuisse prętorio Rotæ. quam nos quoque ante operum eius editionem affirmauimus, argumento eorum, quæ ait gloss. illius regulę quæ est 33. col.8.& pen. Conclusionis, inquam illius, scilicet, eum, qui triennio possedit ecclesiam parochialem, sine presbyterio pacifice; posteaquam debuit ad presbyterium promoueri, vti posse beneficio illius regulę de triennali possessore, & per eam repellere contra se agentem. Quoniam nō obstat illa priuatio iuris, quominus insistens beneficio etiam ipso iure perdito, dicatur illud possidere per triennium; si tanto tē pore incubuit ei, per prædicta.

10 Quinto infertur, idem esse dicendum de illo, qui contra dispositionē. c. de multa. tenuit prius per triennium; vel contra extrauag. Execrabilis Ioan.XXII. vtrumque pacifice per triennium: & de quolibet alio, qui beneficium perdit ipso iure, siue propter violentiam, iuxta c.eum, qui. de præb.lib.6. siue ob non solutionem pensionis, vel dimidiatorum fructuū; quæ dimidiatam annatam vocant, siue ob aliquid aliud, quod ad id sufficeret iure communi, vel particulari: & nihilominus ei per triēnium insisteret. Quoniam hi omnes pari ratione ea se regula defendere possunt lō ge efficacius per ea, quæ a nobis in hac oppositione, & præcedenti sunt adducta, quam ea, quę adducit Gomet. ibi rei difficultate superatus non semel veluti labans. Quibus consequens est, idem dicendum de renunciā te; modo is, & prædicti allegent titulos nouos, vel dispensationes sufficientes, licet eas non probent, vt Cardin. sentit in c. cum nostris. de concess. præb. q.12. & Cosmas in statutis Ecclesiæ Gallican. de pacif. posse. in glos. 1.col.5.& 8. vel saltem non confiteantur defectum proprietatis. Alioqui enim ille defectus efficeretur notorius, per confessionem illam iudicialē: & ita cum constaret, eum mala fide, & contra conscientiam tenere, merito non debet gaudere beneficio illius regulæ, iuxta ea, quę tradit Petr. & Rebuffus. in tit. de pacif. possessor. nu.28. & longe satius esset eo non gaudere, quam mentiri, arg. c. Matthęus. de simo.

11 Diximus etiam satis coloratum quoad hunc effectum. Nam quoad effectus illos, de quibus tractatur in c. cum nostris, & c. litteras. de concess. prębend. forte non est, vt in opposit. x. iterum tangemus.

12 Sexto infertur, decisio illius quęstionis, quę anno superiore occurrit, cū

in aliis,

in aliis; tum in hac tua Ecclesia Conimbricensi; Reuerendissime Præsul, ac Comes longe illustris. Quam prælectione publica proponere, ac rei difficultatem ostendere coram auditorio doctissimo, & ad id vocato, coegit me rumor sparsus; quod in regis, & domini nostri, ac tui, qui eius eras confessarius, gratiam, Capitulum tum multis nominibus egregium simularet dubietatem, quæ non erat, quo minus pronunciaret sedem vacare. Quęstio; inquam, plurimum controuersa, simul & noua fuit. An Capitulum iure debeat, an saltem possit episcopo contradicente administrare episcopatum, táquam sedes vacet, quod litteræ prouisoriæ non ostẽdantur intra sex menses a die datæ breuis Apostolici de more concedi solita ad capiendam possessionem Episcopis apud Sedem Apostolicam promissis; cum clausula illa: *Volumus autem, quod intra sex menses, a data præsentium computandos litteras Apostolicas super prouisione, & præfectione huiusmodi sub plumbo in totum expedire, & iura Cameræ Apostolicæ propterea debita persoluere omnino tenearis. Alioqui eisdem sex mensibus elapsis prouisio; & præfectio prædictæ nullæ sint, & esse censeantur.*

Fuerunt viri eruditione clari, cum hic; tum alibi, qui dicerent posse, debereq. Capitulum id facere æque, ac faciebat ante illius breuis pręsentationem. Pro quibus ipse ita primo colligebamus. Nullus Episcopus, aut

13 superior Prælatus, neq; vllus Abbas, vel prior, qui Abbati æquatur, potest administrare dignitatem illam, ad quam promotus est apud Sedem Apostolicam; neque recipi a Capitulo, sine illius litteris; neque cum illis, nisi prius ostensis, per extrauag. iniunctæ. de elect. quam citauit Pan. in c. nosti. & c. qualiter. de elect. & in c. in nostra. de rescri. & meliorem mundi appellauit Nicol. Boër. in lib. de legato. prælud. 5. col 3 At in nostro casu Episcopus non habebat litteras expeditas; & si habebat, non ostendebat: ergo neque ipse administrare poterat, neque Capitulum, vt id faceret permittere: & per consecutionem per Capitulum, & non per Episcopũ tali casu debet Episcopatus administrari.

Secundo argumentabamur, quod intentio Romani Pont. concedentis gratiam, est attendenda. c. super litteris. de rescr. c. fin. de pręb. & c. cum in illis. §. 1. eo. titu. li. 6. At intentio Papæ, qui eiusmodi breue concedit, est eo casu, quo non expedirentur litterę intra sex menses, inducere eandem vacationem, quæ fuit ante illud breue concessum: & in illa non potuisset Capitulum recipere Episcopum, neque obedire illi, sine litterarum ostensione: ergo neque in hac.

14 Tertio, quod caussa final, & principalis illius extrauag. expressa est, ne is haberetur Episcopus, de quo dubitaretur, an esset, vt patet ex proemio ipsius, vnde illa colligi solet, iuxta. c. quia propter. de electio. & l. fin. ff. de heredi. instit. & tradit Gom. in regula de annali possess. q. 1. at lapsis sex mensibus merito dubitari potest, sit Episcopus, nec ne: ergo necessaria erit

litterarum

litterarum ostensio, vt Episcopo Capitulum pareat.

15 Quarto quod caussa finalis tacita illius extrauag. fuit, ne iura Cameræ Apostolicæ fraudarentur, vel nimium differrentur susceptis Episcopis sine litteris: at si post hos sex menses in breui contentos, Episcopus posset continuare possessionem antea receptam: & Capitulum ei obedire sine litterarum expeditarum ostensione, perinde consequeretur fraus iurium Cameræ Apostolicæ: ac si ab initio per solam signaturam reciperetur.

Quinto formabamus argumentum, quod nonnullis apprime eruditis fuit insolubile, scilicet quod in materia, vbi agitur de receptione, & obedientia Episcoporum, per litteras expeditas, intelligimus litteras expeditas & Capitulo ostensas, per d. extrauag. iniunctæ: at breue, per quod Episcopo mandatur dari possessio, loquitur de receptione, ac obediëtia Episcopi: ergo per expeditionem litterarum, quam exigit intra sex menses, intelligenda est expeditio cum ostensione earum.

16 Sexto facit quod cum Romanus Pontifex ea, quę iuris sunt positiui, vult haberi pro nullis & infectis non solum ea ipsa, quæ vult haberi pro talibus anihilantur: sed etiam facta virtute illorũ, iuxta gl. sing. in Cle. 1. verbo pro infectis de censibus, celebratam a multis, in quibus est Card. cum Pan. & Imol. ibidem, & Pan. in consi. 84. primi voluminis, Felin. in c. 1. col. 7. & in c. fin col. 3. & 4. de constit. & in c. ceterum col. penul. de rescrip. at Romanus Pontifex per huiusmodi breue non solum vult Episcopos, quibus illud concedit, priuari episcopatibus suis; vel ipsos vacare, si litteras intra sex menses non expedierunt; sed etiam vult prouisiones, & præfectiones prædictas nullas esse, ac tales censeri: ergo prouisio, & præfectio prædictæ; immo & possessio earum virtute accepta, & alia omnia inde secuta erunt nulla. Confirmatur hoc per regulam Cancellariæ 34. quatenus habet, renunciationem eius, qui post eam factã in manibus Papę sex menses, vel in manibus ordinarij vnum vixit, & in possessione moritur, habendam esse pro nulla: at per illam anihilationem perinde perit illa renunciatio, & vacatio inde manans cum possessione virtute illius accepta, ac si numquam fuisset facta: ergo etiam per anihilationem prouisionis, & pręfectionis per huiusmodi breuia inductam perinde pereunt illę, ac si numquam factę fuissent: at si numquam illę factæ fuissent, necessaria esset ostensio litterarum: ergo etiam si factę fuerint. Confirmatur hoc per regulam Cancellariæ. 18. de infirmo resignante inductam eodem modo, quo regula prędicta. 34.

17

His tamen non obstantibus contrarium infertur ex prædictis, id, quod etiam tunc visum fuit nobis iuri consonantius, scilicet neque Capitulum debuisse, neque potuisse administrare hunc episcopatum, te, Reuerendissime Præsul, non consentiente; immo contradicente ac administrare volente.

I Primo,

18 Primo quod nemo poteſt, neq; debet inuitus a poſſeſſione ſua, præſertim legitime quæſita repelli: niſi auditus & damnatus c. 1. 2. q. 1. c. 2. de cauſ. poſſ. & proprietat. etiamſi dominus rei poſſeſſæ ipſo iure illud dominiũ perdat, & illa ſit benficiũ eccleſiaſticũ c. licet. in 2. de præb. lib. 6. cum multis alijs, quæ nos ad aliud propoſitum copioſe citauimus, in prælect. c. cum contingat. de reſcr. pag. 114. At Epiſcopus in caſu propoſito quæſiuit, & non quomodocunq;, ſed legitime poſſeſſionem per breue prædictum: ergo nec potuit, nec debuit inuitus ea priuari, antequam audiretur & damnaretur.

Secundo facit, quod nemo perdit poſſeſſionem rei, etiam ſit beneficium eccleſiaſticum propterea tantũ, quod perdat titulum eius, etiam ipſo iure, ob aliquam negligentiam, delictum, aut aliam actionem: niſi animus verus, vel præſumptus perdendi eam interceſſerit, vt in oppoſitione. 7. concluſum eſt: ergo licet ob negligentiam expediendi litteras Apoſtolicas Epiſcopus perdidiſſet epiſcopatum quoad proprietatem: non tamen ideo perdidiſſet quoad poſſeſſionem; cum non fuerit ei animus perdendi eam: ergo non vacabat quoad eam epiſcopátus: ac per conſequutionem non poterat Capitulum abſq; magna præſumptionis ſpecie decernere eum vacare, & tamquam vacantem adminiſtrare.

Tertio quod ea, quæ ipſo iure perduntur tolli nõ poſſunt a poſſeſſore antequam per iudicẽ competentẽ declarentur eſſe perdita c. cum ſecundũ leges. de hæret. lib. 6. & l. eius, qui debitorẽ. in princip. ff. de iure Fiſci. At in noſtro caſu non fuit declaratum per ullum iudicem, epiſcopatum ipſo iure perditum eſſe: ergo non potuit is tolli ab eo, qui eum tenebat; etiam ſi vere vacaſſet per prædictam negligentiam expediendi litteras intra ſex menſes.

Quarto quod nemo poteſt iudicare in cauſſa ſua. l. 1. C. ne quis in ſua cauſa ius dicat. c. 1. 4. q. 4. Nemo item poteſt iudicare ſuum ſuperiorem c. cum inferior. de maior. & obed. & c. inferior. 21. diſt. Nemo item dubius de iuriſdictione ſua poteſt iudicare iuxta doctrinam Bart. in l. multum intereſt. ff. de conditio. & demonſtr. & Petr. ab Anch. & Felin. per illum tex. in c. 2. de off. deleg. & gloſ. ſing. in c. ſæpe verb. *peremptoris*. de appellatio: at hoc caſu cauſſa erat Capituli, & Capitulum erat inferior, iudicando ſaltem ratione poſſeſſionis; in qua erat Epiſcopus, & dubitabat de iuriſdictione; quia dubitabat de vacatione: ergo neque poterat pellere eum, ſine cognitione, neque cognoſcere, an eſſet pellendus: ergo non potuit declarare, epiſcopatum perditum fuiſſe, eſſeque in ſe deuolutam eius adminiſtrationem.

Quinto facit, quod diſpoſitio conditionalis non habet effectum ante conditionem impletam. c. ſi pro te. de reſcr. lib. 6. l. cedere diem. ff. de verb. ſigni. neq; virtute illius poteſt iudicari aliquid prius, quam conſtet illam

esse impletam, arg. l. duo sunt Titij.ff. de testa. tutel. at prædictum breue est conditionale, quatenus inducit vacationem. Inducit enim eam sub illa conditione: *Si non expediantur litteræ intra sex menses*: ergò nihil poterit fieri per illud, donec constet, eas non fuisse expeditas intra illos. at hoc in ipso fine sex mensium constare nullatenus poterit; tum quia fieri potuit, vt penultimo, vel vltimo die illorum expeditæ fuissent Romæ; tum quia danda erat aliqua dilatio alleganti eas esse expeditas: eo quod multis de caussis terra, mariq; contingentibus fieri potest, vt litteræ Romę confectæ intra sex menses non possint ostendi Conimbricæ, etiam intra 12.

22 Sexto facit, quod dispositio à iure communi exorbitans non est extendenda c. quę a iure de reg. iur. lib. 6. præsertim cum non continet materiam iuris; sed aliquid contra, vel præter ius, secundum Pan. in c. ad audientiam de cleri. non residen. quem sequitur in notabili casu Gomet. in regul. de triennal. q. 10. pag. 10. Pręsertim si etiam sit pęnalis c. Pœnæ de pęnit. distin. 1. & maxime ad eum casum, in quo non esset ead. ratio. at extrauag. illa iniunctæ. exorbitat a iure communi; continet pęnam; disponit in materia, quæ est cōtra vel præter ius; & in casu alio a nostro; & in quo maior ratio suadet decisionē illius extrauag. Exorbitat, inquam, a iure communi. Quia illud habet, æque probari posse facta per testes; ac per instrumenta l. in exercendis. C. de fid. instrumento. extrauag autem prædicta disponit prouisionē episcopatuum, & ceterarum dignitatum non posse probari nisi per instrumenta, immo neq; per omnia instrumenta,

23 sed tantū p litteras Apostolicas expeditas, quales solæ bulla munitæ dicuntur c. licet c. quam graui. de crimi. fals. & tradit Felin in. c. ex diligenti. col. fin. de simon. & Gome. in regul. de non iudi. iuxta form. quæst. 1. pag. 3. & ante illos glo. regulæ Cancel. 69. Continet pęnam immo multas pœnas; & contra multos, vt ex eius lectione palam est; disponit de casu alio a nostro. Nam disponit de prima, & noua receptione Episcoporum, & quorundam aliorum: in quo maior ratio suadet, decisionem illius extrauagantis, quam in continuanda receptione antiqua, arg. c. quemadmodum. de iureiur: ergo non erit ad eam extendenda. Et in specie, quod omnis constitutio & regula Cancellariæ requirens scripturam ad probandū sit stringenda, & non extendenda affirmat Rota in decis. 532. quam in id citat Ripa in rubr. de constit. nu. 50. & lib. 2. responsorum. c. 1. Et quod illa ipsa extrauagans, iniunctæ, sit restringenda speciatim ait gloss. eius verb. *præsumat*.

Postremo confirmo hæc per gloss. mihi singul. einsdem. extrauag. quę in verb. *recipiant* ait, ostensionem litterarum esse quidem necessariam a principio, cum possessio capitur. non autem postea.

Ad primum ergo fundamentum in contrarium adductum respondeo

illam extrauag. inducere nouas pęnas, & agere de receptione prima, & noua: in nostro autem casu agi de receptione antiqua continuanda, & de non expellendo iam recepto. & ita esse diuersum casum a contento in ea. & non solum diuersum: sed in quo non est eadem ratio, quę in illa, vt palam est: & ideo non esse ad hunc extendendam, per dicta in penul. fundamento.

Ex hac solutione, & duobus postremis fundamentis pro nostra opinio-
24 ne factis infertur primo, lapsum fuisse Feli. in c. veniens. col. 2. de accusatio. & in c. ne Dei. col. 2. de simo. quatenus per illam extrauag. tenuit generaliter omnes, qui per Sedem Apostolicam prouisi accipiunt possessionem beneficiorum per solas supplicationes signatas, esse intrusos. Cuius auctoritas in hunc diem multos fallit, ac multo plures forte fefellisset, nisi nos olim abhinc viginti duobus annis in academia Cathurcensi a doctissimo doctore Antonio de Petrutia, quem aliquando prælegentem audiuimus; cuius insignis repetitio extat in l. 2. ff. de iureiur. cum ambo super eodem casu consuleremur moniti, multa eius consilia reddita secundum illud dictum Feli. reiecta fuisse a Senatu Parlamenteo Tholosæ residenti. postea Salmanticæ idipsum non semel auduorium nostrū monuissemus, quod & in hac Academia frequenter fecimus. neque immerito. Quoniam illa extrauagans est exorbitans & pęnalis: & solum disponit de Episcopis & Abbatibus ac prioribus, qui loco eorum sunt, & illis ęquantur. Neque est ead. ratio in alijs beneficijs minoribus, quę in illis maioribus, propter maius periculum, arg. c. vbi periculum. de electio. lib. 6. Quod etiam tenuit Blasius Tholosanus doctor, quem pręceptorem habuimus in addit. Gulielm. de Monte Laugd. in regula. 1. de regul. iur. lib. 6. Felin. autem, vt arbitror, falsus fuit summario Ion. Francis. Pauini, illius & aliorum extrauag. proditoris.

25 Secundo infertur indiligentia quędam Gometij viri alioqui diligentissimi, qui in regul. de non iud. iuxta formam suppli. q. 1. sequutus Feli. in d. c. veniens. dixit, eum, qui accipit possessionem alicuius beneficij litteris non expeditis, perdere omne ius, quod habet: licet supplicationem habeat signatam. in qua re ambo bis peccant. Primo quod illam extrauag. extendunt ad beneficia in ea contenta: deinde quod præsuponunt, eos, qui contra dispositionem illius possessionem capiunt, perdere ius sibi competens, quod nusquam habet illa extraua. quam in hoc citat Gomet. neq; regula. 25. Cancellarię, quam in id ciat Felin. vt palam ex eorum contextu constat. Neq; est verum, nisi cum violenter accipitur possessio, quo casu etiam si litteris expeditis id fieret, perderetur ius, per c. eum qui, de pręb. lib. 6.

Tertio infertur, longe rectius esse illud Cassador. in decis. 8 de restit.
26 spoliat. scilicet regulariter restituendam beneficij possessionem ei, qui

eam

eam cum sola signata supplicatione accepit, per illam extrauag. iniunctæ inductam per locum ab speciali: ac si clarius diceret, illam extrauag. seruandam quidem esse in casibus in ea contentis; non esse autem extendendam ad alios. et ita non esse restituendum eum, qui spoliaretur possessione, quam sine litteris expeditis, & ostensis caperet in dignitatibus contentis in illa extrau. alios autem, qui aliorum beneficiorum possessionem caperent sic. Facit, quod signata supplicatio gratiam perfectam continet, & tribuit ius c. institutionis. 25. q. 2. & Clem. dudum. §. nos enim adiuncta glos. in verbo. *verbo*. de sepult. tradit Bald. in l. fin. C. de legi. Pan. in c. nosti. de electi. & c in nostra. de rescr. adeo, vt etiam si Papa signans statim moreretur, nihilominus duraret gratia; & per mortē eius, cui facta esset, censeretur vacare beneficium, secundū Rpt. in decis. 882. Nota quod vbi gratia. quæ in nouæ rubr. est 87. de rescrip. in antiquis; & tradunt recentiores in rubr. de constit.

27 Quarto infertur, verum esse illud, quod singularius dixit Cassador. in decis. 2. de re iudi. nempe, absoluendum esse in petitorio eum, qui ostendit solam supplicationem signatam, per quam constat non esse ius actoris etiam si vna vel altera sententia esset pro actore lata, non obstante regula Cancell. 25. de non iudicando secundum formam supplicationis. Ex 28 quo subinfert, solam supplicationem signatam facere fidem quoad possessorium: & etiam quo ad petitorium ad absoluendum tantum reum. quę conclusio noua & mirabilis est.

Quinto infertur illud Ioan. Milis in reperto. verb. gratia Apostolica, scilicet prouisum a Papa ante confectas litteras, non habere canonicum 29 titulum, intelligendum esse quoad hoc solum, vt litteris non expeditis non possit iudicari canonicus: non autem quoad alia, vt idem Cassador. vtiliter declarauit in d. decis. 8. de restit. spoliat. quem sequitur Gometius in d. regula. 25. q. 5. memor erroris Felin. & non sui superius relati: licet Ioan. Mil. simpliciter sequatur glo. illius regul. & Felin. in c. sciscitatus. de rescrip. nu. 23. Quod fuit dictum Rot. in decis. 458. in nouis, quæ in nouæ rub. est 20. de concess. præbend. Pro coroll. facit id, quod sępe cōtra multos consului, etiam ante Cassador. & Gometij operum editionē, per 30 glos. in hoc aptam regulæ Cancell. 13. & aptiorem regulę 53. Nempe solam supplicationem signatam, quæ dispensationem ad duo incompatibilia continet, quoad forum conscientię sufficere sine litteris expeditis; immo & quoad forum exterius quando in eo non agitur de illis incompatibilibus, sed de alio tertio; immo & si de illis ageretur, modo ante sentētiam litteræ expeditæ præsentarentur. Quæ pulchre declarat procedere Gomet. in d. q. 5. non obstante regula. 53. quæ habet, dispensationem nō suffragari, nisi litteris expeditis. Quoniam illa de suffragio, vel auxilio iudiciali est intelligenda, & non de quolibet: sed de eo, quod est necessarium

rium ad finem principalem ipsius per prædicta. Quod non solum in dispensatione duorum incompatibilium: sed etiam in qualibet alia dispensatione pari ratione dicendum est, quo plurimorum animos scrupulosos confirmare potes. Quamuis idem Gomet. parum sibi constans in qõ.9. eiusdem regulæ aliter, sed frigide loquatur.

31 Sexto infertur, eum, qui eligeretur vnanimiter a Capitulo, essetq. immediate Papę subiectus, simul & a Curia Romana longe remotus, recipi posse a Capitulo, & administrare etiam hodie litteris non expeditis super electionis confirmatione: tum quia etiam nullatenus confirmata electione recipi posset, & administrare per c.nihil. de electio. tum quia illa extrauagans non debet extendi, vt prædictum est, vltra ea, quæ continet; & solum continet prohibitionem apprehendendæ possessionis, & administrandæ dignitatis virtute prouisionis Apostolicæ: ergo non extenditur ad apprehensionem possessionis, virtute alius medij legitimi; quale habet huiusmodi electus: tum quia Oldr. cons. 9. Posito sine præiudicio. determinat Archiepiscopum Brach. nostrum primatem, qui est immediate Sedi Apostolicę subiectus, distans a Romana curia, vltra 30. dietas, ad magnam instantiam sui Capituli; & propter ecclesiæ suæ necessitatem vrgentem, nondum obtenta confirmatione a Sede Apostolica, administrãdo, & bonorum Ecclesię administrationi se immiscendo, non incurrere pœnas illius extrauag. Quod etiam annotauit Ioan. Fran. in glos. fin. illius extrauag.

Septimo infertur, illam extrauagantem non comprendere illos, qui electi a Capitulis cõfirmantur ab aliis inferioribus a Papa. Illi enim post suas electiones confirmatas poterunt administrare, ac recipi sine litteris Apostolicis, vt Ioan. Monach. aiebat in glo. illius extrauag. Quoniam illa de solis apud Sedem Apostolicam promotis disponit; & non est ad alias per prędicta, extendenda.

Octauo infertur, quod licet vero proprius arbitremur, illam extrauagãtem locum vendicare sibi, etiam in Abbatissis; quoniam genus masculinũ concipit femininum, pręsertim in dispositione legali. l. 1. §. 1. ff. de consti. pecu. l. 3. in princip. ff. de negot. gestis. Quod plerosque omnes affimare testatur Deci. in regul. 2. nu. 108. ff. de reg. iur. etiam in materia odiosa, & pœnali, secundum Cyn. post Odofre. in l. quicunque. C. de seruis fugit. & Alberi. per illum tex. in l. si quis id, quod. ff. de iuri. omni. iudi. & alia, quę ybi supra citat Deci. tamen Abbatissę electæ possent recipi, & administrare sine litteris Sedis Apostolicæ, vel aliis, iuxta formam c. indemnitatibus. de electio. lib. 6. per prædicta duo proxima corollaria. quæ res est quotidiana.

32 Nono infertur, eum, qui bona fide, sine dolo non aduertens id sibi non licere, administratis, non incurrere pœnas illius. Quoniam illa extrauag.

trauag. solum punit præsumentem, ac temerarium, vt declarat glos. eius
33 in verbo *præsumat*: & dispositio puniens aliquid præsumentem, non comprehendit eum, qui id bona fide ignoranter, aut imprudens, siue inanimaduertens facit, secundum Cardin. singulariter in Cl. 1. de priuileg. q. 39. Per quod aliqua dixi in c. 2. de iudi. & multa in multis casibus respondi. Quorum vnum quotidianum est, non esse ipso iure irregularem,
34 per extrauag. Papæ Pij, quæ incipit cum ex sacrorum, qui ante legitimam ætatem, vel extra tempora iuris, vel sine litteris dimissoriis, ordine sacro insigniti in eo ministrant, bona fide, sine dolo, sibi licere putantes: eo quod illa extrauag. solos ministrare præsumentes noue efficit irregulares. Nam iure anteriori, neque ita ministrantes essent irregulares, neque per illam inordinatam ordinationem essent ipso iure suspensi: sed suspendēdi, per c. vel non est compos. de tempor. ordinandor. Per quod plurimi ignorantes illam extrauagantem respondere solent, non effici irregulares etiam eos, qui dolo ac scienter in illis tribus casibus inordinate ordinati administrant. Nec mirum; quoniam omnes qui ad hunc diem commenti sunt in illud c. ac alia ei similia in eo errarunt, credentes ita ordine insignitos non esse ipso iure suspensos: sed per iudicem suspendēdos. Quod ipsum fecere Theologi in 4. distin. 24. vbi maior. q. 1. parui facit peccatum, quod incurrerent celebrando sic ordinati. Quod ante illum dixit Diuus Antonin. 3. parte. tit. 14. c. 16. Et vera quidem esset eorum sententia, attentis legibus in corpore iuris clausis: non tamen attenta illa extrauag. quam curauimus nobis Roma deferri, posteaquam illam extare didicimus ex Villadiego in tract. de irregul. §. 1 .. Longe vero falsa attēta illa, postquam non solum grauiter peccat, qui sic ordinatus ante absolutionem a suspensione celebrat: sed etiam incurrit irregularitatem a solo Papa delebilem; nisi, vt prædixi, bona fide putans, id sibi licere, ac alioqui non facturus, id faceret. Tunc etenim non videretur eam incurrere propter verbum, *præsumpserint* in ea positum, & doctrinam Card. prędictam quoad forum presertim conscientiæ: neque quoad forum exterius, si probabilis apparere posset ignorantia. Quæ conclusio firma nobis videtur in eo, qui non solum bona fide ministrauit in ordine sacro, quo sic insignitus fuit: sed etiam bona fide illum suscepit putans id sibi licere. Maius autem dubium fuerit, an idem dici possit de illo, qui temerarie quidem suscepit ordinem: sed bona fide, facta pœnitētia, illius malæ susceptionis putans id iam sibi licere, in eo ministrauit. Quod in hūc diem affirmare non ausi fuimus: nunc autem, salua eruditorum sentētia, videtur posse affirmari: tum quia pœna hæc irregularitatis solum imponitur ei, qui præsumpserit ministrare. quoniam ei, qui inordinate ordinatur alia pœna suspensionis ipso iure infligitur, & in imponenda pœna suspensionis non ponderatur pręsumptio: in imponenda vero irregularitate

35 gularitate sic: tum quia frequenter bona fides excusat ab irregularitate: quæ tamen non excusat ab excommunicatione, iuxta gloss. sing. quæ penul. est c. solet. de sent. excommunic. lib. 6. quæ habet, eum, qui bona fide putans se iustam habere appellandi caussam, appellat, & post appellationem excommunicatus celebrauit, fidens suæ appellationi, esse quidem excommunicatum, si declaretur male appellasse: non esse tamen irregularem: tum quia Panor. in c. pastoralis. § verum. de appellat. col. 4. dicebat, irregularitatem pœnam esse contemptus: & ideo, eum, qui nescit se excommunicatum, si celebrat, non esse irregularem. Quod proculdubio verum est de eo, qui probabiliter id ignorat: tum quia Domi. in c. is cui. §. 1. not. 1. de sent. excomm. lib. 6. dixit, irregularitatem non contrahi, sine dolo; vt latius scripsi in c. cum contingat. pag. 161. de rescrip.

Decimo infertur, verum videri quod ait glo. prædictæ extrauag. eam
35 fallere in eo, qui prouisus à Papa ob eius obitum non potest litteras expedire, nisi post multum temporis: is enim qui ob hoc administraret, vel susciperetur sine litteris, non diceretur præsumere, neq; per consequutionem incurreret pœnas eius per prædicta.

Vndecimo infertur, iuste me nuper respondisse cuidam Abbati, eum non incidisse in pœnas illius extrauag quoad forum præsertim conscientiæ eo quod bona fide putans sibi licere, administrauit aliquot pauca eadéq; satis obscura negotiola abbatiæ, quæ illi collata erat per supplicationem Papæ signatam.

Duodecimo infertur, tute item me respondisse Capitulo insigni huius ecclesiæ, non oportuisse timere pœnas illius extrauagantis, eo quod non pronunciarent, sedem vacare in casu prædicto; licet iuste possent id pronunciare. Quoniam tantæ rei dubietas eximebat eos à vitio præsumptionis, sine qua illius pœnæ non incurruntur, vt prædictum est.

36 Decimo tertio infertur, parum caute dixisse Gomet. in d. reg. de non iudi. iuxta forma. q. 9. per illam extrauag. reprobari decisionem Ludouici Roma. in consil. 348. col. 2. scilicet constitutionem, vel regulam de expediendis litteris intra certum tempus non includere episcopatus. tum quia vera videtur & eam probat Felin. in c. eam te de rescrip. col. 3. tum quia illa extraua. nihil contra illam facit. Quoniam speciatim agit de Episcopis & superioribus. & ideo licet comprehendat eos, & tractet de litterarum expeditione: non tamen probat generaliter constitutionem, & regulam tractantem de litterarum expeditione comprehendere eos: sed solum eam, quæ speciatim disponit de illis: tum quia illa extrauagans non agit de tempore aliquo ad expediendas litteras præstituto: sed de necessitate illas expediendi, quo possessio capi possit, & dignitas administrari. Hactenus de solutione primi argumenti.

37 Decimoquarto infertur solutio. 2 argumenti. scilicet quod per clausulam

iam in eo tactum inducitur quidem vacatio ipso iure: sed non illa, quæ primo erat; sed noua: tum quia pęnalis dispositio ita interpretanda est in dubio; vt quam minimum pœnę contineat, ag. l. si de interpretatione. ff. de pœnis & aliorum vulgatium: & secundum hanc intepretationem minus pœnę continet hęc dispositio pœnalis. tum quia æque apte, immo aptius intelligi potest, vt vacatio, quam inducit intelligatur incipere a fine sex mensium; quam a die concessionis breuis: tum quia non habet breue, prouisionem, & præfectionem haberi pro infectis. Quod maioris virtutis erat, quam anihilatio, iuxta gl. singul. Clem. 1. de immunit. ecclesiarum: tum quia neque disponit, vt sint nullę, & censeantur esse tales ex tunc; scilicet a die prouisionis, & præfectionis: sed quod sex mensibus elapsis censeantur nullę, si intra illos non expediantur litterę; non obscure adiungens anihilationem lapsui sex mensium, arg. l. in delictis §. si extraneus. ff. de noxal. ac per consequutionem significans inducere nouam vacationem contingentem per negligentiam expediendi litteras: & non continuationem vacationis antiquę. argumento eorum, quę iusta infra in illat. 21. & 22. dicuntur.

38 Decimoquinto infertur, illi extrauag. locum esse in eo, in cuius fauorem possessio esset accepta, non tamen eius nomine; sed Camerę Apostolicę, vsq; ad certum tempus, vel donec illi prouisum esset. quod frequenter fit. Is enim non posset accipere possessionem, neq; administrare in dignitate cōtenta in illa extraua. virtute solius supplicationis signatę, sine litteris expeditis, & Capitulo ostensis. Quia eo casu ageretur de receptione noua illius, & de possessione noue illi quęrenda: licet de antiqua Cameræ Apostolicę quæsita. quod nuper cuidam illustri genere viro respondimus percupientes respondere contrarium, quod ei longe gratius fuisset.

39 Decimo sexto infertur solutio tertij argumenti; scilicet causam finalem illus extrauag. non esse, ne is, de quo dubitatur, an sit, habeatur Prælatus: sed ne, qui non est, recipiatur noue in Prælatum, vt ex procemio illius colligitur quæ causa cessat in eo, qui fuit semel legitime receptus, vt palam est.

40 Decimoseptimo infertur solutio 4. argumenti; scilicet non esse caussam finalem, sed impulsiuam illius extra illam, ne iura Cameræ Apostolicæ soluenda fraudentur: aut certe non esse verum, quod æque illa fraudarentur per antiquæ receptionis continuationem, ac per nouam. Quoniam vero simile est, Sedem Apostolicam ita suæ Camerę cauturam, cum eiusmodi breuia concedet ad accipiendam nouam possessionem; vt in illius consequenti continuatione non possint æque, atq; antea sua iura fraudari.

41 Decimooctauo infertur solutio. 5. argumenti; scilicet in omni quidem materia, vbi agitur de noua receptione, & obedientia Prælatorum in illa

extrauag. contentorum, per litteras expeditas, intelligi de expeditis, & ostensis eis, qui eos recepturi sunt: at in casu horum breuium non agi de noua receptione Prelatorum: sed de eis expellendis, vel retinendis.

Decimonono infertur solutio. 6. argumenti, eiusdemq; plurimum vr-
42 gentis, scilicet aliud esse decernere, vt aliquid habeatur pro infecto; quod prædictũ breue non facit: aliud cassare aliquid, & anihilare, & decernere nullum in aliquem euentum; quod prędictum breue habet, vt singulariter annotauit Panor. in c. quæ in ecclesiarum. de constit. nota. 4. & in fine c. non debet de consang. & affinit. Quod probant singul. duę glos. coniunctæ, scilicet glo. singul. Cle. 1. de immunit. ecclesiarum, quę recepta per omnes adiuncto tex. probat, omnes effectus etiam iam productos alicuius dispositionis censeri reuocatos, cum statuitur, vt illa habeatur pro infecta: & glo. memorabilis. c. debet. de consangui. in uerbo, de cetero, quæ probat, reuocata & anihilata constitutione, non censeri reuocatos effectus ab ea iam productos.

43 Vigesimo infertur, omnia facta per Prelatos post acceptam possessionem virtute talium breuium intra sex menses datos eis ad expediendas litteras, esse, ac mansum iri valida; etiam si numquam eas expediãt. Quoniam, vt ex prędictis colligitur, prouisiones illorum Prelatorum nõ decernuntur infectę, & a sua origine nullę: sed anihilantur per illorum sex mensium lapsum. Cui consequens est ordinationes, litteras dimissorias, visitationes, processus iudiciales, sententias, fructuum locationes, & alia id genus omnia, per ipsos intra illos sex menses facta valida mansum iri. quod longe memorabile est, ac a nemine, quod meminerim, tactum.

Vigesimoprimo infertur solutio vltimi argumenti, quod in regula Cã-
44 cellarię. 18. & 34. fundabatur, scilicet illarum regularum clausulas tacitas, vel expressas minus irritantes esse; quam illa, per quam res habetur pro infecta: plus tamen, quam illa, quę simpliciter cassat actum: eo quod aliquos effectus iam productos a renunciatione, ante eius cassationem, cassat: quod non facit simplex cassatio: non autem omnes, quod facit illa, quę rem habet pro infecta per prędicta: nam si is, cui collatio beneficii facta est, per infirmi resignationem, ante 20 dierum lapsum, & infirmi mortem accepta illius possessione, celebrarit, oblationes susceperit, contulerit, vel præsentauerit in beneficium ad collationem ipsius spectans, vel aliud id genus aliquid fecerit, omne id valebit, etiam si postea mortuo renunciante intra 20. dies cassetur renunciatio, per quã ipse habuit titulum, arg regulę. factum legitime. de regul. iur. lib. 6. Et ita vides, non omnes effectus productos ab illa renunciatione, quę per illam regulam cassantur, tolli; tolli autem aliquos. Nam collatio virtute illius renunciationis facta, possessio item quęsita cassatur: quæ est memora-

bilis, eademq. quotidiana illius regulæ declaratio: neque per gloss. illius, neque Gometium, neque aliquem alium, quem meminerimus, in hunc diem tacta. Gratia breuitatis omittimus monstrare, idem esse dicendum circa cassationem renunciationis inductam, per regulam Cãcella. 34. eo quod non fuerit illa intra debitum tempus publicata.

45 Vigesimosecundo infertur, non satis caute dixisse Gometium, qui obiter tamen, & aliud agens sentit in illa regula 18. de infir. resignante q. 30. col. 2. allegando illam glos. Clem. 1. de immunit. ecclesiarum. renunciationem eiusmodi resignantis, & intra 20. dies morientis, pro infecta haberi. id enim neque illa regula dicit, neque est verum: tum, quia in proxima illatione monstrauimus, non anihilare illam regulam oẽs effectus productos ab illa renunciatione: quod tamen faceret, si eam haberet pro infecta, per prædicta: tum quia ipsemet paulo superius dixit, vacationẽ illam, quam illa regula fingit venire per mortem infirmi renunciãtis, qui moritur intra 20. dies, non esse veram; sed fictam: ergo prima resignatio non habetur pro omnino infecta: quoniam operatur, vt vacatio, quę alioqui vera contingeret per mortem, non contingat nisi ficta: tum, quia ipsemet paulo inferius, ait beneficium ita vacans per mortem infirmi, qui familiaris esset alicuius Card. non comprehensum iri sub regula de impetrantibus, per obitum familiarium Cardinalium: & ita fateatur oportet, eiusmodi renunciationis effectum aliquem perdurare, consecuta eius cassatione, ac per consecutionem non haberi eam, pro infecta. Quamquam hanc eius posteriorem decisionem & si non reprobemus; certe in præsentia non approbamus: sicut nec contendimus cum illo, qui dixerit, Gometium intellexisse illam renunciationem habendam pro infecta quo ad quid; non quo ad omnia, modo confiteatur, non satis apte in id allegasse glo. illam sing. Clem. 1. de immunit. Ecclesi.

SVMMARIVM.

1 *Renunciationis beneficij exceptio aliquando impedit restitutionem aliquando non: & quando impedit, nunc alia, & nunc alia ratione id facit.*

OPPOSITIONIS NONAE SOLVTIO.

AD nonam oppositionem respondemus negando, exceptionem renunciationis nulla ratione alia impedire restitutionem, quam quia inducit defectum proprietatis: immo dicimus, per eam non impediri re-

stitutionem; cum nihil aliud, quam defectum proprietatis inducit: 21 quia plerumque inducit defectum notorium proprietatis, vel amissionẽ possessionis, vel habet vinculum iuramenti non repetendi. & nonnumquã omnia prædicta, vel aliqua ex illis, ideo exceptio renunciationis aliquãdo non impedit restitutionem, & aliquando sic: & quando impedit, nunc impedit alia ratione, nunc alia: & aliquando duabus; & interdum tribus, vt clare resolutum fuit supra in solutione 7. opposi. nu. 21.

SUMMARIUM.

1 *Intellectus c. licet. 1. de præb. lib. 6. nu. 6. 10. & 31.*
2 *Restitutio non competit omni male expulso.*
3 *Restitutionem quandoque impedit exceptio defectus dispensationis. quod declaratur. nu. 14. & 19.*
4 *Possessio quæ non colorata, quæ colorata, & varia. nu. 23.*
5 *Restitutionem impedit reseruatio, Quando nu. 44. & sequen.*
6 *Possess. colorata non perdit colorem, perdito titulo, & nu. 12.*
8 *Possessio, nec color eius perditur semper renunciatione.*
11 *Spoliatus priori beneficio ipso iure perdito restituitur non ostensa dispensatione.*
15 *Intellectus c. constitutus. & c. quoniam de filijs presbyt. discussus. & resolutus nu. 17.*
16 *Possessionem beneficij non impedit ius commune contrarium.*
18 *Beneficium patris numquam datur immediate filio, &c.*
20 *Didacus Couarruuias laudatus.*
21 *Intellectus c. ad decimas huius titul. lib. 6.*
22 *Restituitur beneficium perditum per c. de multa, non autem perditum per extrauag. execrabilis idem, nu. 31. & quare, nu. 32.*
24 *Possessio, quæ parit restitutionem, non semper anihilat prouisionem illã tacentem, neque e contrario.*
25 *Annalis possessio quid pariat, & quid triennalis violenta, non violenta. num. 26.*
26 *Intellectus regul. de annali possessore, & regula de triennali. nu. 27.*
28 *Simoniacus quando restituendus.*
29 *Spoliatum litigioso beneficio quando, & quare non restitui.*
30 *Beneficium reseruatum quousque tale manet, & litigiosum non esse tale.*
32 *Beneficium vacans per c. de multa. retentum vltra tempus extrauag. execrabilis non est reseruatum: licet, &c.*
33 *Beneficia vacantia per promotionem ad alia restituenda, nec reseruata regulariter, nisi sit Papalis. nu. 34.*
35 *Guliel. Cassador laudatus.*

Reseruatio

36 *Reseruatio obstat restitutioni, & quare contra Aretin.*
37 *Intellectus.c. si eo tempore. de electio.lib.6.*
38 *Reseruatio impedit possessionis assecutionem, licet non inducat notorium iuris deffectum.nu.39.Et restitutionem etiam non probata excontinenti. nu. 40. Et etiam generalis est odiosa. Et quinque axiomata singularia de illa nu.43.& 44.& 45.& 46.*

OPPOSITIONIS DECIMAE SOLVTIO.

AD decimam oppositionem, quatenus fundatur in eo, quod nulla ratio alia reddi potest, quare petenti beneficij restitutionem obstet renunciatio, nisi quia per eam inducitur notorius defectus proprietatis responderi potest per dicta in coroll.2. solutionis.7.oppositionis; scilicet id falsum esse. Quoniam possunt reddi etiam aliæ duæ ibi relatæ, & paulo superius probatæ. Quatenus autem proponit, falsum esse, quod defectus notorius proprietatis impediat restitutionem beneficij ecclesiastici, per c. porro. de diuortiis. respondemus negando in casu illius c. interuenisse defectum notorium proprietatis, vt noue, late, simul & clare demonstramus in c. in litteris. infra eod. Quatenus autem adducitur probatio ex c.licet.2 de præb.lib.6 qua parte probat, eum, qui adeptus est beneficium curam animarum habens annexam, non posse pelli ab altero quod prius habebat simile illi, antequam audiatur; licet adeo credatur illo ipso iure priuatus, vt episcopus conferre possit illud alteri, etiam eo non vocato; non obscure significans, restituendum eum esse, si ab eo pellatur non auditus: cum tamen contra ipsum restitutionem petentem sit ius commune contentum in c. de multa. de præb.& in extrauagan. Ioan.XXII.

1 Ad hanc oppositionem respondemus. Primum meminisse nos bis negare in publica disputatione, ex eo c. colligi, eum, contra quem est ius commune, restituendum esse. Dicebamus enim ibi non probari, restituendum esse ante omnia eum, qui post adeptionem secundi spoliatur priore, quia ibi solum dicitur, malefacturum Episcopum, qui eum sine caussæ cognitione possessione talis beneficij, priuauerit: at ex eo non in-
2 fertur, eum ante omnia esse restituendum. Quoniam multis male expulsis non competit restitutio ante omnia: tum quia qui sine vllo titulo te vi expelleret a beneficio, quod tu quoque sine titulo detines, & illud sibi acciperet male quidem faceret: & duplici nomine; nempe, quod sine titulo id capit, contra c 1.de eo, qui mittitur in possess.causa rei seruā. lib.6 Et quod vim tibi facit contra totum titulum. ff.& C.ad leg. Iul. de ui.Atta-

ui. attamen non restitueris, si tuam possessionem nullo titulo iustificare, siue colorare possis, iuxta glo.singul.receptam Cle. 1. de caus.poss. Quod in hac ipsa specie singulariter decidit Rota in decis. 160.Reus.in nouis. tum quia male fecerit iudex, qui caussa cognita contra iustitiam, aliquẽ sua possessione priuauerit.c.1.de re iudi.lib.6.at ille priuatus,nisi appella tione, vel alio iuris remedio sibi prospexerit, per restitutionem iuuari nõ poterit, iuxta glo. singul. c.pręsentium.7.q.1.& iuxta ea,quæ in c.cõquerente, infra eod.latius diximus. Ex quo infertur,eos, qui dicunt in casu il lius. c. licet.non competere restitutionem male priuato possessione, non dicere aperte contra illud c.sicut incaute dixit Aeneas in tractatu reserua. q. 4. immo quod non solum hoc non sit aperte contra illud c.neque contra vllum aliud; sed quod sit verum.facit. Primo illa determinatio Vincentii, quem sequuntur Anton. Aretin.Felin. & clarius omnibus Panor. colum.penul. in c.ex parte.sub finem. de for.compet.scilicet quod contra rescriptum impetratum ab spoliato altera ex duabus dignitatibus, quas tenebat,super spolio illius, expressa ea caussa; quod dispensationem habe

3 ret eas tenendi; potest opponi exceptio defectus dispensationis per viam subreptionis, licet tangat proprietatem: eo quod illa caussa non expressa, non fuisset illi concessum rescriptum etiam super spolio.Ex quo Pan. ibi dem.col.pen.pro indubitato colligit, nec refellitur ab vllo, spoliatum altera ex duabus dignitatibus, etiam si spolietur a priuato, non esse restituendum, nisi facta fide, saltem quali quali de dispensatione.

Secundo faciunt & neruose quidem c.constitutus,& c.quoniam.de fil. pres. qua parte probant. eum spoliatum,contra quem est ius commune, non esse restituendum; probant enim, filium, pres. spoliatum beneficio paterno non esse restituendum: quia ius commune vetat talem successionem.

Tertio facit c.ad decimas.hoc tit.lib. 6 quod habet,spoliatũ decimis, quas contra ius commune tenebat,non restitui ante omnia.

Quarto facit decisio illa sing. Rotæ 371.Nota quod vbi.in nouis,quæ habet spoliatum altero duorum beneficiorum incompatibilium, quæ vltra tempus statutum in extrauag. execrabilis. Ioan.xxij. tenuit, non debere ante omnia restitui: eo quod apparet talia beneficia non posse iure teneri.

4 Quinto facit c.litteras. de conces.præb.qua parte probat, possessionẽ pręb. prioris eius, qui alteram similem accipit in eadem ecclesia, nõ esse coloratam; dum ait, impetrationem illius validam fuisse, etiam non facta de illa possessione vlla mentione: quę tamen non fuisset valida, si fuisset colorata: cum de possessione colorata meminisse oporteat.c.cum nostris eod. tit. de concessio pręb. Et quod talis possessio non sit colorata affirmat etiam Domi.in c.licet 2.col.2 de præb. lib.6. & in cons. 86. col. fin.

fin. iure casante colorem tituli, secundum eundem vtrobique. Id ipsum affirmat Fel.in c.in nostra de rescr.coroll.36. in principio post alios, quos ibi refert, præsertim Roman. consil. 499. In præmissa. qui vitiose ibi citatur.

Sexto facit, quod non restituitur is, qui cum titulo ordinarij, accepta possessione beneficij, super quo litigabatur, non auditus, nec vocatus expellitur mandato executoris virtute sententiæ latę super possessione: eo quod contra ipsum est ius commune; scilicet c. si hi contra quos. vt lit. pend.lib.6. vt singulariter, ac vtiliter determinat Rota in decis.429. Nota nunquid.in antiquis. quę in noue rubricat. est 17. de restitut.spoliat.& in decis.4. Bisneti. de restit spoliat.

5 Septimo facit, quod reseruatio beneficij cum decreto irritanti facta non solum inficit collationem beneficij: sed etiam possessionem, secundum decis.Rotæ.16. in nouis; quæ in noue rubricat. est 3.de restit.spoli. & prędictam.4. Bisneti. de restit. spoliat.& Egidium conclusio. 536. in possessorio.& Anton.Corset.in tractat.de potestate, ac excell.regia. qō 72. in 42. limitatione illius regulę. Quod spoliatus ante omnia. &c. & Pan. in c. in litteris col. penul.infra eod. vbi diximus, & tradit Aeneas de Falco. in tract. de reseruat. q. 4.& 1.nu. 11. & 41.effectu, & Rom.in d.consil.499.in præmissa cōsultatione: at beneficia incompatibilia, quę tenentur contra extrauag.execrabilis Ioann. xxij. non solum vacant ipso iure: sed etiam videntur reseruata, per §.qui vero. eiusdem extrauag. ergo spoliato altero illorum non competit restitutio ante omnia, neq; per consecutionem ei, contra quem ius commune facit.

Contra tamen hunc modum intelligendi prædictum c. licet 2. de pręb.lib.6.& quod in casu illius c.pulsus a suo beneficio, antequam audia-

6 tur, ante omnia sit restituendus, multa vrgent. Primum, quod in penul. notab. illius c. Domi colligit, possessionem nemini esse auferandam, nisi discusso iure possidentis. Vnde infert contra executores litterarum Apostolicarum, qui vocatos possessores beneficiorum, & paratos ad allegandum sua iura non curant audire: sed illico mittunt impetrantes in possessionem eorum. Cui addit Perus. ibidem. 3. notabili, possessionem sic sine ordine iudiciario, & ita de facto datam, reuocandam esse, sine ordine item iudiciario, iuxta glo.memorbilem. l.minor.§.1.ff. de euiction. quę a plurimis putata singul.similem habet in c.Primates.2.q.1.& in l.1. verb.infirmabitur ff.de fer.Etiā sine citatione, secundū Inno.in c. querelā. de electio.per quæ pro indubitato pręsupponit restitutioni ante omnia locum esse in illius c.casu.Id etiam clare pręsupponit Deci.in consi.191.in caussa col.pen. & Aeneas de Falcon. in tract. reseruat. in q. 4. effect. 41. Idem præsupponit Oldr.consil.227. relatus, & probatus ab addit.4. decis.Rotę 16.in nouis.quæ in noue rubric. est 3. de restit. spoliator.Cuius

consilij

consilij verba non citato auctore probauit,& posuit Ioan. Andr. in. addit. Specul. de petit. & possessio. § fi. Idem Anton. in c. præcedenti. col. fin. & Panor. in c. litteris. nu. 29. infra eod. non tamen Alexandrinus in c. quo iure col. 3. distin. 8. licet eum quidam in hoc citent. Id ipsum præsupponit cum multis alijs citatis per se Felin. in c. cum olim, col. 8. de re iudi. & Nicol. Milis in repertori verb. *beneficium*, *quo quis*. & guliel. Cassador. in decis. 1. de restitut spoliat. nu. 7. & in decis. 13. super regul. Cancel. nu 7.

Secundum quod pro hac communi sententia, omissa doctorum auctoritate, est, quod possessio semel quæsita titulo colorato non perdit colorem per solam priuationem iuris non notoriam, vt late probatum extitit in oppositione præcedenti a numero. 6. vsq; ad 20. & est sententia Archid. in d. c. licet. verbo. *conferre*, allegantis in hoc casum c. litteras. de concess. præbend. vbi, ait hoc manifeste probari, quatenus habet. eũ, qui habet vnam præbendã in aliqua ecclesia, & nanciscitur dignitatẽ simul & præb. in ead. perdere quidẽ ipso iure priorẽ præbendam quoad titulum: non autem quoad possessionem. Habet enim ille tex. eiusmodi præbendam vacare quidem iure: non autem facto. & quod possessio non perdatur perdito titulo, per sententiam iuris, neq. per setentiam hominis ante executionem affirmat vltra prædictos in opposi. præcedenti Anton. in c. preced. col. final. dicens, hanc esse caussam, quare in casu d. c. licet. non potest tolli possessio priuato ante vacationem. Quod ipsum tenuit late Oldr. in d. consil. 227. & Ioan. Andr. in addit. Specul. §. fin. & additio. Rota in decis. 16. in nouis. & talem possessionem esse coloratam affirmat Card. in c. cum nostris. de conces. præb. q. 6 & 18.

8 Tertium quod etiam per renunciationem expressam, etiam in manibus superioris factam, & admissam non perditur possessio nisi inducat clarum defectum iuris; aut vere, vel presumptiue id fiat animo perdendi etiã possessionem, per ea, que late, ac efficaciter comprobamus in solut. 7. oppositionis. Quartum quod intentio Rom. Pontificis in illo. c. licet videtur fuisse declarare, non solum Episcopum malefacturum, qui sine caussæ cognitione expulerit prius possidentem: sed etiam expulso competiturum remedium restitutorium

9 Quintum quod contraria conclusio aperiret viam spolijs multis, grauibus delictis, & seditiosis scandalis contra legem conuenire. ff. de pactis dotalibus, & c. ex parte de consuet. quod in simili ponderabat Cassad. in decis. 1. nu. 6. de restitution. spoliat. Multas item grauissimas lites suscitaret contra. c. finem litibus. de dol. & contum.

10 Videtur ergo dicendum. Primo verum ac germanum sensum prædicti c. licet. esse, quod non solum peccat, & malefacit Episcopus, qui tollit possessionem prioris beneficij curam animarum habentis alicui, se-

cundum

cundum simile adepto, non audito, neq; vocato, sed quod etiam ille esset restituendus. Secūdo quod est restituendus, sine vlla dubitatione, si demōstret dispensationem ad duo incompatibilia, etiam per solam supplicationem signatam. Quoniam illa sola, sine litteris aliter expeditis sufficit ad iustificandum titulum tantum, quantum satis est ad restitutionem faciendam, vt in oppositio. octaua, a nu. 25. vsque ad 30. tractauimus, & seruat prætorium Rotæ, vt præ omnibus attestatur Guliel. Cassador in decis. 8. de restitut. spoliat. respondens ad regulas Cancellariæ contrariū innuentes, vt in d. oppositio. 8. respondimus ad aliud propositum.

11 Tertio, quod restituendus est, etiam si solum alleget, & non probet, dispensationem, vel aliam caussam specialem, ob quam possent illa duo simul teneri; qualis est illa c. dudum. 2. de electio. & c. super eo, & c. si tibi concesso. de præben. lib. 6. eo quia defectus dispensationis, vel alterius caussæ similis, caussam proprietatis tangit & non possessionis: & ita sine illius discussione restitutio est facienda. c. 1. supra eod. tum quia ratio, quare ipse non debuit priuari possessione antequam vocaretur, fuit quia potuit sibi competere ius in illo beneficio. Cum ergo etiam post spolium possit ei competere illud, & ostendat aliunde colorem tituli, cuius virtute petit restitutionem, reponendus erit in illo statu ratione pari,

12 arg. l. illud. ff. ad l. Aquil. tum quia perdito titulo beneficij per sententiā iuris, non perditur color possidendi, vt in 2. fundamento pro hac parte adducto est ostensum; & omnes pro hac parte supra citati hoc sentiunt.

Quarto dico, eum restituendum, etiam si nihil causæ iustæ retinēdi ea alleget, modo non fateatur, se illam sine vlla causa iusta tenere: sed dicat sufficere sibi titulum coloratum quoad restitutionem, & cū de proprietate agetur ostensurum se caussam iustam ea retinendi. quod eisdem rationibus, quibus præcedens dictum, confirmari potest.

Ex his quatuor dictis & sex fundamentis pro hac parte adductis infertur. Primo solutio primi fundamenti pro altera parte adducti, scilicet decisionem illam Vincen. & corolla. Pan. ex ea illatum, relata in eo, non vendicare sibi locum in duabus dignitatibus retentis, contra dispositionem. c. de multa. de præb. modo non vltra tempus extrauag. execrabilis. Ioan. xxij. nam tunc esset locus dicendis mox in illat. 7.

14 Secundo infertur, solutio secundi arg. scilicet, restituendū esse quandoque aliquem antequam demonstret dispensationem; licet id quod sibi petit restitui contra ius aliquod commune tenuisset, antequam spoliaretur, & tenebit posteaquam fuerit restitutus: & ita restringenda esse ali-

15 quo modo c. illa duo constitutus. & quoniam de filiis presby. quatenus contrarium probare videntur: vnde glos. eiusdem c. constitutus dixit, illud procedere, quando agitur petitorio, siue super proprietate vel secūdum alios petitorio simul, & possessorio. Sed hæc limitatio non congruit

prædicto. c. quóniam. eiusdem tit. quod palam de solo possessorio agit, quatenus habet, clericum, qui est notorie filius eius, qui immediate fuit beneficiarius alicuius Ecclesiæ, posse ab illa expelli sine testibus, & sine vlla cognitione caussæ; & nullum ei ob id dari remedium restitutorium, per quod ante omnia restituatur. Quare secundo quidam dixerunt, restringenda esse illa ad casus, in quibus ius cómune a principio repugnat tit. spoliati: dictum vero c. licet. cum his, quę supra adduximus ad alios, in quibus a principio nihil repugnat titulo: sed post adeptionem posses-
16 sionis cœpit repugnare. Sed etiam hoc refellitur: tum quia repugnantia iuris communis non impedit possessionis asfecutionem, vt probat. c. cum de beneficio. de præb. lib. 6. quatenus habet, fieri posse beneficium regulare sæculare, & e contrario per præscriptionem, quam constat non currere sine possessione. c. sine possess. de reg. iur. lib. 6. tum quia ex hoc responso sequeretur, clericum sæcularem spoliatum beneficio regulari; vel e contrario, regularem spoliatum sęculari; vel minorem 25. annis spoliatum beneficio curam animarum habente; vel canonicum ecclesię cathedralis, qui nondum haberet 14. annum completum pulsum a canonicatu non esse ante omnia restituendum: licet titulo iustificaret, siue coloraret possessionem, nisi etiam dispensationem prius probaret. Quod est contra decis. Rotæ. 114. Nota, quod vbi regularis canonicus in antiq. quę in noue rubricatis est 9. de restitut. spoliator. Et contra Pan. receptum in c. In litteris. infra eod. col. 8. vbi latius diximus, & alienum ab omniũ doctorum doctrina, & praxi.
17 Tertio igitur noue, sed vere respondeo, illa duo capitula esse limitãda procedere in casibus, in quibus quis petit restitutionem contra tale ius commune; cui numquam, vel perraro solet Papa derogare; quale est edictum, de quo agunt, scilicet ne filij presbyterorum succedant patribus
18 immediate; cui numquam in hunc diem est derogatum. Quoniam & si multa beneficia patrum videamus venire ad filios, neque videamus vllum alium inter illos medium; nullum tamen venit immediate. Quoniã patres solent renunciare primum in fauorem amicorum, quibus fidunt; quique postea non expeditis litteris, vt sumptus vitentur virtute solius signaturæ renunciant in fauorem filiorum eorum: & ita mediate, & non
19 immediate succedũt patribus sui filij. Capitulum vero licet, & supradicta procedũnt in casibus, quibus contra petentem restitutionẽ est tale ius commune; cui facile Papa derogat: sicut in simili id, quod sine permissione principis fieri non potest, dicitur impossibile; cum id non est solitum fieri ab eo, per l. apud Iul. alias idem Iulianus. §. constat. ff de leg. 1. non autem, si est solitum, per l. intercidit. ff. de conditio. & demonstratio. & l. quidam. ff. de rebus. dub. Quod olim in c. super eo. de conditio. appos. Salmanticæ latius tractauimus post alios ibi, & in d. §. constat. &

Adrian.

Adrian in 4.de matrimonio. 10.dubio, & alios alibi, quoad matrimoniū a consanguineis contractum sub conditione; si Papa dispēsauerit. Quod nunc noua eademque, ni fallor, vera consideratione, quæ omnes rem cō trouertentes conciliasset, illustrassemus; nisi vestra, longe illustris cōcio, 20 humanitate nimium abuteremur: et ni doctissimus Didacus Couarruuias doctor Salmaticensis nuper summatim; sed diligenter id attigisset in 2.parte.c. 3. suæ, tum vtilis, tum doctæ in quartum librum epitomes; in quo, quæ modestia eius fuit, non erubuit donare nos præceptoris nomine, memor potius illius temporis, quo potuit doceri: quam huius, quo docere: et nisi propediem edere, diuina ope, pararemus commentaria ordinaria totius huius tituli, in quorum ea parte, qua interpretamur.c. litteras. infra eod. id inserimus.

Tertio infertur solutio tertij argumenti pro contraria parte adducti, 21 scilicet restringendum esse c. ad decimas. huius. tit. lib.6. ad tale ius cōmune; quale est illud, de quo loquitur. Quod scilicet non solum faciat contra petentem restitutionem: sed etiam pro negante illam: qui cōmunis intelligendi modus est tam glo. in verb. *eundem clericum*, & doctorum ibidem, quam Panor. in c. in litteris, & c. item cum quis. infra eod. & in disput. Titius. nu.7. Iason cum Communi in l.naturaliter.§. nihil commune. ff. de adquir. poss. nu.47.& sensit Deci. consil.449. Visis duobus, quatenus. nu. 20. per illud dicebat, non esse restituendam spoliato possessionem, cum manifeste constat, proprietatem pertinere ad spoliātem: cuius gloss. intellectum, diuersas super ea opiniones conciliando; intellectum item glo. antepen. & effectum quoad hoc, defectus proprietatis notorii, cum intellectu c. porro. & c. significasti. de diuort. & c. si cō stiterit. de accus. non omnino indiligenter tractamus in c. in litteris. infra eodem.

22 Quarto infertur solutio 4.argumenti, scilicet quod aliud est petere restitutiónem beneficij obtenti contra. c. de multa. solum, quod nos dicimus iniustum, aliud petere restitutionem beneficij retenti vltra tēpus extrauagantis execrabilis Ioan. xxij. quod Rota dixit iniustum in illa decis.375. Nota quod ubi. in nouis, alias incipit. Fuit dubitatum. De procurator. in nouis; quæ in nou. rubr. est 27. Nam priore casu est locus restitutioni, vt in 1. illat. dicebamus; quia nihil aliud obstat eam petēti, quam quod ius commune est contra ipsum: posteriori vero non est locus restitutioni: quia non solum ius commune est contra ipsum: sed etiā reseruatio, quæ munita decreto irritante beneficium sic retentum reseruat dispositioni Papę: vt habet illa extrauag. in §. qui vero. vers. quæ omnia, & singula. Et inter alia, quę obstant petenti restitutionem beneficii est reseruatio Papalis, vt tradunt. Pan. & alij citati in vltimo argumento pro priore parte adducto. Quod latius in 7. illatio. vbi illud soluemus,

mus, dicam.

23 Quinto infertur solutio 5. argumēti, scilicet possessionem prioris prębendę ipso iure vacantis per adeptionem secūdę satis coloris habere quoad vnum effectum; non autem quoad alium. Habet quidem quoad petendam restitutionem, si ea spoliaretur, iuxta d.c.licet.2.non habet tamē quoad impediendum valorem prouisionis Papalis; quę nullam de illa faceret mentionem, iuxta illud.c.litteras.de concess. pręben. Non enim habet tantum coloris quoad hoc, quantum exigit, c.cum nostris.de conceß. prębend. cum ibi late notatis per omnes, & per Cosmam in statutis ecclesię Gallicanę, tit. de pacif. posse. in verbo coloratum, & Gomet. in regula de trien.q.27.

24 Et ne hoc mireris considera primo, quod etiam econtrario datur possessio, aut certe detentatio, quę non parit fructum remedij restitutorij spoliato: parit tamē fructum annihilationis prouisionis habite a Papa,

25 non facta de illa mentione; nempe, possessio annalis beneficij reseruati virtute tituli ordinarij accepta. Illa enim spoliatus non est ante omnia restituendus, vt in illatio. 7. dicam: annihilat tamē prouisionem habitam a Papa, non facta de illa mentione, per ordinationem quandam Papalem descriptam in Cancellaria, & relatam in decis. Rotę.783.in antiquis, quę in noue rubricatis est 78. de rescript. Dic, quod ordinatio Papalis. de quo frigide agit Aeneas de Falco, de reseruat. q.4. effectu.11. sub finem, & satis consule Fel in c. in nostra. de rescr. coroll.36. versic. Tertio nota. quo-

26 rum dicta facile illustrabis, si dixeris, eam ordinationem non solum confirmari hodie, per regul. Cancel. de annali possess. quæ est.33. sed etiam extendi ad omnem aliam detentionem annalem, siue sit vera possessio cū titulo colorato accepto: siue nuda detentatio beneficij reseruati; de qua loquitur ordinatio illa, siue alterius, ut facile colligas ex Gom. in ead. reg. qō.8.

27 Considera secundo inueniri possessionem, quæ quoad vnum parit remedium restitutorium, & non quoad alium, iuxta ea, quæ diximus in 7. oppo.nu.8. Considera. tertio, quod possessio quæsita per spoliationem, sine violentia, parit fructum regulę de annali possessore, vt singulariter ait Gome. in commento reg. de annali poss.q.64 non tamen parit fructū regu. de trien. vt late concludit idem in regul. de trien.q.11. An autem vllū spolium contingere possit, sine vlla violentia: & an, si quid tale inuenitur definiatur esse id, quod contingit, sine violentia quoad naturalem possessionem: non tamen quoad ciuilem, in rub. supra eod. tracto, declarādo obscuram decis. Rotę.417.in nouis colū.2. & 3. Si pro spoliato suspenso. quę in nou. rubri. est 10. de caus. possess. & proprietar. & dicta Domi. & Peru. in c. eum, qui. de pręb. lib.6. & aliorum alibi, vnde huius subtilis differentię veritas pendet, licet id non animaduertat Gome. Considera.4.

quod

28 quod possessio simoniaci, cui non obstat notorius iuris defectus, parit fructum remedij restitutorij spoliato, iuxta ea, quæ in c. item cum quis. infra eod. resoluimus: non tamen parit fructum regulæ de triennali, vt exprimitur in ipsamet regula, & latius tractat Gomet. ibidem. q. 12. quãuis differentia, quam ponit inter manifestum, & nõ manifestum, parum placeat, nisi per non manifestum intelligas eum, qui non potest probari simoniacus: qua tamen expositione, insipida redditur illa differentia cuiuis erudito.

29 Sexto infertur, solutio. 6 argumenti, scilicet ei, qui apprehendit beneficium litigiosum virtute tituli ordinarij, negandam quidem restitutionem: sed non ideo solum, quia qualecunque ius commune est contra illum; sed quia tale, quod habet clausulam decreti irritantis expresse tales titulos, & etiam possessionem, saltem tacita iuxta intentionem tacitam illius. c. si hi contra quos. vt lit. pend. lib. 6. vt declarat decisio illa Rotæ. 429. Nota nunquid in antiq. quę in nouæ rub. est 60. eod. tit. & 4. Bisneti. de restit. spol.

Aliter respondebat, & adeo colorate, quidam perdoctus vir, vt multis doctis satisfaceret, scilicet quod beneficium litigiosum est reseruatum Papæ, per c. 1. & 2. vt lit. pend. lib. 6. & Clem. 1. vt lit. penden. & ideo nihilo plus quærit possessionem eius prouisus ab ordinario, quam possessionem alterius alio modo reseruati. Quæ tamen solutio minime placet: tum

30 quia nulla verba illorum capit. sonant reseruationem: tum, quia beneficium semel reseruatum, semper manet reseruatum, etiamsi cesset caussa, cur fuit reseruatum secundum decis. Rotæ. 181. in nouis, & in noue rubricatis est 10. de præbend. & cuius hæc sunt verba. *Beneficia collectorũ, vel subcollectorum semel reseruata, licet desi erint esse collectores, & officium eorum cesset, semper manent reseruata: nec aliquis de eis disponere potest, præterquam Papa, propter decretum Papæ; quia semel fuerunt affecta; quæ affectio nunquam tollitur, nisi per collationem Papæ postea subsecuta.* Cum ergo beneficia litigiosa, finita lite, desinant esse reseruata, & conferri possint per ordinarios, secundum omnes, consequitur, ea non esse reseruata; licet eorum collatio, lite pendente, inhibeatur cum decreto irritante expresse prouisiones, & tacite etiam possessiones, vt prædiximus.

Septimo infertur, solutio 7. argumenti, scilicet quod d. c. licet. & nostra conclusio verificantur. Primo in suo casu, scilicet in beneficio priori animarum cura onerato; quod vacat ipso iure per adeptionem posterioris similis, iuxta. c. de multa. de præb. antequam retineatur vltra tempus contentum in extrauag. execrabilis. Ioan. xxII. Quoniam constat id non esse ob id reseruatum: argumentum autem in solis reseruatis uiget. Secundo, verificatur ratione pari in omnibus dignitatibus, & officiis, quæ

per

per adeptionem similium vacant virtute illius.c.de multa, nec retinẽtur
31 vltra tempus dictæ extrauag. Tertiò, in omnibus prædictis beneficiis sic vacantibus, licet retineantur vltra illud tempus: quoniam per hoc non censentur reseruata. Nam per.§.qui vero d. extrauag. citatum in argumento, non reseruantur beneficia priora, quæ per adeptionem posteriorum vacant virtute. d.c. de multa: sed solum posteriora, quæ vacant virtute illius extrauag. propter retentionem indebitam priorum tanto tẽpore, iuxta gl.3.Zenzelini mihi singularem in eodem.§.verbo.Vt præmittitur,& ea,quæ tradit Felin.in c.caussam quę col.5.de rescr.quidquid glo. Gulielmi de Monte Lugd.dicat in eodem.§.eiusdem extrauag. inter communes.

33 Quarto, verificatur in beneficiis vacantibus ipso iure,per adeptionem episcopatus, iuxta c. cum in cunctis. §.1.de electio. quæ etiam non sunt reseruata; nisi promotio fiat per Papam, vt dicemus in illat.seq.

Quinto,in beneficiis simplicibus vacantibus per adeptionem alterius vniformis sub eod. tecto, iuxta tex. singul.in d. c.litteras. de cõcess.pręb. etiam si secundum vniforme sit annexum alteri difformi eiusdem ecclesię, iuxta ampliationem singularem Clem. fin. de pręb. Quinto in aliis multis casibus, quibus beneficia priora vacant ipso iure, per adeptionem posterioris iure, statuto, priuilegio, aut consuetudine id dictante, non incidentia per hoc in reseruationum retia.

Octauo infertur non esse locum. d.c.licet. & nostræ conclusioni, quatenus habent, spoliatum priori beneficio vacante per adeptionem posterioris, restituendum esse in posterioribus, quæ propter nimis longã retentionem priorum, vacant virtute. d. extrauag. execrabilis: quia illa
34 sunt reseruata,per d.§.qui vero: neque pari ratione in his, quæ vacant per promotionem Romani Pontif. quia etiam sunt reseruata, per extrauag. in hoc singularem ad regimen. tit.de pręb.siue pronuncietur a Papa vacare illa a tempore promotionis,vt de more fieri solet in promotionibus ad Episcopatus,& alias superiores dignitates, siue postea vacẽt decurso tempore ad id canonibus præstituto,iuxta.c.cum in cunctis. §.cum vero, vel iuxta.c.de multa. de prębend.adiuncto.c.si tibi concesso.eo. tit. lib.6.cum similibus,vt singulariter declarat Cassador in decis.2.de constitut. Quoniam, ablatio possessionis quęsitæ in beneficiis reseruatis auctoritate ordinaria; non producit restitutionem,vt citata in illo 7.argumẽto probant:& ita semper fuisse obseruatum in illo celeberrimo pretorio Rotæ testatur Collector.in decis.16.in nouis, quæ in nouę rubric. est 3.eod. tit. & nunc etiam obseruari affirmat Guliel. Cassador vnus, qui fuit ex
35 auditoribus illius, non tam episcopali dignitate, quam absoluta iuris pe-
36 ritia longe illustris in decis.1.huius titul.& merito. tum quia decretum Papę reseruationi appositum necdum inficit titulum; sed etiam possessionem,

ſionem, arg. eorum, quæ leguntur & notantur in c. vt noſtrum. de appel lat & c.ſi eo tempore.de electio.lib. 6. ſecundum quæ decretum Papę effi cit,vt poſſeſſio beneficij contra eam obtenta careat omni iuris effectu: & ita ſit potius detentatio nuda & iniuſta, quam poſſeſſio, iuxta Rotæ ſenſum in deciſ.16.maxime in add. 2. tum quia per dictam reſeruationem videtur conſtare clare defectus iuris petentis reſtitutionem; qui fortius excludit petentem eam in materia beneficiaria, quam defectus tituli colo rati,iuxta deciſ.14.Rotæ in nouis. Fuit dubitatum.quæ in noue rubr. eſt 2.de reſtitut.ſpoliator.

Aret.tamen in l.naturaliter.§. nihil commune. ff.de adquir.poſſ.col.vltima,contrarium tenet & reſpondet his duobus fundamentis.Priori quidem, quod c. ſi eo tempore. de electio.lib.6.quatenus habet,omnia,quę reſeruationem ſequuntur, carere effectu, licet electio quæ præcedit eam valeat, intelligendum eſſe de his,quę ſine electione,quam ſequuntur,conſiſtere nequeunt; qualis eſt confirmatio, & translatio veri iuris in illo beneficio: non autem de aliis, quæ ſine illa conſiſtere poſſunt;qualis eſt poſſeſſio,quæ poteſt haberi in beneficio, ſine vero iure.

37

Sed hęc reſponſio tollitur a Barthol. Soci.in l. rem, quæ.ff.de adquir. poſſ.q.9. ea ratione, quod licet quæratur poſſeſſio beneficij reſeruati, vt dicit Aretinus; non tamen cum iuris effectu; ſed quia ſecundum mentem Rotę vbi ſupra, ac communem opinionem, falſum eſt id, quod ait Soc.ſcilicet quęri poſſeſſionem beneficij reſeruati. Aliter & efficacius reſpondemus id, quod ait Aret.ſine iure quæri poſſeſſionem,verum eſse in prophanis, & etiam in ſpiritualibus aliis a beneficiis; & etiam in his, intelligendo de iure vero: non autem intelligendo de iure colorato.Hoc.n. neceſsarium eſt, per ſupradicta: & reſeruatio non ſolum efficit,vt collatio ordinarij conſecuta ſit nulla, & inutilis: ſed quod etiamſit colore vacua: & per conſecutionem etiam ad poſseſsionem quęrendam inutilis.

38

39 Secundo fundamento reſpondet Aret. negando,quod per reſeruationem conſtet notorie de non iure agentis: quia poteſt eſse ſubreptitia, & id ei opponi poteſt & obiici defectus intentionis cōcedentis;licet eſset munita clauſula, motu proprio, iuxta, c.ſi motu proprio. de pręb.li.6. & Cle. ſi Romanus Pontifex.eodem titul.poteſt item opponi falſitas, etiam poſt ſententiam, iuxta.c.cum venerabilis. de exceptio. Et ita multis modis impediri, ne rem notoriam efficiat: ſicut etiam inſtrumentum negatum non facit rem notoriam, ſecundum Bald.receptum in l. etiam.nu.3. C.de execut.rei iudi.

Hæc tamen reſponſio tollitur. Primum, quod per eam non tollitur prius fundamentum,quod ſolum efficaciter fundat communem opinionem. Deinde, quod hæc reſponſio ſolum excluderet reſeruationes occul tas; non autem notorias; neque illas, contra quas nihil coloratum oppo

neretur,

neretur, iuxta ea, quæ in simili de instrumento notat Ioan. And. in addit. Specul. rit. de exceptio. §. dicto. vers. sed an reus, & alij in c. super litteris. de rescrip. & in c. pastoralis. de exceptio, & alij alibi.

40 Octauo infertur, reseruationis exceptionem impedire restitutionem, etiam si non probetur ex continenti: dum modo intra tempus competés id fiat. Quia hæc exceptio directo respicit possessionem, & per eam negatur in effectu saltem spolium, secundum decis. Rotæ. 7. Nota quod ibi, quæ in noue rubricat. est 2. de appellat. & 56. Nota quod vbi aliquis, quæ in noue rubric. est 3. vt lit. pend. Incipit: Si lite pendente, & 471. Nota si quæ in noue rubric. est 4. De confessis, & 16. in nouis. Et nullo iure cauetur, hanc deberi citius probari, quam alias eiusdem naturæ respicientes ipsum possessorium: ergo non est affirmandum, arg. c. 2. de translat. prælat. §. consideremus. Auth. de trienn. & semi. collation. 3. Non obstat, quod contrarium determinauit Rota in decis. 275. Nota quod vbi. in antiquis quæ, in noue rubric. est 11. De restitutione spoliatorum quam simpliciter sequitur AEneas in lib. de reseruat. q. 4. effect. 11. Pro quibus, licet ipsi id non dicant, videri potest facere, quod ea ratione reseruatio impedit restitutionem quod defectum iuris spoliati efficit notorium secundum Soci. in d. l. rem quæ q. 9. versicul. Sed tu considera. ff. de adqui. poss. At per notorium iuris defectum non impeditur restitutio, nisi probetur id ex continenti, secundum Pan. receptum in c. in litteris.

41 col. 10. inf. eod. Non inquam, hoc obstat: tum quia ratio principalis, & peculiaris quare reseruatio impedit restitutionem, non est illa, quam putauit Soci. sed alia, scilicet quod non solum inficit titulum ordinarij: sed etiam possessionem virtute illius acceptam, vt habent prædictæ decis. & affirmat Cassador. in 1. decis. de reseruation. nu. 5.

Arbitramur tamen, quod si reseruatio parum verisimilis opponeretur spoliato, nec ex continenti offerretur probatio, facile præsumi posset malitiosa, ob idq. repelli, iuxta ea quæ diximus supra in 3. oppo. nu. 7. 8. & 9. duplici coniectura in id concurrente; scilicet quod exceptio opposita agenti de spolio facilius præsumitur, malitiosa, quam opposita agen-

42 ti super petitorio, vt late diximus supra in 3. oppo. nu. 9. Et quod res cum primis odiosa videtur reseruatio, duabus rationibus, iuxta gl. memorabil. c. præsenti. verb. finitur de off. legat. lib. 6. quam non solum arbitror procedere in speciali reseruatióne: sed etiam generali, arg. c. mandatum. de rescr. & c. peruenit. 11. q. 1. vt clare senut Cassador in decis. 3. de reseruat. nu. 5. licet contrariũ dicat AEneas, immemor illius gl. in lib. reseruat. in 2. præl. quo casu saluari posset illa decis. Ro. 275. petenti se restitui quæ in noue rubricatis est 12. de restitut. spoliat.

43 Nono infertur, reseruationem beneficiorum in octo mensibus Papæ vacantium, impedire restitutionem eorum, qui ab ordinarijs de illis,

prouisi

prouisi possessionemq; asséqui ac spoliari, se petunt restitui: quod nuper determinauit Ro. auctore Cassador. in decis. 1. huius titul. Nec obstat primo, quod, testante eodem, quatuor auditores, quorum de numero videtur ipse fuisse contrariũ senserunt. Quia septem ei, quod dicimus, subscripserunt. Non obstat 2. quod Collector prędictæ decis. 16. quæ in noue rubricatis est 3. de restitut. spoliator. dixit, reseruationem quidem specialem certi beneficij obstare petenti restitutionem: non tamen generalem; qualis est illa octo mensium, de qua nostra illatio agit. Non inquam, id obstat: tum quia non affirmat illud: tum quia non ait, non fuisse seruatum idem in generali, quod in speciali; sed raro vidisse id seruari in generali: tum quia nulla ratio efficax differentiæ quoad hoc inter illas posset reddi. quod facile monstraremus, ni nos amor finis ab eo reuocaret. tum quia licet generalis non tam notorium efficiat defectum iuris spoliati, ac specialis; non minus tamen inficit possessionem, cum æqualis potentiæ decretum irritans habeat vtrumque: tum quia Cassado. in d decis. 1. huius tit. ait, maiorem partem auditorum Rotæ affirmasse, nullam esse in hoc differentiam inter generalem, & specialem.

Obstat tamen tertio omnium fortissime illa, cui, vt ex Cassador. colli-44 go, non potuit tota Rota satisfacere, decis. singularis, & quotidiana; scilicet quod illud decretum irritans, quod in expectatiuis inseritur non adeo inficit possessionem a prouiso, auctoritate ordinaria in beneficio expectato, acceptam, vt expectans eum spolians, cogatur ante omnia ei restituere possessionem. Quod quotidie fieri videmus; quodq; pro indubitato habere Rotam præsupponit idem Cassador. Cur ergo decretũ irritans in reseruationibus inficiat possessionẽ? Obstat etiam quarto alia 45 singul. decis. scilicet, quod decretum irritans de more inseri solitum prouisioni Papali super beneficio vacanti non irritat possessionem, auctoritate ordinaria acceptam, etiam post datam illius: quod quotidie accidit, & pro indubitato habere Rotam præsupponit Cassador. in 2. decis. huius tituli. Quo non omnino vili habeas, candide lector, obidque facile obliuiscare tot canonum antinomias, noue nos supra conciliasse; quoq; ingenium exerceas, dum edimus commentum c. in litteris inf. eod. illuc nostram de hac duplici antinomia relego sententiam. Vtq; id 46 vtilius facias adijcimus tria axiomata, quæ vix vllus neget. Primum, reseruationem, quo specialior est, & certius corpus beneficij respicit: eo in hoc esse potentiorem; quod affirmauit Collector deci. Rotæ nouarum sub finem 16.

Secundum reseruationem, ac decretum irritans in accessibus, regressibus, & coadiutorijs hodie apponi solita, inficere non solum collationes contra illa factas: sed etiam possessiones virtute illarum apprehensas: adeo vt spoliato, qui virtute coactionis ordinariæ possessionem accepisset,

ſet, agenti de ſpolio reſtitutio ſit neganda, vt ſingulariter decidit Caſsa: in 2. deciſ. huius titul. Tertium reſeruationem, quo ſtrictior eſt, eo eſſe in hoc validiorem: & ita reſeruationem c. 2. de præbend. lib. 6. omnium validiſſimam videri. Quod Collector illius deciſ. 16. quę in noue rubric. eſt 3. eod. titulo. ſubindicauit, & Socin. rei difficultate ſuperatus id d. l. rem quæ q. 9. veluti labans ſatis affirmauit. Quæ tria conſequitur aliud; ſcilicet dubitari poſſe, cur harum alia aliis in hoc præſtet; cum fieri poſſit, vt per nullam earum inducatur defectus iuris notorius ſpoliantis, & omnibus inſit decretum irritans? Dubitari quoque poſſe qua in re alia alijs præſtet, ſi per omnes reſtitutio impeditur. Sed iam plus ſatis prata bibere. Dixi.

τῷ θεῷ δόξα καὶ χάριτες.

FINIS.

ORNATISSIMO, CLARISSIMOQVE *viro ac Domino D. Henrico a Cueua*

MARTINVS SALVADOR AB Azpilcueta. S. D.

CVM superioribus diebus, Henrice ornatissime, summorumq. ducum imaginibus clarissime, Dominus & auunculus meus, praeceptorq. noster communis, hanc suam praeclarissimam relectionem typis excudendam curasset: huius indicis in ordinem digerendi onus ab eo mihi impositum, obuijs (quod aiunt) vlnis, merito suscepi: tum vt tanto circunstrepentium negotiorum, & in horas pullulantium, mole oppresso, vel hac in parte essemus vsui, & adiumento: par est nimirum, vt omnes rem pulcherrimam ac saluberrimam conantem, pro sua quisq. facultate adiuuent.: tum vt tuam illam admirandam, in cōcinnando indice relectionis c. Inter verba. eiusdem auctoris, ingenij dexteritatem, vel sectarer; cum eam non modo facultate (qnae exigua est) consequi: sed nec cogitatione complecti non immerito desperem. Congessi itaq. in seriem litterariam cuncta huius aurei voluminis, dignissima equidem, quae Mineruae in arce collocentur: vt longe a quouis inquisitionis labor absit: vtq. in pratis his saluberrimis, ac viridarijs amaenissimis facili cuiq. negotio versari liceat. Sed cuinam potissimum hanc nostrae lucubratiunculae opellam, dicarem, nulla subijt animum haesitatio: cum tu, mi optatissime Henrice, vnus; quoquo me verterem, occurreres: tum, inquam, quem omni vitae puritate, & vndiquaq. absoluta eruditione exornatum, maiorum tuorum clarissimis stemmatibus decoratum, eidem auctori ac au

unculo meo amicitia longe Christiana coniunctum; & de me deniq. quouis sub cælo nato quam magnificentissime, multis, & amplissimis nominibus meritum: & amaui semper, & colui. Hoc igitur mei erga te amoris, ceu monumentum non satis a me condigne erectum, boni consule. Quod superest, Deum Opti. Max. precamur, vt sua dona quæ largissime in te, nostrum numquam intermoriturum decus, contulit, seruare, tueri, & augere dignetur. Bene vale, Henrice humanissime, & Martinum tuum tibi addictissimum, mutuo, quod facis ama.

Index rerum, & verborum breuiter collectus.

A

B

Dispu-

F

G

I

Iura-

 sionis

perdi-

S

F I N I S.

ERRATA SIC CORRIGITO.

Fol.	Pag.	Lin.	
3	2	13	noſtram autem, deleto ad.
6	1	11	opponi.
7	2	8	quia ex titulo beneficij.
11	1	27	hoc vero de renunciatione.
17	2	8	quam ſimillima noſtræ.
17	2	16	metu extortam
31	1	18	poſſeſſionem.
31	2	15	facere
32	2	19	ipſi ita colligebamus.

REGISTRUM.

(A B C D E F G H I K L M N.

Omnes ſunt Duerniones.

ROMAE,
APVD OFFICINAM ACCOLTIANAM.
M D LXXX.

ERRATA SIC CORRIGITO.

Pag.	Col.	Lin.	
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

REGISTRUM.

A B C D E F G H I K L M N.

Omnes sunt Duerniones.

ROMAE,
APVD OFFICINAM ACCOLTIANAM.
M D LXXX.